

Цивільний кодекс Української РСР

Кодекс введено в дію 1 січня 1964 року

Законом Української РСР

від 18 липня 1963 року

Із змінами і доповненнями, внесеними

Указами Президії Верховної Ради Української РСР

від 23 листопада 1966 року, ВВР, 1966 р., N 46, ст. 284,

від 24 червня 1969 року N 2013-VII, ВВР, 1969 р., N 27, ст. 216,

від 22 липня 1970 року N 2895-VII, ВВР, 1970 р., N 31, ст. 223,

від 29 березня 1973 року N 1527-VIII, ВВР, 1973 р., N 15, ст. 110,

від 5 червня 1973 року N 1736-VIII, ВВР, 1973 р., N 25, ст. 213,

від 15 жовтня 1973 року N 2135-VIII, ВВР, 1973 р., N 44, ст. 387,

від 13 вересня 1974 року N 3050-VIII, ВВР, 1974 р., N 39, ст. 384,

від 10 квітня 1975 року N 3685-VIII, ВВР, 1975 р., N 16, ст. 202,

від 25 квітня 1975 року N 3764-VIII, ВВР, 1975 р., N 19, ст. 249,

від 6 грудня 1976 року N 1515-IX, ВВР, 1976 р., N 51, ст. 468,

від 22 грудня 1976 року N 1593-IX, ВВР, 1977 р., N 1, ст. 3,

від 19 серпня 1977 року N 2422-IX, ВВР, 1977 р., N 35, ст. 422,

від 1 березня 1985 року N 8520-X, ВВР, 1985 р., N 11, ст. 206,

від 20 травня 1985 року N 278-XI, ВВР, 1985 р., N 23, ст. 542,

від 27 червня 1986 року N 2444-XI, ВВР, 1986 р., N 27, ст. 539,

від 21 серпня 1987 року N 4452-XI, ВВР, 1987 р., N 35, ст. 674,

від 24 грудня 1987 року N 5095-XI, ВВР, 1988 р., N 1, ст. 5,

від 25 жовтня 1988 року N 6757-XI, ВВР, 1988 р., N 45, ст. 1070,

від 28 січня 1991 року N 660-XII, ВВР, 1991 р., N 9, ст. 89,

Законами України

від 7 липня 1992 року N 2554-XII, ВВР, 1992 р., N 39, ст. 574,

від 14 жовтня 1992 року N 2693-XII, ВВР, 1992 р., N 48, ст. 663,

<http://yurist-online.org/>

від 22 квітня 1993 року N 3128-XII, ВВР, 1993 р., N 22, ст. 227,
від 22 квітня 1993 року N 3132-XII, ВВР, 1993 р., N 22, ст. 230,
від 5 травня 1993 року N 3179-XII, ВВР, 1993 р., N 26, ст. 276,
від 6 травня 1993 року N 3188-XII, ВВР, 1993 р., N 24, ст. 259,
від 16 грудня 1993 року N 3718-XII, ВВР, 1994 р., N 3, ст. 15,
від 4 лютого 1994 року N 3942-XII, ВВР, 1994 р., N 24, ст. 177,
від 15 липня 1994 року N 107/94-ВР, ВВР, 1994 р., N 33, ст. 300,
від 14 грудня 1994 року N 287/94-ВР, ВВР, 1995 р., N 1, ст. 3,
від 28 лютого 1995 року N 75/95-ВР, ВВР, 1995 р., N 13, ст. 85,
від 11 липня 1995 року N 295/95-ВР, ВВР, 1995 р., N 29, ст. 222,
від 6 жовтня 1995 року N 372/95-ВР, ВВР, 1995 р., N 36, ст. 277,
від 3 грудня 1996 року N 556/96-ВР, ВВР, 1997 р., N 5, ст. 32,
від 8 жовтня 1999 року N 1136-XIV, ОБУ, 1999 р., N 43, ст. 2128

Кодекс втратив чинність з 1 січня 2004 року

(згідно з Цивільним кодексом України

від 16 січня 2003 року N 435-IV, ОБУ, 2003 р., N 11, ст. 461)

Положенню частини першої статті 7 цього Кодексу

дано офіційне тлумачення

(згідно з Рішенням Конституційного Суду України

від 10 квітня 2003 року N 8-рп/2003)

(Закон України від 8 жовтня 1999 року N 1136-XIV не поширюється на правовідносини, що виникають з прострочення виконання грошового зобов'язання, пов'язаного з оплатою населенням комунальних послуг)

В СРСР, до складу якого на основі добровільного об'єднання і рівноправності з іншими союзними республіками входить Українська Радянська Соціалістична Республіка, побудовано розвинуте соціалістичне суспільство - закономірний етап на шляху до комунізму.

До головних завдань соціалістичної загальнонародної держави належать: створення матеріально-технічної бази комунізму, вдосконалення соціалістичних суспільних відносин і їх перетворення в комуністичні, виховання людини комуністичного суспільства, підвищення матеріального і культурного рівня життя трудящих.

Основу економічної системи СРСР становить соціалістична власність на засоби виробництва у формі державної (загальнонародної) і колгоспно-кооперативної власності. Держава сприяє розвитку колгоспно-кооперативної власності та її зближенню з державною.

Особиста власність є похідною від соціалістичної власності і є одним із засобів задоволення потреб громадян. В міру просування до комунізму особисті потреби громадян будуть у все більшій мірі задовольнятися за рахунок суспільних фондів.

У комуністичному будівництві повністю використовуються товарно-грошові відносини відповідно до нового змісту, який вони мають у плановому соціалістичному господарстві, і застосовуються такі важливі інструменти розвитку економіки, як господарський розрахунок, гроші, ціна, собівартість, прибуток, торгівля, кредит, фінанси. Будівництво комунізму спирається на принцип матеріальної заінтересованості громадян, підприємств, колгоспів та інших господарських організацій.

Радянська держава здійснює керівництво економікою на основі державних планів економічного і соціального розвитку, з урахуванням галузевого і територіального принципів, при поєднанні централізованого управління з господарською самостійністю й ініціативою підприємств, об'єднань та інших організацій.

Радянське цивільне законодавство регулює майнові відносини, зумовлені використанням товарно-грошової форми в комуністичному будівництві, і пов'язані з ними особисті немайнові відносини.

Радянське цивільне законодавство є важливим засобом дальшого зміцнення законності в галузі майнових відносин і охорони прав соціалістичних організацій і громадян.

Радянське цивільне законодавство покликане активно сприяти розв'язанню завдань будівництва комунізму. Воно сприяє зміцненню соціалістичної системи господарства, соціалістичної власності і розвитку її форм у єдину комуністичну власність, зміцненню планової і договірної дисципліни, господарського розрахунку, своєчасному і належному виконанню поставок, неухильному підвищенню якості продукції, виконанню планів капітального будівництва і підвищенню ефективності капіталовкладень, здійсненню державних закупок сільськогосподарських продуктів, розвитку радянської торгівлі, охороні матеріальних та культурних інтересів громадян і правильному поєднанню цих інтересів з інтересами всього суспільства, розвитку творчої ініціативи в галузі науки і техніки, літератури і мистецтва.

(Преамбула із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Глава 1

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Завдання Цивільного кодексу Української РСР

Цивільний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки регулює майнові і пов'язані з ними особисті немайнові відносини з метою створення матеріально-технічної бази комунізму і все більш повного задоволення матеріальних і духовних потреб громадян. У випадках, передбачених законом, цей Кодекс регулює також й інші особисті немайнові відносини.

Основою майнових відносин у радянському суспільстві є соціалістична система господарства і соціалістична власність на засоби виробництва. Господарське життя Української РСР визначається і спрямовується державними планами економічного і соціального розвитку.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 2. Відносини, що регулюються Цивільним кодексом Української РСР

Цим Кодексом регулюються зазначені в статті 1 цього Кодексу відносини:

державних, кооперативних та інших громадських організацій між собою;

<http://yurist-online.org/>

громадян з державними, кооперативними та іншими громадськими організаціями;

громадян між собою.

Учасниками відносин, що регулюються цим Кодексом, у передбачених законодавством Союзу РСР випадках можуть бути й інші організації.

До майнових відносин, основаних на адміністративному підпорядкуванні однієї сторони іншій, а також до податкових і бюджетних відносин цей Кодекс не застосовується.

Сімейні, трудові, земельні, гірничі, водні, лісові відносини, а також відносини в колгоспах, що впливають з їх статуту, регулюються відповідно сімейним, трудовим, земельним законодавством, законодавством про надра, водним, лісовим і колгоспним законодавством.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 3. Цивільне законодавство Союзу РСР і Української РСР

Відповідно до Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік цей Кодекс та інші акти цивільного законодавства Української РСР регулюють майнові і особисті немайнові відносини, як передбачені Основами, так і не передбачені ними.

Цивільним законодавством Союзу РСР регулюються відповідно до Основ відносини між соціалістичними організаціями по поставках продукції і капітальному будівництву, відносини по державних закупках сільськогосподарської продукції у колгоспів, радгоспів та інших господарств, відносини організацій залізничного, морського, річкового, повітряного, трубопровідного транспорту, зв'язку і кредитних установ з клієнтурою та між собою, відносини по державному страхуванню, відносини, що виникають у зв'язку з відкриттями, винаходами, раціоналізаторськими пропозиціями, промисловими зразками та іншими досягненнями науки і техніки, а також інші відносини, регулювання яких віднесено Конституцією СРСР, Основами цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік та іншими законодавчими актами СРСР до відання Союзу РСР. По цих відносинах законодавством Української РСР вирішуються питання, віднесені до її відання законодавством Союзу РСР.

Відносини по зовнішній торгівлі та інших видах зовнішньоекономічної діяльності визначаються спеціальним законодавством Союзу РСР, яке регулює зовнішню торгівлю та інші види

<http://yurist-online.org/>

зовнішньоекономічної діяльності, і загальним цивільним законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 4. Підстави виникнення цивільних прав і обов'язків

Цивільні права і обов'язки виникають з підстав, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР, а також з дій громадян і організацій, які хоч і не передбачені законом, але в силу загальних начал і змісту цивільного законодавства породжують цивільні права і обов'язки.

Відповідно до цього цивільні права і обов'язки виникають:

з угод, передбачених законом, а також з угод, хоч і не передбачених законом, але таких, які йому не суперечать;

з адміністративних актів, у тому числі для державних, кооперативних та інших громадських організацій - з актів планування;

в результаті відкриттів, винаходів, раціоналізаторських пропозицій, створення творів науки, літератури і мистецтва;

внаслідок заподіяння шкоди іншій особі, а так само внаслідок придбання або збереження майна за рахунок коштів іншої особи без достатніх підстав;

внаслідок інших дій громадян і організацій;

внаслідок подій, з якими закон пов'язує настання цивільно-правових наслідків.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 5. Здійснення цивільних прав і виконання обов'язків

Цивільні права охороняються законом, за винятком випадків, коли вони здійснюються в суперечності з призначенням цих прав у соціалістичному суспільстві в період будівництва комунізму.

При здійсненні прав і виконанні обов'язків громадяни і організації повинні дотримувати законів, поважати правила соціалістичного співжиття і моральні принципи суспільства, що будує комунізм.

Стаття 6. Захист цивільних прав

Захист цивільних прав здійснюється в установленому порядку судом, арбітражем або третейським судом шляхом:

визнання цих прав;

відновлення становища, яке існувало до порушення права, і припинення дій, які порушують право;

присудження до виконання обов'язку в натурі;

компенсації моральної шкоди;

припинення або зміни правовідношення;

стягнення з особи, яка порушила право, завданих збитків, а у випадках, передбачених законом або договором, - неустойки (штрафу, пені), а також іншими засобами, передбаченими законом.

Захист цивільних прав у випадках і в порядку, встановлених законодавством Союзу РСР і Української РСР, здійснюється також товарицькими судами, профспілковими та іншими громадськими організаціями.

У випадках, окремо передбачених законом, захист цивільних прав здійснюється в адміністративному порядку.

До пред'явлення позову, який впливає з відносин між організаціями, обов'язковим є пред'явлення претензії. Винятки з цього правила встановлюються законодавством Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 10.04.75 р. N 3685-VIII;

Законом України від 06.05.93 р. N 3188-XII)

Стаття 7. Захист честі і гідності та ділової репутації

Громадянин або організація вправі вимагати по суду спростування відомостей, що не відповідають дійсності або викладені неправдиво, які порочать їх честь і гідність чи ділову репутацію або завдають шкоди їх інтересам, якщо той, хто поширив такі відомості, не доведе, що вони відповідають дійсності.

(положенню частини першої статті 7 "поширив такі відомості" дано офіційне тлумачення згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 10.04.2003 р. N 8-рп/2003)

Якщо відомості, зазначені в частині першій цієї статті, були поширені через засоби масової інформації (друкованої або аудіовізуальної), вони повинні бути спростовані, у тому ж друкованому виданні, аналогічній радіо- чи телепередачі або іншим адекватним способом. Якщо відомості, які не відповідають дійсності і завдають шкоди інтересам, честі, гідності або діловій репутації громадянина чи організації, містить документ, що виходить від організації, такий документ підлягає заміні або відкликається. Порядок спростування в інших випадках встановлюється судом.

Громадянин або організація, відносно яких поширені відомості, що не відповідають дійсності і завдають шкоди їх інтересам, честі, гідності або діловій репутації, вправі поряд із спростуванням таких відомостей вимагати відшкодування майнової і моральної (немайнової) шкоди, завданої їх поширенням. Щодо вимог про спростування цих відомостей та компенсацію моральної шкоди встановлюється строк позовної давності в один рік.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

у редакції Закону України від 06.05.93 р. N 3188-XII)

Стаття 8. Застосування в Українській РСР цивільного законодавства інших союзних республік

Цивільне законодавство інших союзних республік застосовується в Українській РСР згідно з такими правилами:

- 1) до відносин, що впливають з права власності, застосовується закон місця знаходження майна;
- 2) при укладенні угод правоздатність і дієздатність визначаються за законом місця укладення угоди;
- 3) до форми угод застосовується закон місця укладення угоди; закон місця укладення угоди застосовується і до зобов'язань, що виникають з угоди, якщо інше не передбачено законом або погодженням сторін;
- 4) до зобов'язань, що виникають із заподіяння шкоди, застосовується закон місця розгляду спору, а за клопотанням потерпілого - закон місця заподіяння шкоди;
- 5) до відносин по спадкуванню застосовується закон місця відкриття спадщини;
- 6) питання позовної давності розв'язуються за законом тієї союзної республіки, законодавством якої регулюються дані відносини.

Глава 2

ОСОБИ

1. ГРОМАДЯНИ

Стаття 9. Правоздатність громадян

Здатність мати цивільні права і обов'язки (цивільна правоздатність) визнається в однаковій мірі за всіма громадянами Української РСР та інших союзних республік.

<http://yurist-online.org/>

Правоздатність громадянина виникає в момент його народження і припиняється з смертю.

Стаття 10. Зміст правоздатності громадян

Громадяни можуть відповідно до закону мати майно в особистій власності, право користування жилими приміщеннями та іншим майном, успадковувати і заповідати майно, обирати рід занять і місце проживання, мати права автора твору науки, літератури і мистецтва, відкриття, винаходу, раціоналізаторської пропозиції, промислового зразка, а також мати інші майнові та особисті немайнові права.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 11. Дієздатність громадян

Здатність громадянина своїми діями набувати цивільних прав і створювати для себе цивільні обов'язки (цивільна дієздатність) виникає у повному обсязі з настанням повноліття, тобто після досягнення вісімнадцятирічного віку.

У випадках, коли законом дозволяється одружуватися до досягнення вісімнадцятирічного віку, громадянин, який не досяг вісімнадцятирічного віку, набуває дієздатності в повному обсязі з моменту одруження.

Стаття 12. Недопустимість обмеження правоздатності і дієздатності громадян

Ніхто не може бути обмежений у правоздатності або дієздатності інакше, як у випадках і в порядку, передбачених законом.

Угоди, спрямовані на обмеження правоздатності або дієздатності, недійсні.

Стаття 13. Обсяг дієздатності неповнолітніх віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років

Неповнолітні віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років вправі укласти угоди за згодою своїх батьків (усиновителів) або піклувальників.

Проте вони вправі самостійно учинити дрібні побутові угоди. Вони також вправі самостійно розпоряджатися своєю заробітною платою (заробітком) або стипендією, здійснювати авторські або винахідницькі права на свої твори, винаходи, раціоналізаторські пропозиції і промислові зразки, права на свої відкриття, але при наявності достатніх підстав орган опіки і піклування може обмежити їх в праві самостійно розпоряджатися своєю заробітною платою (заробітком) або стипендією.

Неповнолітні віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років несуть відповідальність за шкоду, заподіяну ними іншим особам, в порядку, передбаченому статтею 447 цього Кодексу.

Права неповнолітніх віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років, що є членами колгоспного двору, по володінню, користуванню і розпорядженню майном двору визначаються статтями 121 і 124 цього Кодексу.

Права неповнолітніх віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років по внесенню вкладів у кредитні установи і по розпорядженню внесеними ними вкладами визначаються законодавством Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 14. Обсяг дієздатності неповнолітніх, які не досягли п'ятнадцяти років

За неповнолітніх, які не досягли п'ятнадцяти років, угоди укладають від їх імені батьки (усиновителі) або опікун. Вони вправі учинити лише дрібні побутові угоди.

Права неповнолітніх віком до п'ятнадцяти років по внесенню вкладів у кредитні установи і по розпорядженню внесеними ними вкладами визначаються законодавством Союзу РСР.

Стаття 15. Обмеження дієздатності громадян, які зловживають спиртними напоями або наркотичними засобами

Громадянин, який внаслідок зловживання спиртними напоями або наркотичними засобами ставить себе і свою сім'ю в тяжке матеріальне становище, може бути обмежений судом у дієздатності в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом Української РСР, і над ним встановлюється піклування.

Він може укласти угоди по розпорядженню майном, а також одержувати заробітну плату, пенсію або інші види доходів і розпоряджатись ними лише за згодою піклувальника, за винятком дрібних побутових угод.

При припиненні громадянином зловживання спиртними напоями або наркотичними засобами суд скасовує обмеження його дієздатності.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 29.03.73 р. N 1527-VIII,

від 21.08.87 р. N 4452-XI)

Стаття 16. Визнання громадянина недієздатним

Громадянин, який внаслідок душевної хвороби або недоумства не може розуміти значення своїх дій або керувати ними, може бути визнаний судом недієздатним в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом Української РСР, і над ним встановлюється опіка.

Від імені душевнохворого або недоумкуватого, визнаного недієздатним, угоди укладає його опікун.

В разі видужання або значного поліпшення здоров'я громадянина, визнаного недієздатним, суд поновлює його в дієздатності.

Стаття 17. Місце проживання

Місцем проживання визнається те місце, де громадянин постійно або переважно проживає.

Місцем проживання неповнолітніх, що не досягли п'ятнадцяти років, або громадян, які перебувають під опікою, визнається місце проживання їх батьків (усиновителів) або опікунів.

Стаття 18. Визнання громадянина безвісно відсутнім

Громадянин може бути в судовому порядку визнаний безвісно відсутнім, якщо протягом одного року в місці його постійного проживання нема відомостей про місце його перебування.

При неможливості встановити день одержання останніх відомостей про відсутнього початком безвісної відсутності вважається перше число місяця, що йде за тим, в якому були одержані останні відомості про відсутнього, а при неможливості встановити цей місяць - перше січня наступного року.

Порядок визнання громадянина безвісно відсутнім визначається главою 35 Цивільного процесуального кодексу Української РСР.

Стаття 19. Охорона майна безвісно відсутнього

Над майном громадянина, визнаного безвісно відсутнім, на підставі рішення суду встановлюється опіка. З цього майна видається утримання громадянам, яких безвісно відсутній був за законом зобов'язаний утримувати, і погашається заборгованість по інших зобов'язаннях безвісно відсутнього.

За заявою заінтересованих осіб орган опіки і піклування може призначити опікуна для охорони майна відсутнього громадянина, а так само для управління його майном і до закінчення одного року з дня одержання останніх відомостей про місце його перебування.

Стаття 20. Скасування визнання безвісно відсутнім

В разі з'явлення або виявлення місцеперебування громадянина, визнаного безвісно відсутнім, суд скасовує відповідне рішення.

Стаття 21. Оголошення громадянина померлим

Громадянин може бути в судовому порядку оголошений померлим, якщо в місці його постійного проживання нема відомостей про місце його перебування протягом трьох років, а якщо він пропав без вісті за обставин, що загрожували смертю або дають підставу припускати його загибель від певного нещасного випадку, - протягом шести місяців.

Військовослужбовець або інший громадянин, який пропав без вісті в зв'язку з воєнними діями, може бути в судовому порядку оголошений померлим не раніше, ніж після закінчення двох років з дня закінчення воєнних дій.

Днем смерті громадянина, оголошеного померлим, вважається день набрання законної сили рішенням суду про оголошення його померлим. В разі оголошення померлим громадянина, який пропав без вісті за обставин, що загрожували смертю або дають підставу припускати його загибель від певного нещасного випадку, суд може визнати днем смерті цього громадянина день його гаданої загибелі.

Порядок оголошення громадянина померлим визначається главою 35 Цивільного процесуального кодексу Української РСР.

Стаття 22. Наслідки явки громадянина, оголошеного померлим

В разі з'явлення або виявлення місцеперебування громадянина, оголошеного померлим, відповідне рішення скасовується судом.

Незалежно від часу свого з'явлення, громадянин може зажадати від будь-якої особи повернення майна, що зберглося і безоплатно перейшло до цієї особи після оголошення громадянина померлим.

Особи, до яких майно громадянина, оголошеного померлим, перейшло за відплатними угодами, зобов'язані повернути йому це майно, коли буде доведено, що в момент придбання майна вони знали, що громадянин, оголошений померлим, є живим.

Якщо майно оголошеного померлим перейшло за правом спадкування до держави і було реалізовано, то після скасування рішення про оголошення громадянина померлим йому повертається сума, виручена від реалізації майна.

2. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ

Стаття 23. Поняття юридичної особи

Юридичними особами визнаються організації, які мають відокремлене майно, можуть від свого імені набувати майнових і особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачами і відповідачами в суді, арбітражі або в третейському суді.

Стаття 24. Види юридичних осіб

Юридичними особами є:

державні підприємства та інші державні організації, що перебувають на господарському розрахунку, мають закріплені за ними основні і оборотні засоби та самостійний баланс;

установи та інші державні організації, що перебувають на державному бюджеті і мають самостійний кошторис, керівники яких користуються правами розпорядників кредитів (за винятками, встановленими законом);

державні організації, що фінансуються за рахунок інших джерел і мають самостійний кошторис і самостійний баланс;

колгоспи, міжколгоспні й інші кооперативні організації та їх об'єднання, інші громадські організації, а також у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР, підприємства і установи цих організацій та їх об'єднань, що мають відокремлене майно і самостійний баланс;

державно-колгоспні та інші державно-кооперативні організації;

інші організації у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР.

Зазначені в цій статті установи та інші державні організації, що перебувають на державному бюджеті, у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР, діють від імені відповідно Союзу РСР або Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 25. Статут (положення) юридичної особи

Юридична особа діє на підставі статуту (положення). Установи та інші державні організації, що перебувають на державному бюджеті, а у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР, також і інші організації можуть діяти на підставі загального положення про організації даного виду.

Стаття 26. Правоздатність юридичної особи

Юридична особа має цивільну правоздатність відповідно до встановлених цілей її діяльності.

Правоздатність юридичної особи виникає з моменту затвердження її статуту або положення, а у випадках, коли вона повинна діяти на підставі загального положення про організації даного виду, - з моменту видання компетентним органом постанови про її утворення. Якщо статут підлягає реєстрації, правоздатність юридичної особи виникає в момент реєстрації.

Стаття 27. Найменування юридичної особи

Юридична особа має своє найменування.

Права і обов'язки господарських організацій, пов'язані з користуванням фірмовим найменуванням, виробничими марками і товарними знаками, визначаються законодавством Союзу РСР.

Стаття 28. Утворення юридичних осіб

Юридичні особи утворюються в порядку, встановленому законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Громадські організації, порядок виникнення яких законодавством не передбачений, утворюються в порядку, встановленому їх статутом.

Стаття 29. Органи юридичної особи

Юридична особа набуває цивільних прав і бере на себе цивільні обов'язки через свої органи, що діють у межах прав, наданих їм за законом або статутом (положенням).

Порядок призначення або обрання органів юридичної особи визначається їх статутом (положенням).

Стаття 30. Місцезнаходження юридичної особи

Місцем знаходження юридичної особи визнається місцезнаходження її постійно діючого органу.

Стаття 31. Філіали і представництва юридичної особи

Юридична особа може відкривати філіали і представництва в порядку, встановленому законодавством Союзу РСР або Української РСР.

Керівник філіалу або представництва діє на підставі довіреності, одержаної від відповідної юридичної особи.

Стаття 32. Відповідальність юридичної особи

Юридична особа відповідає за своїми зобов'язаннями належним їй на праві власності (закріпленим за нею) майном, якщо інше не встановлено законодавчими актами.

Засновник юридичної особи або власник її майна не відповідають за її зобов'язаннями, а юридична особа не відповідає за зобов'язаннями власника або засновника, крім випадків, передбачених законодавчими актами чи установчими документами юридичної особи.

Юридична особа, яка фінансується власником і за якою майно закріплено на праві оперативного управління (установа), відповідає за зобов'язаннями коштами, які є в її розпорядженні. У разі їх недостатності відповідальність за її зобов'язаннями несе власник відповідного майна.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

Закону України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 33. Розмежування відповідальності держави і державних організацій

Держава не відповідає по зобов'язаннях державних організацій, які є юридичними особами, а ці організації не відповідають по зобов'язаннях держави.

Умови і порядок відпуску коштів на покриття заборгованості установ та інших державних організацій, що перебувають на державному бюджеті, якщо ця заборгованість не може бути покрита за рахунок їх кошторису, встановлюються законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Стаття 34. Розмежування відповідальності державної, кооперативної або іншої громадської організації і підприємства, що входить до її складу

Державна, кооперативна або інша громадська організація не відповідає по зобов'язаннях підприємства, що входить до її складу і є юридичною особою, а це підприємство не відповідає по зобов'язаннях організації, до складу якої воно входить.

Винятки з цього правила допускаються у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 35. Розмежування відповідальності кооперативного об'єднання і кооперативних організацій, що входять до його складу

Кооперативне об'єднання (спілка) не відповідає по зобов'язаннях кооперативних організацій, що входять до його складу, так само як і останні не відповідають по зобов'язаннях кооперативного об'єднання, до складу якого вони входять, якщо така відповідальність не впливає з закону або статуту.

Стаття 36. Розмежування відповідальності державно-кооперативної, кооперативної або іншої громадської організації та її учасників (членів)

<http://yurist-online.org/>

Кооперативна або інша громадська організація не відповідає по зобов'язаннях своїх членів.

Члени кооперативної або іншої громадської організації не відповідають по її зобов'язаннях, якщо для окремих видів кооперативних організацій інше не передбачено законом або їх статутами.

Звернення стягнення на пайові внески члена кооперативної організації не допускається, крім випадків, коли боржник вибуває зі складу членів кооперативної організації.

Якщо вироком суду встановлено, що пайовий внесок члена житлово-будівельного, дачно-будівельного або іншого кооперативу складається з коштів, добутих злочинним шляхом, то сума пайового внеску повертається організації, якій заподіяно шкоду злочином, або звертається в доход держави.

Колгоспи - учасники міжколгоспної організації, а також учасники державно-колгоспної або іншої державно-кооперативної організації не відповідають по її зобов'язаннях. Збитки організації можуть бути розподілені між її учасниками відповідно до її статуту (положення).

Міжколгоспні, державно-колгоспні та інші державно-кооперативні організації не відповідають по зобов'язаннях своїх учасників.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 37. Припинення юридичної особи

Юридична особа припиняється шляхом ліквідації або реорганізації (злиття, поділу або приєднання).

При злитті і поділі юридичних осіб майно (права і обов'язки) переходить до нововиниклих юридичних осіб. При приєднанні юридичної особи до іншої юридичної особи її майно (права і обов'язки) переходить до останньої. Майно переходить в день підписання передаточного балансу, якщо інше не передбачене законом або постановою про реорганізацію.

Порядок ліквідації і реорганізації юридичних осіб визначається законодавством Союзу РСР і постановами Ради Міністрів Української РСР.

Порядок ліквідації і реорганізації кооперативних та інших громадських організацій може бути визначений їх статутами (положеннями).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 38. Припинення державних організацій, що є юридичними особами

Припинення державних організацій, що є юридичними особами, провадиться тим органом, за рішенням якого вони утворюються.

Стаття 39. Припинення державно-кооперативних, кооперативних та інших громадських організацій, що є юридичними особами

Кооперативні, а також державно-колгоспні та інші державно-кооперативні організації, що є юридичними особами, припиняють свою діяльність на підставах, зазначених у законі і в статутах (положеннях) цих організацій.

Громадські організації, що є юридичними особами, припиняють свою діяльність на підставах, зазначених в їх статутах.

Реорганізація (злиття, поділ, приєднання) державно-колгоспних, інших державно-кооперативних, кооперативних та інших громадських організацій, що є юридичними особами, допускається тільки за рішенням загальних зборів їх членів або зборів уповноважених.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 40. Використання майна, що залишається після ліквідації державно-кооперативних, кооперативних та інших громадських організацій

Майно, що залишається після задоволення вимог усіх кредиторів ліквідованої кооперативної організації, використовується, якщо інше не встановлено законом, для повернення пайових внесків. Решта майна цієї організації, а також майно ліквідованої іншої громадської організації передається їх вищестоящим організаціям, а в разі відсутності таких - відповідному державному органу на загальнокооперативні або громадські потреби.

Майно, що залишається після задоволення вимог усіх кредиторів ліквідованої міжколгоспної, державно-колгоспної або іншої державно-кооперативної організації, розподіляється між її учасниками пропорційно до їх внесків.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 3

УГОДИ

Стаття 41. Поняття і види угод

Угодами визнаються дії громадян і організацій, спрямовані на встановлення, зміну або припинення цивільних прав або обов'язків.

Угоди можуть бути односторонніми і дво- або багатосторонніми (договори).

Стаття 42. Форма угод

Угоди можуть укладатись усно або в письмовій формі (простій чи нотаріальній).

Угода, для якої законом не встановлена певна форма, вважається також укладеною, якщо з поведінки особи видно її волю укласти угоду.

Мовчання визнається виявом волі укласти угоду у випадках, передбачених законодавством.

Стаття 43. Усні угоди

Угоди, що виконуються під час їх укладення, можуть укладатись усно, якщо інше не встановлено законодавством Союзу РСР і Української РСР.

У випадках, коли угоди між організаціями або між організацією і громадянином укладаються в усній формі, організація, яка оплатила товари або послуги, повинна одержати від другої сторони письмовий документ, що стверджує одержання грошей і підстави їх одержання.

Стаття 44. Письмові угоди

Повинні укладатись у письмовій формі:

- 1) угоди державних, кооперативних та інших громадських організацій між собою і з громадянами, за винятком угод, зазначених у статті 43 цього Кодексу, та окремих видів угод, для яких інше передбачено законодавством Союзу РСР і Української РСР;
- 2) угоди громадян між собою на суму понад сто карбованців, за винятком угод, зазначених у статті 43 цього Кодексу, та інших угод, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР;
- 3) інші угоди громадян між собою, відносно яких закон вимагає додержання письмової форми.

Письмові угоди повинні бути підписані особами, які їх укладають.

Якщо громадянин внаслідок фізичної вади, хвороби або з будь-яких інших причин не може власноручно підписатися, то за його дорученням угоду може підписати інший громадянин. Підпис останнього повинен бути засвідчений організацією, в якій працює або навчається громадянин, що укладає угоду, або житлово-експлуатаційною організацією за місцем його проживання, або адміністрацією стаціонарного лікувально-профілактичного закладу, в якому він перебуває на лікуванні, або органом чи службовою особою, що вчиняють нотаріальні дії.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 45. Наслідки недодержання форми угоди

Недодержання форми угоди, якої вимагає закон, тягне за собою недійсність угоди лише в разі, якщо такий наслідок прямо зазначено в законі.

Недодержання форми зовнішньоторговельних угод і порядку їх підписання (стаття 568 цього Кодексу) тягне за собою недійсність угоди.

Стаття 46. Наслідки недодержання простої письмової форми

Недодержання простої письмової форми, що вимагається законом (стаття 44 цього Кодексу), позбавляє сторони права в разі спору посилатися для підтвердження угоди на показання свідків, а у випадках, прямо зазначених у законі, тягне за собою недійсність угоди з наслідками, передбаченими частиною другою статті 48 цього Кодексу.

Стаття 47. Обов'язковість нотаріальної форми і наслідки її недодержання

Нотаріальне посвідчення угод обов'язкове лише у випадках, зазначених у законі. Недодержання в цих випадках нотаріальної форми тягне за собою недійсність угоди з наслідками, передбаченими частиною другою статті 48 цього Кодексу.

Якщо одна з сторін повністю або частково виконала угоду, що потребує нотаріального посвідчення, а друга сторона ухиляється від нотаріального оформлення угоди, суд вправі за вимогою сторони, яка виконала угоду, визнати угоду дійсною. В цьому разі наступне нотаріальне оформлення угоди не вимагається.

Стаття 48. Недійсність угоди, яка не відповідає вимогам закону

Недійсною є та угода, що не відповідає вимогам закону, в тому числі ущемлює особисті або майнові права неповнолітніх дітей.

По недійсній угоді кожна з сторін зобов'язана повернути другій стороні все одержане за угодою, а при неможливості повернути одержане в натурі - відшкодувати його вартість у грошах, якщо інші наслідки недійсності угоди не передбачені законом.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 28.01.91 р. N 660-XII)

Стаття 49. Недійсність угоди, укладеної з метою, суперечною інтересам держави і суспільства

Якщо угода укладена з метою, завідомо суперечною інтересам соціалістичної держави і суспільства, то при наявності умислу у обох сторін - в разі виконання угоди обома сторонами - в доход держави стягується все одержане ними за угодою, а в разі виконання угоди однією стороною з другої сторони стягується в доход держави все одержане нею і все належне з неї першій стороні на відшкодування одержаного. При наявності ж умислу лише у однієї з сторін все одержане нею за угодою повинно бути повернуто другій стороні, а одержане останньою або належне їй на відшкодування виконаного стягується в доход держави.

Стаття 50. Недійсність угоди юридичної особи, що суперечить її цілям

Недійсною є угода, укладена юридичною особою в суперечності з встановленими цілями її діяльності.

До таких угод відповідно застосовуються наслідки, передбачені статтею 48 або 49 цього Кодексу.

Стаття 51. Недійсність угоди, укладеної неповнолітнім, який не досяг п'ятнадцяти років

Недійсною є угода, укладена неповнолітнім, який не досяг п'ятнадцяти років, крім дрібних побутових угод.

Кожна з сторін за такою угодою зобов'язана повернути другій стороні все одержане нею за угодою, а при неможливості повернення одержаного в натурі відшкодувати його вартість у грошах.

Дієздатна сторона зобов'язана, крім того, відшкодувати другій стороні понесені нею витрати, втрату або пошкодження її майна, якщо вона знала або повинна була знати про недієздатність другої сторони.

Стаття 52. Недійсність угоди, укладеної громадянином, визнаним недієздатним

Недійсною є угода, укладена громадянином, визнаним недієздатним через душевну хворобу або недоумство. До такої угоди застосовуються наслідки, передбачені статтею 51 цього Кодексу.

Стаття 53. Недійсність угоди, укладеної неповнолітнім віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років

Угода, укладена неповнолітнім віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років без згоди його батьків (усиновителів) або піклувальника, може бути визнана судом недійсною за позовом батьків (усиновителів) або піклувальника.

Якщо така угода визнана недійсною, застосовуються наслідки, передбачені статтею 51 цього Кодексу.

Правила цієї статті не поширюються на угоди, що укладаються відповідно до частини другої статті 13 цього Кодексу.

Стаття 54. Недійсність угоди, укладеної громадянином, обмеженим у дієздатності внаслідок зловживання спиртними напоями або наркотичними засобами

Угода, укладена без згоди піклувальника громадянином, обмеженим у дієздатності внаслідок зловживання спиртними напоями або наркотичними засобами, визнається судом недійсною за позовом піклувальника.

Якщо така угода визнана недійсною, застосовуються наслідки, передбачені статтею 51 цього Кодексу.

Правила цієї статті не поширюються на дрібні побутові угоди.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 21.08.87 р. N 4452-XI)

Стаття 55. Недійсність угоди, укладеної громадянином, нездатним розуміти значення своїх дій

Угода, укладена громадянином, хоч і дієздатним, але який в момент її укладення перебував у такому стані, коли він не міг розуміти значення своїх дій або керувати ними, може бути визнана судом недійсною за позовом цього громадянина.

Якщо така угода визнана недійсною, то кожна з сторін зобов'язана повернути другій стороні все одержане за угодою, а при неможливості повернення одержаного в натурі - відшкодувати його вартість.

Стороні, яка в момент укладення угоди не могла розуміти значення своїх дій або керувати ними, відшкодовуються другою стороною понесені витрати, втрата або пошкодження її майна, якщо вона знала або повинна була знати про такий стан особи, що уклала з нею угоду.

Стаття 56. Недійсність угоди, укладеної внаслідок помилки

Угода, укладена внаслідок помилки, що має істотне значення, може бути визнана недійсною за позовом сторони, яка діяла під впливом помилки.

Якщо така угода визнана недійсною, то кожна з сторін зобов'язана повернути другій стороні все одержане за угодою, а при неможливості повернення одержаного в натурі - відшкодувати його вартість.

Крім того, сторона, за позовом якої угода визнана недійсною, вправі вимагати від другої сторони відшкодування витрат, втрати або пошкодження свого майна, якщо доведе, що помилка виникла з вини другої сторони. Якщо це не буде доведено, особа, за позовом якої угода визнана недійсною, зобов'язана відшкодувати другій стороні понесені нею витрати, втрату або пошкодження її майна.

Стаття 57. Недійсність угоди, укладеної внаслідок обману, насильства, погрози, зловмисної угоди представника однієї сторони з другою стороною або збігу тяжких обставин

Угода, укладена внаслідок обману, насильства, погрози, зловмисної угоди представника однієї сторони з другою стороною, а також угода, яку громадянин був змушений укласти на вкрай не вигідних для себе умовах внаслідок збігу тяжких обставин, може бути визнана недійсною за позовом потерпілого або за позовом державної чи громадської організації.

Якщо угода визнана недійсною з однієї з зазначених підстав, то потерпілому повертається другою стороною все одержане нею за угодою, а при неможливості повернення одержаного в натурі - відшкодовується його вартість. Майно, одержане за угодою потерпілим від другої сторони (або

належне йому), звертається в доход держави. При неможливості передати майно в доход держави в натурі - стягується його вартість.

Крім того, потерпілому відшкодовуються другою стороною понесені ним витрати, втрата або пошкодження його майна.

Стаття 58. Недійсність мнимої і удаваної угод

Недійсною є угода, укладена лише про людське око, без наміру створити юридичні наслідки (мнима угода).

Якщо угода укладена з метою приховати іншу угоду (удавана угода), то застосовуються правила, що регулюють ту угоду, яку сторони дійсно мали на увазі.

Стаття 59. Момент, з якого угода вважається недійсною

Угода, визнана недійсною, вважається недійсною з моменту її укладення.

Проте, якщо з самого змісту угоди випливає, що вона може бути припинена лише на майбутнє, дія угоди визнається недійсною і припиняється на майбутнє.

Стаття 60. Наслідки недійсності частини угоди

Недійсні частини угоди не тягнуть за собою недійсності інших її частин, оскільки можна припустити, що угода була б укладена і без включення недійсної її частини.

Стаття 61. Угоди, укладені під умовою

Угода визнається укладеною під відкладальною умовою, якщо сторони поставили виникнення прав і обов'язків у залежність від обставини, щодо якої невідомо, станеться вона чи не станеться.

Угода визнається укладеною під скасувальною умовою, якщо сторони поставили припинення прав і обов'язків у залежність від обставини, щодо якої невідомо, станеться вона чи не станеться.

Якщо настанню умови недобросовісно перешкодила сторона, якій настання умови не вигідне, то вважається, що умова настала.

Якщо настанню умови недобросовісно сприяла сторона, якій настання умови вигідне, то вважається, що умова не настала.

Глава 4

ПРЕДСТАВНИЦТВО І ДОВІРЕНІСТЬ

Стаття 62. Представництво

Угода, укладена однією особою (представником) від імені другої особи (яку представляють) в силу повноваження, що ґрунтується на довіреності, законі або адміністративному акті, безпосередньо створює, змінює і припиняє цивільні права і обов'язки особи, яку представляють.

Повноваження можуть також впливати з обставинки, в якій діє представник (продавець в роздрібній торгівлі, касир тощо).

Представник не може укласти угоди від імені особи, яку він представляє, ні у відношенні себе особисто, ні у відношенні другої особи, представником якої він одночасно є.

Не допускається укладення через представника угоди, яка за своїм характером може бути укладена лише особисто, а так само інших угод, зазначених у законі.

Стаття 63. Наслідки укладення угоди особою, не уповноваженою на це або з перевищенням повноважень

Угода, укладена від імені другої особи особою, не уповноваженою на укладення угоди або з перевищенням повноважень, створює, змінює і припиняє цивільні права і обов'язки для особи, яку представляють, лише в разі дальшого схвалення угоди цією особою.

Наступне схвалення угоди особою, яку представляють, робить угоду дійсною з моменту її укладення.

Стаття 64. Довіреність

Довіреністю визнається письмове уповноваження, яке видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами.

Довіреність юридичній особі може бути видана тільки на укладення угод, що не суперечать її статутіві (положенню) або загальному положенню про організації даного виду.

Стаття 65. Форма довіреності

Довіреність на укладення угод, що потребують нотаріальної форми, а також на вчинення дій щодо державних, кооперативних та інших громадських організацій повинна бути нотаріально посвідчена, за винятком випадків, передбачених у цьому Кодексі, та інших випадків, коли спеціальними правилами допущена інша форма довіреності.

До нотаріально посвідчених довіреностей прирівнюються:

- 1) довіреності військовослужбовців та інших осіб, які перебувають на лікуванні в госпіталях, санаторіях та інших військово-лікувальних закладах, посвідчені начальниками, їх заступниками по медичній частині, старшими і черговими лікарями цих госпіталів, санаторіїв та інших військово-лікувальних закладів;
- 2) довіреності військовослужбовців, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ і військово-навчальних закладів, де немає державних нотаріальних контор, приватних нотаріусів, посадових осіб та органів, що вчиняють нотаріальні дії, також довіреності робітників і службовців, членів їх сімей і членів сімей військовослужбовців, посвідчені командирами (начальниками) цих частин, з'єднань, установ і закладів;
- 3) довіреності осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, посвідчені начальниками місць позбавлення волі.

Довіреність на одержання заробітної плати та інших платежів, пов'язаних з трудовими відносинами, на одержання винагороди авторів і винахідників, пенсій, допомог і стипендій,

грошей з ощадних кас, а також на одержання кореспонденції, в тому числі грошової і посылкової, може бути посвідчена організацією, в якій довіритель працює або навчається, житлово-експлуатаційною організацією за місцем його проживання, а також адміністрацією стаціонарного лікувально-профілактичного закладу, в якому він перебуває на лікуванні.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 66. Довіреності державних, кооперативних та інших громадських організацій

Довіреність від імені державної організації видається за підписом її керівника з прикладенням печатки цієї організації.

Довіреність від імені кооперативної або іншої громадської організації видається за підписом осіб, уповноважених на це її статутом, з прикладенням печатки цієї організації.

Довіреність від імені державної, кооперативної або іншої громадської організації на одержання чи видачу грошей та інших майнових цінностей повинна бути підписана також головним (старшим) бухгалтером цієї організації.

Порядок видачі і форма довіреностей на вчинення операцій у банку і довіреностей на укладення угод у галузі зовнішньої торгівлі визначаються спеціальними правилами.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 67. Строк довіреності

Строк дії довіреності не може перевищувати трьох років. Якщо строк у довіреності не зазначений, вона зберігає силу протягом одного року з дня її вчинення. Посвідчена державним нотаріусом довіреність, що призначається для вчинення дій за кордоном і не містить вказівки про строк її чинності, зберігає силу до її скасування особою, яка видала довіреність.

Довіреність, в якій не зазначена дата її вчинення, недійсна.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII)

Стаття 68. Передоручення

Особа, якій видана довіреність, повинна особисто вчинити ті дії, на які вона уповноважена. Вона може передоручити їх вчинення іншій особі, якщо уповноважена на це довіреністю або примушена до цього обставинами для охорони інтересів особи, яка видала довіреність.

Довіреність, за якою повноваження передаються іншій особі, повинна бути нотаріально посвідчена.

Строк дії довіреності, виданої за передорученням, не може перевищувати строку дії основної довіреності, на підставі якої вона видана.

Особа, яка передала повноваження іншій особі, повинна сповістити про це того, хто видав довіреність, і подати йому необхідні відомості про особу, якій передані повноваження. Невиконання цього обов'язку покладає на особу, що передала повноваження, відповідальність за дії особи, якій вона передала повноваження, як за свої власні.

Стаття 69. Припинення довіреності

Чинність довіреності припиняється внаслідок : 1) закінчення строку довіреності; 2) скасування довіреності особою, яка її видала; 3) відмови особи, якій видана довіреність; 4) припинення юридичної особи, від імені якої видана довіреність; 5) припинення юридичної особи, на ім'я якої видана довіреність; 6) смерті громадянина, який видав довіреність, визнання громадянина недієздатним, обмежено дієздатним або безвісно відсутнім; 7) смерті громадянина, якому видано довіреність, визнання громадянина недієздатним, обмежено дієздатним або безвісно відсутнім.

Особа, яка видала довіреність, може в усякий час скасувати довіреність або передоручення, а особа, якій довіреність видана, - відмовитися від неї. Угода про відмову від цього права недійсна.

З припиненням довіреності втрачає силу передоручення.

Стаття 70. Наслідки припинення довіреності

Особа, яка видала довіреність, зобов'язана сповістити про її скасування (пункт другий статті 69 цього Кодексу) особу, якій довіреність видана, а також відомих їй третіх осіб, для представництва перед якими видана довіреність. Такий же обов'язок покладається на правонаступників особи, що видала довіреність, а у відповідних випадках - на опікуна або піклувальника.

Права і обов'язки, що виникли внаслідок дій особи, якій видана довіреність до того, як ця особа дізналася або повинна була дізнатися про її припинення, зберігають силу для того, хто видав довіреність, і його правонаступників щодо третіх осіб. Це правило не застосовується, якщо третя особа знала або повинна була знати, що дія довіреності припинилась.

При припиненні довіреності особа, якій вона видана, або її правонаступники повинні негайно повернути довіреність.

Глава 5

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ

Стаття 71. Загальний строк позовної давності

Загальний строк для захисту права за позовом особи, право якої порушено (позовна давність), встановлюється в три роки.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

у редакції Закону України від 11.07.95 р. N 295/95-ВР)

Стаття 72. Скорочені строки позовної давності

Скорочені строки позовної давності встановлюються законодавством Союзу РСР для окремих видів вимог, що впливають з відносин, регулювання яких віднесено до відання Союзу РСР, і цим Кодексом - для інших вимог.

Скорочені строки давності тривалістю в шість місяців діють, зокрема, за позовами:

- 1) про стягнення неустойки (штрафу, пені);
- 2) про недоліки проданих речей (стаття 237 цього Кодексу);
- 3) що впливають з поставки продукції неналежної якості (стаття 249 цього Кодексу);
- 4) про явні недоліки в роботі, виконаній за договором підряду (пункт третій частини першої статті 343 цього Кодексу);
- 5) про недоліки в роботі, виконаній за договором побутового замовлення (частина третя статті 350 цього Кодексу).

До позовів про приховані недоліки в роботі, виконаній за договором підряду, застосовується скорочений строк давності в один рік (пункт другий частини першої статті 343 цього Кодексу), крім договорів підряду на збудування будинків і споруд, однією з сторін яких є громадянин (пункт перший частини першої статті 343 цього Кодексу).

До позовів, що впливають з перевезки вантажів, пасажирів і багажу, застосовуються скорочені строки давності, зазначені в статті 366 цього Кодексу, а до позовів, що впливають з відносин органів зв'язку з клієнтурою, скорочені строки давності, зазначені в Статуті зв'язку Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 73. Недійсність угод про зміну строків позовної давності

Зміна строків позовної давності і порядку їх обчислення угодою сторін не допускається.

Стаття 74. Розгляд позову незалежно від закінчення строку позовної давності

Вимога про захист порушеного права приймається до розгляду судом, арбітражем або третейським судом незалежно від закінчення строку позовної давності.

Стаття 75. Обов'язковість застосування позовної давності

Позовна давність застосовується судом, арбітражем або третейським судом незалежно від заяви сторін.

Стаття 76. Початок перебігу строку позовної давності

Перебіг строку позовної давності починається з дня виникнення права на позов. Право на позов виникає з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення свого права. Винятки з цього правила, а також підстави зупинення і перериву перебігу строків позовної давності встановлюються законодавством Союзу РСР і статтями 78 і 79 цього Кодексу.

Стаття 77. Позовна давність при зміні осіб у зобов'язанні

Зміна осіб у зобов'язанні не тягне за собою зміни строку позовної давності.

Стаття 78. Зупинення перебігу строків позовної давності

Перебіг строку позовної давності зупиняється:

1) якщо пред'явленню позову перешкоджала надзвичайна і невідворотна за даних умов подія (непереборна сила);

2) в силу встановленої законодавством Союзу РСР або Української РСР відстрочки виконання зобов'язань (мораторій);

3) якщо позивач або відповідач перебувають у складі Збройних Сил СРСР, переведених на воєнний стан.

Перебіг строку позовної давності зупиняється, якщо зазначені в цій статті обставини виникли або продовжували існувати в останні шість місяців строку давності, а якщо цей строк менший шести місяців - протягом строку давності.

З дня припинення обставини, що була підставою для зупинення строку давності, перебіг строку давності продовжується. При цьому частина строку, що залишилася, продовжується до шести місяців, а якщо строк позовної давності був меншим шести місяців - до строку позовної давності.

За позовами про відшкодування шкоди, зв'язаної з ушкодженням здоров'я або заподіянням смерті, перебіг строку давності зупиняється, крім загальних підстав, зазначених у цій статті, також звернення потерпілого або осіб, перелічених у частині другій статті 456 цього Кодексу, до відповідного органу з заявою про призначення пенсії або допомоги - до їх призначення або відмови в їх призначенні.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 79. Перерив перебігу строків позовної давності

Перебіг строку позовної давності переривається пред'явленням позову в установленому порядку.

По спорах, в яких однією або обома сторонами є громадяни, перебіг строку позовної давності переривається також вчиненням зобов'язаною особою дій, що свідчать про визнання боргу.

Після перериву перебіг строку позовної давності починається спочатку; час, що минув до перериву, до нового строку не зараховується.

Пред'явлення позову, залишеного без розгляду, не перериває перебігу строку позовної давності.

Стаття 80. Наслідки закінчення строку позовної давності

Закінчення строку позовної давності до пред'явлення позову є підставою для відмови в позові.

Якщо суд, арбітраж або третейський суд визнає поважною причину пропуску строку позовної давності, порушене право підлягає захистові.

Стаття 81. Зупинення, перерив і поновлення скорочених строків давності

Правила про зупинення і перерив (статті 78 і 79 цього Кодексу), а також про поновлення строків позовної давності (частина друга статті 80 цього Кодексу) поширюються також на скорочені строки давності, якщо законом не встановлене інше.

Стаття 82. Виконання зобов'язання боржником після закінчення строку позовної давності

В разі виконання зобов'язання боржником після закінчення строку позовної давності він не вправі вимагати повернення виконаного, хоч би в момент виконання він і не знав про закінчення строку давності.

Правила цієї статті не поширюються на відносини між державними організаціями і їх відносини з кооперативними (крім колгоспів) та іншими громадськими організаціями.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 83. Вимоги, на які позовна давність не поширюється

Позовна давність не поширюється:

на вимоги, що випливають з порушення особистих немайнових прав, крім випадків, передбачених законом;

на вимоги державних організацій про повернення державного майна з незаконного володіння колгоспів та інших кооперативних та інших громадських організацій або громадян;

на вимоги вкладників про видачу вкладів, внесених у державні трудові ощадні каси і в Державний банк СРСР;

у випадках, встановлюваних законодавством Союзу РСР, і на інші вимоги.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 84. Застосування позовної давності до позовів по додаткових вимогах

З закінченням строку позовної давності по головній вимозі вважається, що строк позовної давності минув і по додатковій вимозі (неустойка, поручительство тощо).

Стаття 85. Порядок обчислення строків

Порядок обчислення строків позовної давності та інших строків, встановлених цим Кодексом, визначається статтями 86 і 87 Цивільного процесуального кодексу Української РСР.

Розділ II

ПРАВО ВЛАСНОСТІ

Глава 6

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 86. Право власності

Право власності - це врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження майном.

Право власності в Україні охороняється законом.

Держава забезпечує стабільність правовідносин власності.

Власність в Україні виступає в таких формах: приватна, колективна, державна.

Усі форми власності є рівноправними.

Відносини власності регулюються Законом України "Про власність", цим Кодексом, іншими законодавчими актами.

(Із змінами, внесеними згідно із
Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 87. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 87 1. Виключена.

(Доповнено статтею 87 1 згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 88. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

<http://yurist-online.org/>

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 7. Державна власність

(Виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 8. Власність колгоспів, інших кооперативних організацій, їх об'єднань

(Виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 9. Власність профспілкових та інших громадських організацій

(Виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 10

ОСОБИСТА ВЛАСНІСТЬ

Стаття 100. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 101. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 102. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 103. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 104. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 25.10.88 р. N 6757-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 105. Наслідки самовільного будівництва жилого будинку, господарських і побутових будівель та споруд

Громадянин, який збудував або буде жилий будинок, здійснив або здійснює його перебудову чи прибудову без встановленого дозволу, або без належно затвердженого проекту, або з істотними відхиленнями від проекту, або з грубим порушенням основних будівельних норм і правил, не вправі розпоряджатися цим будинком чи частиною його (продавати, дарувати, здавати в найом тощо).

За позовом виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів такий будинок або частина його можуть бути безоплатно вилучені судом і зараховані до фонду місцевої Ради народних депутатів або за рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів знесені громадянином, який провадив самовільне будівництво, або за його рахунок. Знесення чи вилучення будинку, який побудовано чи будується з істотними відхиленнями від проекту або з грубим порушенням основних будівельних норм і правил, провадиться, коли громадянин не привів його, після попередження, у відповідність з проектом чи зазначеними нормами і правилами.

<http://yurist-online.org/>

Господарські і побутові будівлі та споруди, зведені громадянином без встановленого дозволу або належно затвердженого проекту, чи з істотними відхиленнями від проекту, або з грубим порушенням основних будівельних норм і правил, за рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів зносяться громадянином, який провадив самовільне будівництво, або за його рахунок.

Одержані при знесенні жилого будинку або частини його, господарських і побутових будівель та споруд будівельні матеріали залишаються у власності громадянина, який провадив самовільне будівництво.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 105 1. Наслідки порушення правил будівництва літніх садових будиночків

Літні садові будиночки, будівництво яких здійснюється без належно погодженого проекту або з відхиленнями від норм, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР, чинним на початок будівництва, за рішенням виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів, на території якої знаходиться садівницьке (виноградарське) товариство, приводяться у відповідність з зазначеними нормами або зносяться громадянами, що здійснюють таке будівництво, чи за їх рахунок.

(Доповнено статтею 105 1 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 106. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 107. Позбавлення права користування жилим будинком

Вилучаючи будинок чи його частину з підстав, зазначених у статті 105 цього Кодексу, суд може позбавити громадянина, який здійснював самовільне будівництво, а також осіб, які проживають спільно з ним, права користування жилою площею в будинку чи частині будинку, що вилучається.

У разі відсутності у виселюваних іншого жилого приміщення, придатного для проживання, їм надається жила приміщення відповідно до вимог частини другої статті 114 Житлового кодексу Української РСР тією організацією, якій передано будинок (частину будинку).

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII;

Закону України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 108. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 109. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 110. Майно громадян, на яке не може бути звернено стягнення

Перелік майна громадян, на яке не може бути звернено стягнення по претензіях кредиторів, встановлюється Цивільним процесуальним кодексом Української РСР.

Стаття 111. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

<http://yurist-online.org/>

Глава 11

СПІЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Стаття 112. Поняття спільної власності

Майно може належати на праві спільної власності двом або кільком колгоспам чи іншим кооперативним та іншим громадським організаціям, або державі і одному чи кільком колгоспам або іншим кооперативним та іншим громадським організаціям, або двом чи кільком громадянам.

Розрізняється спільна власність з визначенням часток (часткова власність) або без визначення часток (сумісна власність).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 113. Право спільної часткової власності

Володіння, користування і розпорядження майном при спільній частковій власності провадиться за згодою всіх учасників, а при відсутності згоди - спір вирішується судом.

Не може бути встановлено такий порядок користування жилим будинком, при якому учаснику спільної часткової власності виділяються в користування тільки непридатні для проживання або підсобні приміщення (підвал, коридор, комора тощо).

Кожний учасник спільної часткової власності відповідно до своєї частки має право на доходи від спільного майна, відповідає перед третіми особами по зобов'язаннях, пов'язаних з спільним майном, і повинен брати участь у сплаті всякого роду податків і платежів, а також у витратах по утриманню і зберіганню спільного майна.

Кожний учасник спільної часткової власності має право на оплатне або безоплатне відчуження іншій особі своєї частки в спільному майні.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 114. Право привілеєвої купівлі частки в спільній власності

При продажу частки в спільній власності сторонній особі решта учасників спільної часткової власності має право привілеєвої купівлі частки, що продається по ціні, за якою вона продається, і на інших рівних умовах, крім випадку продажу з прилюдних торгів.

Продавець частки в спільній власності зобов'язаний повідомити в письмовій формі решту учасників спільної часткової власності про намір продати свою частку сторонній особі з зазначенням ціни та інших умов, на яких продає її. Якщо решта учасників спільної часткової власності відмовиться від здійснення права привілеєвої купівлі або не здійснить цього права щодо будинків протягом одного місяця, а щодо іншого майна протягом десяти днів з дня одержання повідомлення, продавець вправі продати свою частку будь-якій особі. Якщо кілька учасників спільної часткової власності виявили бажання придбати частку в спільній власності, право вибору покупця надається продавцю.

При продажу частки з порушенням права привілеєвої купівлі інший учасник спільної власності протягом трьох місяців може звернутися до суду з позовом про перевід на нього прав і обов'язків покупця.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII)

Стаття 115. Виділ частки з спільного майна

Кожний з учасників спільної часткової власності має право вимагати виділу своєї частки з спільного майна.

Якщо угоди про спосіб виділу не досягнуто, то за позовом будь-кого з учасників майно ділиться в натурі, коли це можливо без нерозмірної шкоди для його господарського призначення. В противному разі власник, що виділяється, одержує грошову компенсацію.

Стаття 116. Звернення стягнення на частку в спільному майні

Кредитор учасника спільної часткової власності вправі пред'явити позов про виділ частки його боржника для звернення на неї стягнення.

Стаття 117. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 118. Порядок користування жилим будинком, що є спільною частковою власністю

Якщо учасники спільної часткової власності на жилий будинок за угодою між собою встановили порядок користування відособленими приміщеннями будинку (квартирами, кімнатами) відповідно до частки кожного і така угода нотаріально посвідчена і зареєстрована у виконавчому комітеті місцевої Ради народних депутатів, то вона обов'язкова і для особи, яка згодом придбає частку в спільній власності на цей будинок.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 119. Наслідки надбудови, прибудови або перебудови будинку, що є спільною частковою власністю

Коли учасник спільної часткової власності на жилий будинок збільшить в ньому за свій рахунок корисну площу будинку шляхом прибудови, надбудови або перебудови, проведеної за згодою решти учасників і в установленому порядку, частки учасників у спільній власності на будинок і порядок користування приміщеннями в ньому підлягають відповідній зміні.

Стаття 120. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII;

<http://yurist-online.org/>

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 121. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 122. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 123. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 124. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 125. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 126. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 127. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

<http://yurist-online.org/>

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 12

ВИНИКНЕННЯ І ПРИПИНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 128. Момент виникнення права власності у набувача майна за договором

Право власності (право оперативного управління) у набувача майна за договором виникає з моменту передачі речі, якщо інше не передбачено законом або договором.

Передачею визнається вручення речей набувачеві, а так само здача транспортній організації для відправки набувачеві і здача на пошту для пересилки набувачеві речей, відчужених без зобов'язання доставки. До передачі речей прирівнюється передача коносаменту або іншого розпорядчого документа на речі.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 129. Предмети, що можуть бути придбані лише з особливого дозволу

Перелік предметів, що за своїм значенням для народного господарства, з міркувань державної безпеки або з інших підстав можуть бути придбані лише з особливого дозволу (зброя, вибухові і радіоактивні речовини, сильнодіючі отрути, шрифти, мнотильні апарати тощо), а також порядок видачі цих дозволів визначаються законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Валютні цінності: іноземна валюта (банкноти, казначейські білети, монети); платіжні документи (чеки, векселі, акредитиви та інші) і фондові цінності (акції, облігації та інші) в іноземній валюті; банківські платіжні документи в карбованцях (чеки та інші), які купуються за іноземну валюту з правом обороту їх в таку валюту; дорогоцінні метали - золото, срібло, платина і метали платинової групи (паладій, іридій, родій, рутеній і осмій) у будь-якому вигляді і стані та природні дорогоцінні камені в сирому і обробленому вигляді (алмази, брильянти, рубіни, ізумруди, сапфіри, а також перли), за винятком ювелірних та інших побутових виробів із цих металів і каменів, а також лому таких виробів, можуть бути предметом угод лише в порядку і межах, встановлених законодавством Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII,

від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 130. Риск випадкової загибелі речі

Риск випадкової загибелі або випадкового зіпсування відчужуваних речей переходить на набувача одночасно з виникненням у нього права власності, якщо інше не встановлене законом або договором.

Якщо відчужувач прострочив передачу речей або набувач прострочив прийняття їх, ризик випадкової загибелі або випадкового зіпсування несе сторона, що прострочила.

Стаття 131. Складові частини речі

Складовою частиною речі є все те, що не може бути відділене від неї без пошкодження і істотного знецінення речі. При переході права на річ складові частини її не підлягають відділенню.

Стаття 132. Головна річ і її приналежність

Приналежністю є річ, призначена служити головній речі і зв'язана з нею спільним господарським призначенням.

Приналежність наслідує долю головної речі, якщо в договорі або в законі не встановлено інше.

Стаття 133. Право власності на плоди і доходи

Плоди, приплід тварин, доходи, що приносять речі, належать власникові речі, коли інше не встановлено законом або договором власника з іншою особою.

Стаття 134. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 135. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 136. Наслідки безгосподарного утримання і незабезпечення схоронності майна, що є пам'яткою історії та культури

Якщо громадянин безгосподарно ставиться до належного йому майна, що є пам'яткою історії та культури, державні органи охорони пам'яток роблять власникові попередження про припинення безгосподарного ставлення до цього майна. Якщо власник не виконає цієї вимоги, то за позовом зазначених органів суд може вилучити це майно. При невідкладній необхідності забезпечення схоронності майна, що є пам'яткою історії та культури, позов про вилучення цього майна може бути пред'явлено без попередження.

Якщо громадянин не забезпечує схоронності належного йому майна, що є пам'яткою історії та культури, у зв'язку з неможливістю створити необхідний режим його утримання, це майно може бути викуплено державою. Якщо громадянин не дає згоди на викуп такого майна, то за позовом державних органів охорони пам'яток суд може вилучити його у власника.

Вилучене майно, що є пам'яткою історії та культури, переходить у власність держави. Власникові відшкодовується вартість вилученого майна в розмірі, встановленому за згодою сторін, а в разі спору - судом.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 137. Безхазяйне майно

Майно, яке не має власника або власник якого невідомий (безхазяйне майно), надходить у власність держави за рішенням виконавчого комітету районної, міської Ради народних депутатів, винесеним за заявою фінансового органу.

Безхазяйне майно, що належало колгоспному двору, надходить у власність колгоспу, на території якого знаходиться це майно, за рішенням виконавчого комітету районної, міської Ради народних депутатів, винесеним за заявою колгоспу.

Заява про визнання майна безхазяйним може бути подана не раніш як через один рік після прийняття майна на облік відповідним фінансовим органом або виконавчим комітетом селищної, сільської Ради народних депутатів.

Порядок виявлення та обліку безхазяйного майна визначається Міністерством фінансів Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 23.11.66 р.,

від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 138. Знахідка

Громадянин, який знайшов загублену річ, зобов'язаний негайно повідомити про це особу, що загубила її, і повернути їй знайдену річ або заявити про знахідку і здати річ до міліції чи до виконавчого комітету селищної, сільської Ради народних депутатів, а коли річ знайдена в установі, підприємстві або на транспорті, здати її адміністрації відповідної організації.

Адміністрація організації, якій передана знайдена річ, в разі невиявлення у двотижневий строк особи, яка загубила річ, негайно здає її до міліції чи до виконавчого комітету селищної, сільської Ради народних депутатів. Органи транспорту зберігають і реалізують здані їм знайдені речі згідно з діючими на транспорті правилами.

Міліція або виконавчий комітет селищної, сільської Ради народних депутатів зобов'язані зберігати здані їм знайдені речі протягом шести місяців. У разі виявлення протягом зазначеного строку особи, яка загубила річ, вона їй повертається. Коли ж ця особа в зазначений строк не буде виявлена, річ безоплатно переходить у власність держави.

Громадянин, який знайшов річ і повернув особі, що її загубила, або здав її в установленому порядку, має право на одержання від особи, що загубила річ, а в разі переходу речі у власність держави - від відповідної державної організації відшкодування витрат, зв'язаних із зберіганням і здачею речі.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 139. Бездоглядна худоба

Громадянин, який затримав бездоглядну або прибудну худобу, повинен негайно повідомити про це власника худоби і повернути йому худобу або повідомити в триденний строк міліцію чи виконавчий комітет селищної, сільської Ради народних депутатів про затримання худоби.

Міліція або виконавчий комітет селищної, сільської Ради народних депутатів вживає заходів до розшуку власника худоби і на час розшуку передає худобу з додержанням ветеринарних правил на утримання і в користування найближчому радгоспові або колгоспові, керівники яких не мають права відмовитись від прийняття худоби.

В разі виявлення власника робочої або великої рогатої худоби (і її молодняка) протягом шести місяців, а дрібної худоби (і її молодняка) протягом двох місяців з дня передачі худоби радгоспові або колгоспові худоба повертається власникові, який зобов'язаний відшкодувати радгоспові або колгоспові витрати по утриманню худоби з зарахуванням вигод, одержаних від користування нею.

Коли в строки, зазначені в частині третій цієї статті, власник худоби не буде виявлений, він втрачає право власності на цю худобу. В цьому разі худоба, що утримувалася в колгоспі, безоплатно переходить у власність цього колгоспу, а худоба, що утримувалася в радгоспі, безоплатно переходить у власність держави і включається до складу майна цього радгоспу.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 140. Скарб

Скарб, тобто зариті в землі або приховані іншим способом валюта СРСР, валютні та інші цінності, власник яких невідомий або в силу закону втратив на них право, повинен бути зданий особою, яка його виявила, фінансовому органу і переходить у власність держави.

Особі, яка виявила і здала скарб фінансовому органу, видається винагорода у розмірі двадцяти п'яти процентів вартості зданих цінностей, крім випадків, коли розкопки або розшуки відповідних цінностей входять в коло службових обов'язків особи, що здала виявлені цінності.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 141. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 142. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 143. Повернення вилучених дорогоцінних металів і коштовних каменів

Особам, у яких вилучено за постановами органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури або суду дорогоцінні метали і коштовні камені, що є валютними цінностями, у разі їх засудження без конфіскації майна, або винесення виправдувального вироку, або закриття кримінальної справи вилучені цінності повертаються в натурі чи відшкодовується їх вартість відповідно до законодавства Союзу РСР.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 13

<http://yurist-online.org/>

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ

Стаття 144. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 145. Витребування майна власником від добросовісного набувача

Якщо майно за плату придбане у особи, яка не мала права його відчужувати, про що набувач не знав і не повинен був знати (добросовісний набувач), то власник вправі витребувати це майно від набувача лише в разі, коли майно загублене власником або особою, якій майно було передане власником у володіння, або викрадено у того чи іншого, або вибуло з їх володіння іншим шляхом поза їх волею.

Витребування майна з підстав, зазначених у частині першій цієї статті, не допускається, якщо майно було продано в порядку, встановленому для виконання судових рішень.

Якщо майно набуто безоплатно від особи, яка не мала права його відчужувати, власник вправі витребувати майно в усіх випадках.

Стаття 146. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 147. Витребування грошей і цінних паперів

Гроші, а також цінні папери на пред'явника не можуть бути витребувані від добросовісного набувача (стаття 145 цього Кодексу).

Стаття 148. Розрахунки при поверненні речей з незаконного володіння

<http://yurist-online.org/>

Витребуючи майно з чужого незаконного володіння (стаття 144 цього Кодексу), власник вправі також вимагати від особи, яка знала або повинна була знати, що її володіння незаконне (недобросовісний володілець), повернення або відшкодування всіх доходів, які ця особа здобула або повинна була здобути за весь час володіння; від добросовісного ж володільця - всіх доходів, що він здобув і повинен був здобути з того часу, коли він дізнався або повинен був дізнатись про неправомірність володіння або одержав повістку за позовом власника про повернення майна. Володілець, як добросовісний, так і недобросовісний, в свою чергу має право вимагати від власника відшкодування зроблених ним необхідних витрат на майно з того часу, з якого власникові належать доходи від майна.

Добросовісний володілець має право залишити за собою зроблені ним поліпшення, якщо вони можуть бути відділені без пошкодження речі. Якщо відділити поліпшення неможливо, добросовісний володілець має право вимагати відшкодування зроблених на поліпшення витрат, але не більше розміру збільшення вартості речі.

Стаття 149. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 150. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Розділ III

ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Глава 14

ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Стаття 151. Поняття зобов'язання і підстави його виникнення

В силу зобов'язання одна особа (боржник) зобов'язана вчинити на користь іншої особи (кредитора) певну дію, як-от: передати майно, виконати роботу, сплатити гроші та інше або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Зобов'язання виникають з договору або інших підстав, зазначених у статті 4 цього Кодексу.

Стаття 152. Зміст зобов'язань, що виникають з актів планування

Зміст зобов'язання, що виникло безпосередньо з акту планування народного господарства, визначається цим актом.

Зміст договору, що укладається на підставі державного замовлення, повинен відповідати цьому замовленню.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 24.12.87 р. N 5095-XI)

Стаття 153. Укладення договору

Договір вважається укладеним, коли між сторонами в потрібній у належних випадках формі досягнуто згоди по всіх істотних умовах.

Істотними є ті умови договору, які визнані такими за законом або необхідні для договорів даного виду, а також всі ті умови, щодо яких за заявою однієї з сторін повинно бути досягнуто згоди.

Стаття 154. Форма договору

Коли сторони домовились укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому обумовленої форми, хоч би за законом для даного виду договорів ця форма і не потребувалась.

Якщо згідно з законом або угодою сторін договір повинен бути укладений в письмовій формі, він може бути укладений як шляхом складання одного документа, підписаного сторонами, так і шляхом обміну листами, телеграмами, телефонограмами та ін., підписаними стороною, яка їх надсилає.

В передбачених законом випадках договір може бути укладений шляхом прийняття до виконання замовлення.

Стаття 155. Укладення договору за пропозицією, зробленою з зазначенням строку для відповіді

Коли пропозицію укласти договір зроблено з зазначенням строку для відповіді, договір вважається укладеним, якщо особа, яка зробила пропозицію, одержала від іншої сторони відповідь про прийняття пропозиції протягом цього строку.

Стаття 156. Укладення договору за пропозицією, зробленою без зазначення строку для відповіді

Коли пропозиція укласти договір зроблена усно без зазначення строку для відповіді, договір вважається укладеним, якщо друга сторона негайно заявила особі, яка зробила пропозицію, про прийняття цієї пропозиції.

Якщо така пропозиція зроблена в письмовій формі, договір вважається укладеним, коли відповідь про прийняття пропозиції одержана протягом нормально необхідного для цього часу.

Стаття 157. Відповідь про згоду на укладення договору, одержана з запізненням

Якщо з одержаної з запізненням відповіді про згоду укласти договір видно, що відповідь була надіслана своєчасно, вона визнається такою, що запізнилася, лише в тому разі, коли особа, яка зробила пропозицію, негайно повідомить другій стороні про одержання відповіді з запізненням. В цьому разі відповідь вважається новою пропозицією.

Стаття 158. Відповідь про згоду укласти договір на інших умовах

Відповідь про згоду укласти договір на інших, ніж було запропоновано, умовах визнається відмовою від пропозиції і в той же час новою пропозицією.

Якщо при укладенні договорів між державними, кооперативними та іншими громадськими організаціями виникають розбіжності, що підлягають розгляду судом, арбітражем або третейським судом (стаття 159 цього Кодексу), правила цієї статті не застосовуються.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 159. Розв'язання переддоговірних спорів

Розбіжності, що виникають при укладенні договору, який ґрунтується на обов'язковому для обох сторін державному замовленні, розв'язуються судом, якщо хоча б однією з сторін є колгосп, міжколгоспне, державно-колгоспне підприємство, організація, об'єднання, і відповідним арбітражем (третейським судом), якщо сторонами є державні, кооперативні та інші громадські організації (крім колгоспів, міжколгоспних, державно-колгоспних підприємств, організацій, об'єднань), оскільки законом не встановлено інше.

Розбіжності між названими організаціями, що виникають при укладенні договору, який не ґрунтується на обов'язковому для обох сторін державному замовленні, можуть розв'язуватися відповідно судом або арбітражем, якщо це спеціально передбачено законом або погодженням сторін.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI,

від 24.12.87 р. N 5095-XI)

Стаття 160. Договір на користь третьої особи

Якщо особа, яка уклала договір, обумовила виконання зобов'язання, що виникло з договору, третій особі, то, якщо інше не передбачено в договорі і не випливає з його змісту, виконання може вимагати як особа, що уклала договір, так і третя особа, на користь якої виговорено виконання.

Якщо третя особа відмовилась від права, наданого їй за договором, то особа, що уклала договір, може скористатися цим правом, коли це не суперечить змістові договору.

Глава 15

ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Стаття 161. Загальні умови виконання зобов'язань

Зобов'язання повинні виконуватися належним чином і в установленій строк відповідно до вказівок закону, акту планування, договору, а при відсутності таких вказівок - відповідно до вимог, що звичайно ставляться.

Стаття 162. Недопустимість односторонньої відмови від виконання зобов'язання

Одностороння відмова від виконання зобов'язання і одностороння зміна умов договору не допускається, за винятком випадків, передбачених законом.

Стаття 163. Виконання зобов'язань частинами

Кредитор вправі не приймати виконання зобов'язання частинами, якщо інше не передбачено законом, актом планування, договором або не впливає з суті зобов'язання.

Стаття 164. Покладення виконання зобов'язання на третю особу

Виконання зобов'язання, що виникло з договору, може бути покладене в цілому або в частині на третю особу, якщо це передбачено встановленими правилами, а так само якщо третя особа зв'язана з однією з сторін адміністративною підлеглистю або відповідним договором.

У цьому разі відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язання несе сторона за договором, з якого воно виникло, якщо законодавством Союзу РСР і Української РСР не передбачено, що відповідальність несе безпосередній виконавець.

Якщо з закону, договору або з суті зобов'язання не випливає обов'язок боржника виконати зобов'язання особисто, кредитор повинен прийняти виконання, запропоноване за боржника третьою особою.

Стаття 165. Невизначеність строку виконання зобов'язання

Якщо строк виконання зобов'язання не встановлений або визначений моментом витребування, кредитор вправі вимагати виконання, а боржник вправі провести виконання в будь-який час.

Боржник повинен виконати таке зобов'язання в семиденний строк з дня пред'явлення вимоги кредитором, якщо обов'язок негайного виконання не випливає із закону, договору або із змісту зобов'язання.

Стаття 166. Дострокове виконання зобов'язання

Боржник вправі виконати зобов'язання до строку, якщо інше не випливає із закону, договору або змісту зобов'язання.

Дострокове виконання зобов'язань між державними, кооперативними та іншими громадськими організаціями допускається у випадках, якщо це передбачено законом або договором, а також за згодою кредитора.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 167. Місце виконання зобов'язання

Зобов'язання повинно бути виконане в тому місці, яке зазначено в законі, договорі, акті планування, на підставі якого виникло зобов'язання, або виходячи з суті зобов'язання.

Якщо місце виконання зобов'язання не визначене, виконання повинно бути проведене:

1) по зобов'язанню передати будівлю - за місцем знаходження будівлі;

2) по грошових зобов'язаннях (крім грошових зобов'язань державних, кооперативних та інших громадських організацій) - за місцем проживання кредитора в момент виникнення зобов'язання, а якщо кредитор в момент виконання зобов'язання змінив місце проживання і повідомив про це боржника, то в новому місці проживання кредитора з віднесенням за рахунок кредитора всіх витрат, зв'язаних із зміною місця виконання;

3) по всіх інших зобов'язаннях - за місцем проживання боржника, а якщо боржником є юридична особа - за місцем її знаходження (стаття 30 цього Кодексу).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 168. Виконання грошового зобов'язання між організаціями

Платежі по грошових зобов'язаннях між державними, кооперативними та іншими організаціями, якщо інше не встановлено законодавством Союзу РСР, проводяться через Державний банк СРСР та інші кредитні установи в порядку, що визначається законодавством Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 169. Валюта грошових зобов'язань

Грошові зобов'язання повинні бути виражені і підлягають оплаті в радянській валюті.

Вираження і оплата грошових зобов'язань в іноземній валюті допускається лише у випадках і в порядку, встановлених законодавством Союзу РСР.

Стаття 170. Проценти

Проценти по грошових та інших зобов'язаннях не допускаються, за винятком операцій кредитних установ, зобов'язань по зовнішній торгівлі та інших випадків, зазначених у законі.

Стаття 171. Виконання взаємних зобов'язань

Взаємні зобов'язання за договором повинні виконуватися одночасно, якщо з закону, договору або змісту зобов'язання не випливає інше.

Стаття 172. Виконання альтернативного зобов'язання

Боржникові, зобов'язаному виконати одну з двох або кількох дій, належить право вибору, якщо з закону, договору, або змісту зобов'язання не випливає інше.

Стаття 173. Виконання зобов'язання, в якому беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників

Якщо в зобов'язанні беруть участь кілька кредиторів або кілька боржників, то кожний з кредиторів має право вимагати виконання, а кожний з боржників повинен виконати зобов'язання в рівній частці з іншими, якщо інше не випливає з закону або договору.

В зобов'язанні, яке виникло з часткових договорів між соціалістичними організаціями, право кредитора вимагати виконання і обов'язок боржника виконати зобов'язання визначаються в частках, що встановлюються договором.

Стаття 174. Солідарні зобов'язання

Солідарний обов'язок або солідарна вимога виникають, якщо вони передбачені договором або встановлені законом, зокрема при неділимості предмета зобов'язання.

Стаття 175. Солідарний обов'язок боржників

При солідарному обов'язку боржників кредитор вправі вимагати виконання як від усіх боржників разом, так і від кожного з них окремо, причому як повністю, так і в частині боргу.

Кредитор, який не одержав повного задоволення від одного з солідарних боржників, має право вимагати недоодержане з решти солідарних боржників.

Солідарні боржники залишаються зобов'язаними доти, поки зобов'язання не погашено повністю.

Виконання солідарного зобов'язання повністю одним з боржників звільняє решту боржників від виконання кредиторів.

Боржник, який виконав солідарне зобов'язання, має право зворотної вимоги (регрес) до кожного з решти боржників у рівній частці, якщо інше не встановлено законом або договором. Несплачене одним з співборжників боржникові, який виконав солідарне зобов'язання, припадає в рівній частці на нього і на решту співборжників.

Стаття 176. Солідарні вимоги кредиторів

При солідарності вимоги кожний з солідарних кредиторів має право пред'явити до боржника вимогу в повному обсязі.

Виконання зобов'язання повністю одному з солідарних кредиторів звільняє боржника від виконання іншим кредиторам.

Солідарний кредитор, який одержав виконання від боржника, зобов'язаний відшкодувати іншим кредиторам частки, що їм належать, коли інше не впливає з відносин між ними.

Стаття 177. Виконання грошового зобов'язання внесенням боргу в депозит

В разі відсутності кредитора, а також в разі ухилення його від прийняття виконання або іншого прострочення з його боку, а так само при відсутності представника недієздатного кредита боржник по грошовому зобов'язанню або по зобов'язанню передати цінні папери має право внести належні з нього гроші або цінні папери в депозит державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса, які повідомляють про це кредитора.

Внесення грошей або цінних паперів у депозит державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса вважається виконанням зобов'язання.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

<http://yurist-online.org/>

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Глава 16

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Стаття 178. Види забезпечення виконання зобов'язань

Виконання зобов'язань може забезпечуватися згідно з законом або договором неустойкою (штрафом, пенею), заставою і поручительством. Крім того, зобов'язання між громадянами або з їх участю можуть забезпечуватися завдатком, а зобов'язання між соціалістичними організаціями - гарантією.

Стаття 179. Неустойка

Неустойкою (штрафом, пенею) визнається визначена законом або договором грошова сума, яку боржник повинен сплатити кредиторіві в разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання, зокрема в разі прострочення виконання.

Неустойкою (штрафом, пенею) може забезпечуватися лише дійсна вимога.

Кредитор не вправі вимагати сплати неустойки (штрафу, пені), якщо боржник не несе відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання (стаття 210 цього Кодексу).

Стаття 180. Форма угоди про неустойку

Угода про неустойку (штраф, пеню) повинна бути укладена в письмовій формі. Недодержання письмової форми тягне недійсність угоди про неустойку (штраф, пеню).

Стаття 181. Застава

В силу застави кредитор (заставодержатель) має право в разі невиконання боржником (заставаодавцем) забезпеченого заставою зобов'язання одержати задоволення з вартості заставленого майна переважно перед іншими кредиторами.

Застава виникає в силу договору чи закону.

Заставою може бути забезпечена дійсна вимога. Застава може мати місце також щодо вимог, які можуть виникнути у майбутньому, за умови, якщо є угода сторін про розмір забезпечення заставою таких вимог.

Відносини застави регулюються Законом України "Про заставу", іншими актами законодавства.

(У редакції Закону України
від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 182. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 183. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 184. Виключена.

(згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 185. Виключена.

(згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 186. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 187. Виключена.

(згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 188. Виключена.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 189. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 190. Виключена.

(згідно із Законом України від 05.05.93 р. N 3179-XII)

Стаття 191. Порука

За договором поруки поручитель зобов'язується перед кредитором іншої особи відповідати за виконання нею свого зобов'язання в повному обсязі або в частині.

Порука може забезпечувати лише дійсну вимогу.

Договір поруки повинен бути укладений у письмовій формі. Недодержання письмової форми тягне недійсність договору поруки.

Стаття 192. Відповідальність поручителя

В разі невиконання зобов'язання боржник і поручитель відповідають перед кредитором як солідарні боржники, якщо інше не встановлено договором поруки.

Поручитель відповідає в тому ж обсязі, як і боржник, зокрема, відповідає за сплату процентів, за відшкодування збитків, за сплату неустойки, якщо інше не встановлено договором поруки.

Особи, які разом поручились, відповідають перед кредитором солідарно, якщо інше не встановлено договором поруки.

Стаття 193. Права поручителя, який виконав зобов'язання

Поручитель, який виконав зобов'язання, набуває всіх прав кредитора по цьому зобов'язанню.

Кожний з кількох поручителів має право зворотної вимоги до боржника в розмірі виплаченої цим поручителем суми.

Стаття 194. Припинення поруки

Порука припиняється з припиненням забезпеченого нею зобов'язання.

Порука також припиняється, якщо кредитор протягом трьох місяців з дня настання строку зобов'язання не пред'явить позову до поручителя. Якщо строк виконання зобов'язання не зазначений, або визначений моментом вимоги, то при відсутності іншої угоди відповідальність поручителя припиняється після закінчення одного року з дня укладення договору поруки.

Стаття 195. Завдаток

Завдатком визнається грошова сума, що видається однією з договірних сторін в рахунок належних з неї за договором платежів другій стороні в підтвердження укладення договору і в забезпечення його виконання.

Якщо за невиконання договору відповідальною є сторона, яка дала завдаток, він залишається у другій стороні. Якщо за невиконання договору відповідальною є сторона, яка одержала завдаток, вона повинна сплатити другій стороні подвійну суму завдатку.

Крім того, сторона, відповідальна за невиконання договору, зобов'язана відшкодувати другій стороні збитки з зарахуванням суми завдатку, якщо в договорі не передбачено інше.

Стаття 196. Гарантія

Правила статей 191 і 194 цього Кодексу поширюються на гарантії, що видаються одними організаціями в забезпечення погашення заборгованості інших, якщо інше не встановлено законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Глава 17

УСТУПКА ВИМОГИ І ПЕРЕВІД БОРГУ

Стаття 197. Уступка вимоги

Уступка вимоги кредитором іншій особі допускається, якщо вона не суперечить закону чи договору або коли вимога не пов'язана з особою кредитора.

Не допускається уступка вимог про відшкодування майнової шкоди, викликані ушкодженням здоров'я або заповіданням смерті.

<http://yurist-online.org/>

До набувача вимоги переходять права, що забезпечують виконання зобов'язання.

Стаття 198. Обов'язки і відповідальність кредитора, який уступив вимогу

Кредитор, який уступив вимогу іншій особі, зобов'язаний передати їй документи, що свідчать про право вимоги.

Первісний кредитор відповідає перед новим кредитором за недійсність переданої йому вимоги, але не відповідає за невиконання цієї вимоги боржником.

Стаття 199. Виконання зобов'язання первісному кредиторіві при відсутності повідомлення про уступку вимоги

Якщо боржник не був повідомлений про уступку вимоги, що відбулася, то виконання зобов'язання первісному кредиторіві визнається виконанням належному кредиторіві.

Стаття 200. Заперечення боржника проти вимоги нового кредитора

Боржник вправі висувати проти вимоги нового кредитора всі заперечення, які він мав проти первісного кредитора на момент одержання повідомлення про уступку вимоги.

Стаття 201. Перевід боргу

Перевід боржником свого боргу на іншу особу допускається лише за згодою кредитора.

Новий боржник вправі висувати проти вимоги кредитора всі заперечення, основані на відносинах між кредитором і первісним боржником.

Порука і встановлена третьою особою застава припиняються з переводом боргу, якщо поручитель або заставадавець не виявив згоди відповідати за нового боржника.

Стаття 202. Форми уступки вимоги і переводу боргу

<http://yurist-online.org/>

Уступка вимоги і перевід боргу, оснований на угоді, укладеній у письмовій формі, повинні бути вчинені в простій письмовій формі.

Глава 18

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Стаття 203. Обов'язок боржника відшкодувати збитки

В разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання боржником він зобов'язаний відшкодувати кредиторів завдані цим збитки.

Під збитками розуміються витрати, зроблені кредитором, втрата або пошкодження його майна, а також не одержані кредитором доходи, які він одержав би, якби зобов'язання було виконано боржником.

Стаття 204. Неустойка і збитки

Якщо за невиконання або неналежне виконання зобов'язання встановлена неустойка (штраф, пеня), то збитки відшкодовуються в частині, не покритій неустойкою (штрафом, пенєю).

Законом або договором можуть бути передбачені випадки: коли допускається стягнення тільки неустойки (штрафу, пені), але не збитків; коли збитки можуть бути стягнуті в повній сумі понад неустойку (штраф, пеню); коли за вибором кредитора можуть бути стягнуті або неустойка (штраф, пеня), або збитки.

Стаття 205. Зменшення неустойки

Якщо належна до сплати неустойка (штраф, пеня) надмірно велика порівняно з збитками кредитора, суд вправі зменшити неустойку (штраф, пеню). При цьому повинні бути взяті до уваги: ступінь виконання зобов'язання боржником; майновий стан сторін, які беруть участь у зобов'язанні; не тільки майнові, але й інші інтереси сторін, що заслуговують на увагу.

Арбітраж або третейський суд у виняткових випадках вправі з урахуванням інтересів сторін, що заслуговують на увагу, зменшити належну до сплати кредиторів неустойку (штраф, пеню).

Стаття 206. Обмеження розміру відповідальності по зобов'язаннях

По окремих видах зобов'язань законодавством Союзу РСР і Української РСР може бути встановлена обмежена відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язань.

Не допускається погодження між соціалістичними організаціями про обмеження їх відповідальності, якщо розмір відповідальності для даного виду зобов'язань точно визначений законом.

Стаття 207. Обов'язок боржника, який сплатив неустойку або відшкодував збитки, виконати зобов'язання в натурі

Сплата неустойки (штрафу, пені), встановленої на випадок прострочення або іншого неналежного виконання зобов'язання, і відшкодування збитків, завданих неналежним виконанням, не звільняють боржника від виконання зобов'язання в натурі, крім випадків, коли планове завдання, на якому оснований зобов'язання між соціалістичними організаціями, втратило силу.

Стаття 208. Наслідки невиконання зобов'язання в натурі

Зобов'язання повинно бути виконано в натурі.

В разі невиконання зобов'язання передати індивідуально визначену річ у власність або в користування кредиторів останній вправі вимагати відібрання цієї речі у боржника і передачі її йому, кредиторів.

У зобов'язаннях між соціалістичними організаціями кредитор вправі вимагати від боржника передачі речей і в тому разі, коли речі визначені родовими ознаками.

В разі невиконання боржником зобов'язання виконати певну роботу кредитор вправі виконати цю роботу за рахунок боржника, якщо інше не випливає з закону або договору, або вимагати відшкодування збитків.

Стаття 209. Вина як умова відповідальності за порушення зобов'язань

Особа, яка не виконала зобов'язання або виконала його неналежним чином, несе майнову відповідальність лише при наявності вини (умислу або необережності), крім випадків, передбачених законом або договором. Відсутність вини доводиться особою, яка порушила зобов'язання.

Стаття 210. Вина кредитора

Коли невиконання або неналежне виконання зобов'язання обумовлено умислом або необережністю кредитора, боржник звільняється від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 211. Наслідки невиконання зобов'язання з вини обох сторін

Якщо невиконання або неналежне виконання зобов'язання виникло з вини обох сторін, суд, арбітраж або третейський суд відповідно зменшує розмір відповідальності боржника.

Суд, арбітраж або третейський суд вправі також зменшити розмір відповідальності боржника, якщо кредитор навмисно або з необережності сприяв збільшенню розміру збитків, завданих невиконанням або неналежним виконанням зобов'язання, або не вжив заходів до їх зменшення.

Правила цієї статті відповідно застосовуються і у випадках, коли боржник в силу закону або договору (стаття 209 цього Кодексу) несе майнову відповідальність за невиконання або неналежне виконання зобов'язання незалежно від своєї вини.

Стаття 212. Відповідальність за невиконання грошових зобов'язань

Боржник не звільняється від відповідальності за неможливість виконання грошового зобов'язання.

Стаття 213. Прострочення боржника

Боржник, який прострочив виконання, відповідає перед кредитором за збитки, завдані простроченням, і за неможливість виконання, що випадково настала після прострочення.

Якщо внаслідок прострочення боржника виконання втратило інтерес для кредитора, він може відмовитися від прийняття виконання і вимагати відшкодування збитків. У відносинах між соціалістичними організаціями відмова від прийняття простроченого виконання допускається тільки у випадках і на умовах, встановлених законом або договором.

Боржник не визнається таким, що прострочив, поки зобов'язання не може бути виконане внаслідок прострочення кредитора (стаття 215 цього Кодексу).

Стаття 214. Прострочення виконання боржником грошового зобов'язання

Боржник, який прострочив виконання грошового зобов'язання, на вимогу кредитора зобов'язаний сплатити суму боргу з урахуванням встановленого індексу інфляції за весь час прострочення, а також три проценти річних з простроченої суми, якщо законом або договором не встановлений інший розмір процентів.

(У редакції Закону України

від 08.10.99 р. N 1136-XIV)

Стаття 215. Прострочення кредитора

Кредитор визнається таким, що прострочив, якщо він відмовився прийняти належне виконання, запропоноване боржником, або не зробив дій, до вчинення яких боржник не міг виконати свого зобов'язання.

Прострочення кредитора дає боржникові право на відшкодування завданих простроченням збитків, якщо кредитор не доведе, що прострочення не викликано умислом або необережністю його самого або тих осіб, на яких в силу закону або доручення кредитора було покладено прийняття виконання. Після закінчення прострочення кредитора боржник відповідає на загальних підставах.

По грошовому зобов'язанню боржник не повинен платити проценти за час прострочення кредитора.

Глава 19

ПРИПИНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

<http://yurist-online.org/>

Стаття 216. Припинення зобов'язання виконанням

Зобов'язання припиняється виконанням, проведеним належним чином.

Якщо боржник видав кредитору в посвідчення зобов'язання борговий документ, то кредитор, приймаючи виконання, повинен повернути цей документ, а при неможливості повернення зазначити про це в розписці, що ним видається. Розписка може бути замінена написом на борговому документі, що повертається. Знаходження боргового документа у боржника посвідчує припинення зобов'язання, поки не доведено інше.

При відмові кредитора видати розписку, повернути борговий документ або відмітити в розписці неможливість його повернення боржник вправі затримати виконання. В цьому випадку кредитор вважається таким, що прострочив.

Стаття 217. Припинення зобов'язання зарахуванням

Зобов'язання припиняється зарахуванням зустрічної однорідної вимоги, строк якої настав або строк якої не зазначений чи визначений моментом витребування.

Для зарахування досить заяви однієї сторони.

Стаття 218. Недопустимість зарахування

Не допускається зарахування вимог:

- 1) по яких минув строк позовної давності;
- 2) про відшкодування шкоди, викликаного ушкодженням здоров'я або заподіянням смерті;
- 3) про довічне утримання (стаття 425 цього Кодексу);

4) в інших випадках, передбачених законом.

Стаття 219. Припинення зобов'язання збігом боржника і кредитора в одній особі

Зобов'язання припиняється збігом боржника і кредитора в одній особі.

Якщо згодом цей збіг припиняється, зобов'язання виникає знову.

Стаття 220. Припинення зобов'язання угодою сторін

Зобов'язання припиняється угодою сторін, зокрема угодою про заміну одного зобов'язання іншим між тими ж особами.

Припинення зобов'язання між соціалістичними організаціями угодою сторін, зокрема угодою про заміну іншим зобов'язанням, допускається в разі, якщо це не суперечить актам планування народного господарства.

Стаття 221. Припинення або зміна зобов'язання внаслідок зміни плану

Зобов'язання між соціалістичними організаціями підлягає припиненню або зміні сторонами в установленому порядку у випадках, якщо акти планування народного господарства, на яких зобов'язання основане, змінені розпорядженням, обов'язковим для обох сторін.

Стаття 222. Припинення зобов'язання неможливістю виконання

Зобов'язання припиняється неможливістю виконання, якщо вона викликана обставинами, за які боржник не відповідає (стаття 210 цього Кодексу).

Стаття 223. Припинення зобов'язання смертю громадянина або ліквідацією юридичної особи

Зобов'язання припиняється смертю боржника, якщо виконання не може бути проведено без особистої участі боржника.

Зобов'язання припиняється смертю кредитора, якщо виконання провадиться особисто для кредитора.

Зобов'язання припиняється ліквідацією юридичної особи (боржника або кредитора).

Законодавством Союзу РСР або Української РСР виконання зобов'язання ліквідованої юридичної особи може бути покладено на іншу юридичну особу.

II. ОКРЕМІ ВИДИ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Глава 20

КУПІВЛЯ-ПРОДАЖ

Стаття 224. Договір купівлі-продажу

За договором купівлі-продажу продавець зобов'язується передати майно у власність покупцеві, а покупець зобов'язується прийняти майно і сплатити за нього певну грошову суму.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 15.07.94 р. N 107/94-ВР)

Стаття 225. Право продажу майна

Право продажу майна, крім випадків примусового продажу, належить власникові. Якщо продавець майна не є його власником, покупець набуває права власності лише в тих випадках, коли згідно з статтею 145 цього Кодексу власник не вправі витребувати від нього майно.

Стаття 226. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI,

від 25.10.88 р. N 6757-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 227. Форма договору купівлі-продажу жилого будинку

Договір купівлі-продажу жилого будинку повинен бути нотаріально посвідчений, якщо хоча б однією з сторін є громадянин. Недодержання цієї вимоги тягне недійсність договору (стаття 47 цього Кодексу).

Договір купівлі-продажу жилого будинку підлягає реєстрації у виконавчому комітеті місцевої Ради народних депутатів.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 227 1. Виключена.

(Доповнено статтею 227 1 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 27.06.86 р. N 2444-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 228. Ціна

Продаж майна провадиться за цінами, що встановлюються за погодженням сторін, якщо інше не передбачено законодавчими актами.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI,

від 27.06.86 р. N 2444-XI;

<http://yurist-online.org/>

Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 229. Обов'язок продавця попередити покупця про права третіх осіб на продавану річ

При укладенні договору продавець зобов'язаний попередити покупця про всі права третіх осіб на продавану річ (право наймача, право застави, довічного користування тощо). Невиконання цього правила дає покупцеві право вимагати зменшення ціни або розірвання договору і відшкодування збитків.

Стаття 230. Обов'язок продавця зберігати продану річ

Якщо право власності (право оперативного управління) переходить до покупця раніше передачі речі (стаття 128 цього Кодексу), продавець зобов'язаний до передачі зберігати річ, не допускаючи її погіршення.

Необхідні для цього витрати покупець зобов'язаний відшкодувати продавцеві, якщо це передбачено договором.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 231. Наслідки невиконання продавцем обов'язку передати річ

Якщо продавець на порушення договору не передає покупцеві продану річ, покупець вправі вимагати передачі йому проданої речі і відшкодування збитків, завданих затримкою виконання, або, з своєї сторони, відмовитись від виконання договору і вимагати відшкодування збитків.

Стаття 232. Наслідки відмови покупця прийняти куплену річ або оплатити її

Якщо покупець на порушення договору відмовиться прийняти куплену річ або заплатити за неї встановлену ціну, продавець вправі вимагати прийняття речі покупцем і оплати ціни, а також відшкодування збитків, завданих затримкою виконання, або, з своєї сторони, відмовитись від договору і вимагати відшкодування збитків.

Стаття 233. Якість проданої речі

Якість проданої речі повинна відповідати умовам договору, а при відсутності вказівок у договорі - вимогам, що звичайно ставляться.

Річ, що продається торговельною організацією, повинна відповідати стандартів, технічним умовам або зразкам, встановленим для речей цього роду, якщо інше не випливає з характеру даного виду купівлі-продажу.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 234. Права покупця в разі продажу йому речі неналежної якості

Покупець, якому продано річ неналежної якості, якщо її недоліки не були застережені продавцем, вправі за своїм вибором вимагати:

або заміни речі, визначеної в договорі родовими ознаками, річчю належної якості;

або відповідного зменшення купівельної ціни;

або безоплатного усунення недоліків речі продавцем чи відшкодування витрат покупця на їх виправлення;

або розірвання договору з відшкодуванням покупцеві збитків;

або заміни на такий же товар іншої моделі з відповідним перерахуванням купівельної ціни.

Порядок реалізації цих прав визначається Законом України "Про захист прав споживачів" та іншими актами законодавства.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно з Указом

Президії Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
Законом України від 15.07.94 р. N 107/94-ВР)

Стаття 234 1. Право покупця на обмін товару належної якості

Покупець протягом 14 днів, не рахуючи дня купівлі, має право обміняти непродуктивний товар належної якості на аналогічний у продавця, у якого він був придбаний, якщо товар не підійшов за формою, габаритами, фасоном, кольором, розміром або якщо з інших причин він не може бути використаний за призначенням.

Порядок здійснення такого обміну визначається Законом України "Про захист прав споживачів".

(Доповнено статтею 234 1 згідно із
Законом України від 15.07.94 р. N 107/94-ВР)

Стаття 235. Строки пред'явлення претензій у зв'язку з недоліками проданої речі

Покупець вправі заявити продавцеві претензію з приводу не застережених продавцем недоліків проданої речі, на яку не встановлено гарантійний строк, якщо недоліки були виявлені протягом шести місяців з дня передачі, стосовно нерухомого майна - не пізніше трьох років з дня передачі їх покупцю, а якщо день передачі нерухомого майна встановити неможливо або якщо майно перебувало у покупця до укладення договору купівлі-продажу - з дня укладення договору купівлі-продажу.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 10.04.75 р. N 3685-VIII;
у редакції Закону України
від 15.07.94 р. N 107/94-ВР)

Стаття 236. Претензії з приводу недоліків речі, проданої з гарантійним строком

У випадках, коли для речей, що продаються через роздрібні торговельні організації, встановлено відповідно до статті 250 цього Кодексу гарантійні строки, ці строки обчислюються з дня

роздрібного продажу. Покупець протягом гарантійного строку може пред'явити продавцеві претензію з приводу недоліків проданої речі, що перешкоджають її нормальному використанню.

(Із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 15.07.94 р. N 107/94-ВР)

Стаття 237. Строк давності за позовом про недоліки проданої речі

Позов з приводу недоліків проданої речі може бути пред'явлений не пізніше шести місяців з дня відхилення претензії, а якщо претензія не заявлена або день її заявлення встановити неможливо - не пізніше шести місяців з дня закінчення строку, встановленого для заявлення претензії (статті 235, 236 цього Кодексу).

Стаття 238. Відповідальність продавця за відсудження проданої речі у покупця

Якщо третя особа на підставі, що виникла до продажу речі, пред'явить до покупця позов про її відібрання, покупець зобов'язаний притягти продавця до участі в справі, а продавець зобов'язаний вступити в цю справу на стороні покупця.

Непритягнення покупцем продавця до участі в справі звільняє продавця від відповідальності перед покупцем, коли продавець доведе, що, взявши участь у справі, він міг би запобігти вилученню речі у покупця.

Продавець, який був притягнений покупцем до участі в справі, але не взяв в ній участі, позбавляється права доводити неправильність ведення справи покупцем.

Стаття 239. Обов'язок продавця в разі відсудження проданої речі

Якщо в силу рішення суду, арбітражу або третейського суду продана річ вилучена у покупця, продавець зобов'язаний відшкодувати покупцеві понесені ним збитки.

Угода сторін про звільнення або обмеження відповідальності продавця недійсна, якщо продавець, знаючи про існування прав третьої особи на продавану річ, навмисно приховав це від покупця.

Стаття 240. Продаж товарів у кредит

Товари тривалого користування можуть продаватися громадянам роздрібними торговельними підприємствами в кредит (з розстрочкою платежу) у випадках і порядку, встановлюваних законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Продаж товарів у кредит провадиться за цінами, що діють на день продажу. Наступна зміна цін на продані в кредит товари не тягне за собою перерахунку.

Право власності на товари, що продаються в кредит, виникає у покупця відповідно до правил статті 128 цього Кодексу.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 21

МІНА

Стаття 241. Договір міни

За договором міни між сторонами провадиться обмін одного майна на інше.

Кожний з тих, хто бере участь у міні, вважається продавцем того майна, яке він дає в обмін, і покупцем майна, яке він одержує.

Договір міни, в якому однією або обома сторонами є державні організації, може бути укладений лише у випадках, передбачених законодавством Союзу РСР і Української РСР.

Стаття 242. Застосування до договору міни правил купівлі-продажу

До договору міни застосовуються відповідно правила про договір купівлі-продажу, якщо інше не випливає з змісту відносин сторін.

<http://yurist-online.org/>

Глава 22

ДАРУВАННЯ

Стаття 243. Договір дарування

За договором дарування одна сторона передає безоплатно другій стороні майно у власність.

Договір дарування вважається укладеним з моменту передачі майна обдарованому.

Дарування громадянами майна державним, кооперативним або іншим громадським організаціям може бути обумовлено використанням цього майна для певної суспільно корисної мети.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 244. Форма договору дарування

Договір дарування на суму понад 500 карбованців, а при даруванні валютних цінностей - на суму понад 50 карбованців повинен бути нотаріально посвідчений.

Договір дарування громадянином майна державній, кооперативній або іншій громадській організації укладається в простій письмовій формі.

До договорів дарування нерухомого майна застосовуються правила статті 227 цього Кодексу.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 22.12.76 р. N 1593-IX,

від 20.05.85 р. N 278-XI,

від 27.06.86 р. N 2444-XI;

<http://yurist-online.org/>

Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Глава 23

ПОСТАВКА

Стаття 245. Договір поставки

За договором поставки організація-поставщик зобов'язується передати у певні строки або строк організації-покупцеві (замовникові) у власність (в оперативне управління) певну продукцію згідно з обов'язковим для обох організацій плановим актом розподілу продукції; організація-покупець зобов'язується прийняти продукцію і оплатити її за встановленими цінами.

Договором поставки є також договір, що укладається між організаціями за їх розсудом, за яким поставщик зобов'язується передати покупцеві продукцію, що не розподіляється в плановому порядку, в строк, який не збігається з моментом укладення договору.

Поставка продукції без укладення договору провадиться лише у випадках, встановлених Радою Міністрів Союзу РСР або Радою Міністрів Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 246. Недопоставка або невибірка продукції

Кількість продукції, недопоставлена поставщиком або не вибрана покупцем в обумовлений строк, повинна бути поставлена (вибрана) в порядку і в строки, передбачені Положеннями про поставки, Особливими умовами поставки окремих видів продукції (стаття 252 цього Кодексу) або договором.

Покупець вправі, повідомивши поставщика, відмовитись від прийняття продукції, поставка якої прострочена, якщо в договорі не передбачено інше. Продукцію, відвантажену поставщиком до одержання повідомлення покупця, останній зобов'язаний прийняти і оплатити.

Стаття 247. Асортимент продукції, що поставляється

<http://yurist-online.org/>

Продукція повинна бути поставлена в асортименті, передбаченому договором.

Поставка продукції одних видів, що входять до даного асортименту, в більшій кількості, ніж передбачено договором, не зараховується у покриття недопоставки продукції інших видів, крім випадків, коли така поставка проведена за згодою покупця.

За недопоставку продукції окремих видів, що входять до асортименту, поставщик сплачує встановлену неустойку, хоч у строк, передбачений договором, поставка в загальній вартості продукції була б виконана.

Стаття 248. Якість продукції, що поставляється

Якість продукції, що поставляється, повинна відповідати стандартам, технічним умовам або зразкам. У договорі може бути передбачена поставка продукції більш високої якості порівняно з стандартами, затвердженими технічними умовами чи зразками.

В разі поставки продукції більш низької якості, ніж вимагається стандартом, затвердженими технічними умовами чи зразком, покупець зобов'язаний відмовитися від прийняття і оплати продукції, а якщо продукція вже оплачена покупцем, то внесена ним сума підлягає поверненню.

Проте, якщо недоліки поставленої продукції можуть бути усунені без повернення її поставщику, покупець вправі вимагати від поставщика усунення недоліків у місці знаходження продукції або усунути їх своїми засобами, але за рахунок поставщика.

Якщо поставлена продукція відповідає стандартам або технічним умовам, але виявиться більш низького сорту, ніж було обумовлено, то покупець має право прийняти продукцію з оплатою за ціною, встановленою для продукції відповідного сорту, або відмовитися від прийняття і оплати продукції.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 249. Строк позовної давності за позовами про недоліки поставленої продукції

Для позовів, що випливають з поставки продукції неналежної якості, встановлюється шестимісячний строк давності з дня встановлення покупцем у належному порядку недоліків поставленої йому продукції.

Стаття 250. Строки пред'явлення претензій у зв'язку з недоліками поставленої продукції

Строки і порядок встановлення покупцем недоліків поставленої йому продукції, що не могли бути виявлені при звичайному її прийманні, і пред'явлення поставщику претензій, які випливають з поставки продукції неналежної якості, визначаються законодавством Союзу РСР.

Щодо продукції, призначеної для тривалого користування або зберігання, стандартами або технічними умовами можуть передбачатися більш тривалі строки для встановлення покупцем у належному порядку зазначених недоліків (гарантійні строки) з наступним пред'явленням поставщику претензійних вимог про усунення цих недоліків або про заміну продукції. Поставщик зобов'язаний безоплатно виправити недоліки продукції, на яку встановлено гарантійний строк, або замінити її, якщо не доведе, що недоліки виникли внаслідок порушення покупцем правил користування продукцією або зберігання її.

Договорами можуть встановлюватися гарантійні строки, якщо вони не передбачені стандартами або технічними умовами, а також гарантійні строки більш тривалі, ніж передбачено стандартами або технічними умовами.

Щодо товарів народного споживання, які продаються через роздрібні торговельні організації, гарантійний строк обчислюється з дня роздрібного продажу речі (стаття 236 цього Кодексу).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 251. Комплектність продукції, що поставляється

Продукція повинна поставлятися повністю відповідно до вимог стандартів, технічних умов або прейскурантів. У договорі може бути передбачено поставку продукції з додатковими до комплекту виробами (частинами) або без окремих непотрібних покупцеві виробів (частин), що входять до комплекту. Якщо комплектність не визначена стандартом, затвердженими технічними умовами або прейскурантом, вона в необхідних випадках може визначатися договором.

В разі поставки некомплектної продукції покупець зобов'язаний вимагати доукомплектування продукції або заміни некомплектної продукції комплектною і надалі до її укомплектування або заміни відмовитися від її оплати, а якщо продукція уже оплачена, вимагати повернення сплачених за неї сум.

При неукомплектуванні поставщиком продукції в установленій за погодженням сторін строк покупець вправі відмовитись від продукції.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 24.06.69 р. N 2013-VII,

від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 252. Положення про поставки і Особливі умови поставок

Договори поставки укладаються і виконуються відповідно до Положень про поставки, затверджуваних Радою Міністрів СРСР, і Особливих умов поставки окремих видів продукції, затверджуваних у порядку, встановленому Радою Міністрів СРСР, а в передбачених нею випадках - Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 253. Відповідальність за порушення договору поставки

Відповідно до Положень про поставки і Особливих умов поставки, зазначених в статті 252 цього Кодексу, стягуються неустойка (штраф, пеня) і збитки за порушення обов'язків за договором поставки.

У випадках поставки продукції неналежної якості або некомплектної покупець стягує з поставщика встановлену неустойку (штраф) і, крім того, завдані такою поставкою збитки без зарахування неустойки (штрафу).

Глава 24

ДЕРЖАВНА ЗАКУПКА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ У КОЛГОСПІВ, РАДГОСПІВ
ТА ІНШИХ ГОСПОДАРСТВ

(Назва глави 24 у редакції Указу Президії Верховної
Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 254. Договір контрактації сільськогосподарської продукції

Державна закупка сільськогосподарської продукції у колгоспів і радгоспів здійснюється за договорами контрактації, які укладаються на основі державних замовлень на поставку державі сільськогосподарської продукції і планів розвитку сільськогосподарського виробництва в колгоспах і радгоспах.

Законодавством Союзу РСР може бути передбачено випадки державної закупки сільськогосподарської продукції за договорами контрактації і в інших господарств.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI,

від 24.12.87 р. N 5095-XI)

Стаття 255. Зміст договору контрактації

В договорах контрактації повинні передбачатися:

кількість (по видах продукції), якість, строки, порядок і умови доставки та місця здачі сільськогосподарської продукції;

обов'язок заготівельних організацій і підприємств своєчасно прийняти продукцію і оплатити її за встановленими цінами, а також строки і розміри видачі грошових авансів колгоспам;

обов'язки по наданню колгоспам, радгоспам та іншим господарствам допомоги в організації виробництва сільськогосподарської продукції та її транспортування на приймальні пункти і підприємства;

взаємна майнова відповідальність сторін у разі невиконання ними обов'язків.

Типові договори контрактації затверджуються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів СРСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 25

МАЙНОВИЙ НАЙОМ

Стаття 256. Договір майнового найму

За договором майнового найму наймодавець зобов'язується надати наймачеві майно у тимчасове користування за плату.

Стаття 257. Форма договору майнового найму

Договір майнового найму між громадянами на строк більше одного року повинен бути укладений у письмовій формі.

Договір найму майна державних, кооперативних та інших громадських організацій повинен бути укладений у письмовій формі, за винятком випадків, передбачених окремими правилами.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 258. Строк договору майнового найму

Строк договору майнового найму визначається за погодженням сторін, якщо інше не встановлено чинним законодавством.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
у редакції Закону України від 07.07.92 р. N 2554-XII)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 259. Укладення договору майнового найму без зазначення строку

Коли договір майнового найму укладено без зазначення строку, він вважається укладеним на невизначений строк і кожна із сторін вправі відмовитися від договору в будь-який час, попередивши про це в письмовій формі другу сторону за три місяці.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

у редакції Закону України від 07.07.92 р. N 2554-XII)

Стаття 260. Продовження користування майном після закінчення строку договору

В разі продовження користування майном після закінчення строку договору при відсутності заперечень з боку наймодавця договір вважається поновленим на невизначений строк і кожна з сторін вправі в будь-який час відмовитись від договору, попередивши про це другу сторону за один місяць.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 07.07.92 р. N 2554-XII)

Стаття 261. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 07.07.92 р. N 2554-XII)

Стаття 262. Надання майна наймачеві

Наймодавець зобов'язаний надати наймачеві майно у стані, що відповідає умовам договору і призначенню майна.

Наймодавець не відповідає за недоліки майна, які були ним застережені при укладенні договору.

Стаття 263. Наслідки ненадання майна наймачеві

Коли наймодавець не надає у користування наймачеві зданого в найом майна, наймач вправі витребувати від нього це майно (стаття 208 цього Кодексу) і вимагати відшкодування збитків, завданих затримкою виконання, або з свого боку відмовитись від договору і стягнути збитки, завдані його невиконанням.

Стаття 264. Обов'язки наймодавця по утриманню зданого в найом майна

Наймодавець зобов'язаний провадити за свій рахунок капітальний ремонт зданого в найом майна, якщо інше не передбачено законом або договором.

Невиконання цього обов'язку наймодавцем дає наймачеві право або зробити капітальний ремонт, що передбачений договором чи викликається невідкладною необхідністю, і стягнути з наймодавця вартість ремонту чи зарахувати її в рахунок найомної плати; або розірвати договір (стаття 270 цього Кодексу) і стягнути збитки, завдані його невиконанням.

Стаття 265. Обов'язки наймача

Наймач зобов'язаний:

- 1) своєчасно вносити плату за користування майном;
- 2) користуватися майном відповідно до договору і призначення майна;
- 3) підтримувати найняте майно у справному стані;
- 4) провадити за свій рахунок поточний ремонт, якщо інше не встановлено законом або договором;

5) при припиненні договору найму - повернути майно у тому стані, в якому він його одержав, з урахуванням нормального зносу, або у стані, обумовленому договором.

Стаття 266. Зменшення найомної плати

Наймач вправі вимагати відповідного зменшення найомної плати, якщо через обставини, за які він не відповідає, можливість передбаченого договором користування найнятим майном істотно зменшилась.

Стаття 267. Здавання майна в піднайом

Здавання наймачем найнятого майна в піднайом дозволяється лише за згодою наймодавця, якщо інше не передбачено законом або договором.

Стаття 268. Збереження чинності договору найму при переході майна до іншого власника

При переході права власності на здане в найом майно від наймодавця до іншої особи договір найму зберігає чинність для нового власника.

Договір найму зберігає чинність і при переході майна від однієї державної організації (наймодавця) до іншої.

Стаття 269. Дострокове розірвання договору на вимогу наймодавця

Наймодавець може пред'явити в суді, арбітражі або в третейському суді вимогу про дострокове розірвання договору найму, якщо наймач:

- 1) користується майном не відповідно до договору або призначення майна;
- 2) навмисно або з необережності погіршує стан майна;

3) не вніс плати протягом трьох місяців з дня закінчення строку платежу, а за договором побутового прокату - протягом одного місяця, якщо більш короткі строки не установлені типовим договором;

4) не зробить капітального ремонту в тих випадках, коли за законом або за договором капітальний ремонт лежить на обов'язку наймача.

Стаття 270. Дострокове розірвання договору на вимогу наймача

Наймач може пред'явити в суді, арбітражі або в третейському суді вимогу про дострокове розірвання договору найму:

1) якщо наймодавець не робить капітального ремонту, що лежить на його обов'язку;

2) якщо майно в силу обставин, за які наймач не відповідає, виявиться в стані, непридатному для користування.

Стаття 271. Відповідальність наймача за погіршення майна

В разі допущення наймачем погіршення найнятого майна він повинен відшкодувати наймодавцеві збитки, якщо не доведе, що погіршення майна сталося не з його вини.

Стаття 272. Права і обов'язки сторін у зв'язку з поліпшенням майна

В разі проведеного з дозволу наймодавця поліпшення найнятого майна наймач має право на відшкодування зроблених для цієї мети необхідних витрат, якщо інше не передбачено законом або договором.

Зроблені наймачем без дозволу наймодавця поліпшення, якщо їх можна відокремити без шкоди для майна і якщо наймодавець не погодиться відшкодувати їх вартість, можуть бути вилучені наймачем.

Вартість поліпшень, які зроблені наймачем без дозволу наймодавця і які не можна відокремити без шкоди для майна, відшкодуванню не підлягає.

Стаття 273. Договір побутового прокату

За договором побутового прокату державні, кооперативні та інші громадські організації надають громадянам у тимчасове користування за плату предмети домашнього вжитку, музичні інструменти, спортивний інвентар, легкові автомобілі та інше майно.

Умови і порядок надання майна за договором побутового прокату визначаються загальними правилами про договір майнового найму (статті 262, 263, пункти 1, 2, 3 і 5 статті 265, статті 269, 271 і 272 цього Кодексу).

По окремих видах побутового прокату Рада Міністрів Української РСР затверджує типові договори побутового прокату.

Відступи від умов типових договорів, що обмежують права користувачів, є недійсними.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 274. Укладення договору побутового прокату

Зазначені в статті 273 цього Кодексу організації зобов'язані надавати громадянам у користування предмети прокату за плату, розмір якої визначається відповідно до встановлених тарифів.

Договір побутового прокату укладається в усній формі, крім випадків, коли типові договори вимагають укладення його в письмовій формі.

При укладенні договору побутового прокату організація зобов'язана в присутності наймача перевірити справність майна, що здається в найом.

Стаття 275. Строк договору побутового прокату

Строк договору побутового прокату не повинен перевищувати строків, встановлених відповідними типовими договорами.

Наймач вправі в будь-який час розірвати договір побутового прокату і повернути майно організації.

Стаття 276. Здача в піднайом за договором побутового прокату

Здача в піднайом майна, одержаного за договором побутового прокату, не допускається.

Глава 26

НАЙОМ ЖИЛОГО ПРИМІЩЕННЯ

Стаття 277. Договір найму жилого приміщення

Користування жилим приміщенням у будинках державного і громадського житлового фонду здійснюється відповідно до договору найму жилого приміщення, який укладається між наймодавцем - житлово-експлуатаційною організацією (а в разі її відсутності - відповідним підприємством, установою, організацією) і наймачем - громадянином, на ім'я якого видано ордер.

Договір найму жилого приміщення в будинках, що належать громадянам на праві особистої власності, укладається наймачем з власником будинку.

Договір найму жилого приміщення укладається, змінюється і розривається на умовах і в порядку, які визначаються законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 278. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

<http://yurist-online.org/>

Верховної Ради Української РСР від 23.11.66 р.,
від 15.10.73 р. N 2135-VIII;
виключена згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 279. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 280. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 281. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 282. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 283. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII;
виключена згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 284. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 285. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 286. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 287. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 288. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 289. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 290. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 291. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 292. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 293. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 294. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 295. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 296. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 297. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 298. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 299. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 300. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 301. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 302. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 303. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 304. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 305. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 306. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 307. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 308. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 309. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 310. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 311. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 312. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 313. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради

<http://yurist-online.org/>

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 314. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 315. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII;
виключена згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 316. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 316 1. Виключена.

(Доповнено статтею 316 1 згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII;
виключена згідно з Указом Президії Верховної
Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 317. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 318. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 319. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 320. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII;
виключена згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 321. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 322. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 323. Виключена.

(згідно з Указом Президії Верховної Ради
Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 27

БЕЗОПЛАТНЕ КОРИСТУВАННЯ МАЙНОМ

Стаття 324. Договір безоплатного користування майном

За договором безоплатного користування майном одна сторона зобов'язується передати або передає майно у безоплатне тимчасове користування другій стороні, а остання зобов'язується повернути те ж майно.

До договору безоплатного користування майном відповідно застосовуються правила статті 257, частини першої статті 259, статей 260 і 262, пунктів другого - п'ятого статті 265 і статей 271 і 272 цього Кодексу.

Стаття 325. Строк договору безоплатного користування майном між соціалістичними організаціями

Строк договору безоплатного користування майном, укладеного між соціалістичними організаціями, не повинен перевищувати одного року, якщо законодавством Союзу РСР або Української РСР не встановлене інше. Якщо договір, який може бути укладений на строк не більше одного року, укладений на більш тривалий строк, він вважається укладеним на один рік.

Якщо такий договір укладений без зазначення строку, застосовується частина перша статті 259 цього Кодексу. Якщо ні один з учасників такого договору не заявив про відмову від нього, договір вважається припиненим по закінченні року.

Стаття 326. Наслідки ненадання майна соціалістичною організацією у безоплатне користування

Якщо соціалістична організація, яка прийняла на себе за договором обов'язок передати майно у безоплатне користування, не надасть цього майна, друга сторона вправі вимагати відшкодування збитків, понесених нею внаслідок витрат, втрати або пошкодження її майна, викликаних невиконанням договору.

<http://yurist-online.org/>

Стаття 327. Відповідальність за недоліки майна, переданого у безоплатне користування

Той, хто передав майно у безоплатне користування, відповідає за недоліки цього майна, які він навмисно або з грубої необережності не застеріг при передачі майна.

Стаття 328. Передача одержаного в користування майна третій особі

Той, хто одержав майно в безоплатне користування, вправі надати це майно у користування третій особі лише за згодою того, хто передав майно, залишаючись відповідальним перед ним.

Стаття 329. Дострокове розірвання договору

Той, хто передав майно у безоплатне користування, вправі вимагати дострокового розірвання договору у випадках, коли друга сторона користується майном не відповідно до договору чи призначення майна або навмисно чи з необережності погіршує стан майна, а також коли друга сторона без її згоди надала передане їй у безоплатне користування майно третій особі.

Стаття 330. Розірвання договору на вимогу нового власника майна

Договір безоплатного користування майном, укладений без зазначення строку, може бути розірваний на вимогу особи, до якої перейшло право власності (право оперативного управління) на це майно.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 331. Припинення договору

Договір безоплатного користування майном, крім загальних підстав припинення зобов'язань, припиняється також в разі смерті громадянина або припинення юридичної особи, що брали участь у договорі.

Глава 28

ПІДРЯД

Стаття 332. Договір підряду

За договором підряду підрядчик зобов'язується виконати на свій ризик певну роботу за завданням замовника з його або своїх матеріалів, а замовник зобов'язується прийняти й оплатити виконану роботу.

Стаття 333. Виконання підрядних робіт громадянином

Громадянин може прийняти на себе виконання роботи за договором підряду лише у випадках, не заборонених законом, і при умові виконання цієї роботи особистою працею.

Стаття 334. Вартість робіт за договором (кошторис)

На виконання робіт, передбачених договором підряду, складається кошторис.

Якщо виникла необхідність значно перевищити складений кошторис, підрядчик зобов'язаний своєчасно попередити про це замовника. В цьому разі замовник має право відмовитися від договору, відшкодувавши підрядчику понесені ним витрати. Якщо підрядчик не попередив замовника про перевищення кошторису, він зобов'язаний виконати роботу, не вимагаючи відшкодування надкошторисних витрат.

Стаття 335. Виконання роботи з матеріалу підрядчика і його засобами

Підрядчик зобов'язаний виконати роботу, обумовлену договором, з своїх матеріалів і своїми засобами, якщо інше не встановлене законом або договором.

Підрядчик, що виконує роботу з своїх матеріалів, відповідає за доброякісність матеріалів.

Стаття 336. Виконання роботи з матеріалу замовника

Якщо робота виконується повністю або частково з матеріалу замовника, підрядчик відповідає за неправильне використання цього матеріалу. Підрядчик зобов'язаний дати замовникові звіт про використання матеріалів і повернути лишок матеріалу.

Стаття 337. Обов'язок підрядчика зберігати ввірене йому майно

Підрядчик зобов'язаний вжити усіх заходів до забезпечення збереження ввіреного йому замовником майна і несе відповідальність за всяке упушення, що потягло за собою втрату або пошкодження цього майна.

Стаття 338. Передача організаціями матеріалів і устаткування за договором підряду

Соціалістичні організації вправі в порядку і межах, встановлених законодавством Союзу РСР і Української РСР, видавати свої матеріали і устаткування соціалістичним промисловим підприємствам для виготовлення продукції за договором підряду.

В договорі, укладеному на підставі цієї статті, крім інших умов, повинні бути передбачені норми витрати матеріалів, строки повернення лишків та основних відходів, а також відповідальність підрядчика за невиконання або неналежне виконання цих обов'язків.

Стаття 339. Риск випадкової загибелі матеріалів

Риск випадкової загибелі або випадкового псування матеріалів несе сторона, що надала матеріали.

Стаття 340. Обставини, про які підрядчик зобов'язаний попередити замовника

Підрядчик зобов'язаний своєчасно попередити замовника:

1) про недоброякісність або непридатність матеріалів, одержаних від замовника;

2) про те, що додержання вказівок замовника загрожує міцності або придатності виконуваної роботи;

3) про наявність інших, не залежних від підрядчика обставин, що загрожують міцності або придатності виконуваної роботи.

Стаття 341. Наслідки невиконання замовником вимог підрядчика

Коли замовник, незважаючи на своєчасне і обгрунтоване попередження з боку підрядчика, у відповідний строк не замінить недоброякісних або непридатних матеріалів, не змінить вказівок про спосіб виконання роботи або не усуне інших обставин, які загрожують міцності або придатності виконуваної роботи, підрядчик вправі, а за договором між соціалістичними організаціями зобов'язаний відмовитись від договору і стягнути понесені з вини замовника збитки.

Стаття 342. Обов'язок замовника прийняти роботу, виконану підрядчиком

Замовник зобов'язаний прийняти роботу, виконану підрядчиком відповідно до договору, оглянути її і в разі виявлення допущених у роботі відступів від договору або інших недоліків заявити про них підрядчикові без зволікання.

Стаття 343. Строки на пред'явлення позовів про виявлені недоліки в роботі

Позови про виявлені недоліки в роботі, виконаній за договором підяду, можуть бути пред'явлені замовником:

- 1) з приводу недоліків у будинках і спорудах, які не могли бути помічені при звичайному прийнятті роботи (приховані недоліки), якщо хоча б однією з сторін є громадянин, - протягом трьох років;
- 2) з приводу прихованих недоліків в іншому майні - протягом одного року;
- 3) з приводу явних недоліків - протягом шести місяців.

Строки обчислюються з дня здачі роботи підрядчиком і прийняття її замовником.

Якщо в договорі підяду передбачено гарантійний строк і заява про виявлені недоліки в роботі зроблена в межах гарантійного строку, перебіг строку позовної давності починається з дня заяви

про недоліки, а у відносинах між соціалістичними організаціями - з дня виявлення недоліків у роботі.

Порядок і строки пред'явлення претензій і позовів в разі істотного порушення договору побутового замовлення визначаються відповідно до правил статті 350 цього Кодексу.

Стаття 344. Права замовника в разі порушення договору підрядчиком

Коли підрядчик допустив відступи від умов договору, що погіршили роботу, або допустив інші недоліки в роботі, замовник вправі за своїм вибором вимагати безоплатного виправлення зазначених недоліків у відповідний строк або відшкодування понесених замовником необхідних витрат по виправленню своїми засобами недоліків роботи, якщо договором передбачено таке право замовника, або відповідного зменшення винагороди за роботу.

При наявності в роботі істотних відступів від договору або інших істотних недоліків замовник вправі вимагати розірвання договору з відшкодуванням збитків.

Стаття 345. Сплата винагороди підрядчикові

Замовник зобов'язаний оплатити виконану підрядчиком роботу після здачі всієї роботи, якщо інше не встановлене законом або договором.

Стаття 346. Розрахунки між сторонами в разі загибелі предмета підряду або неможливості закінчити роботу

Якщо предмет підряду до здачі його випадково загинув або закінчення роботи стало неможливим без вини сторін, підрядчик не вправі вимагати винагороди за роботу.

Якщо загибель предмета підряду чи неможливість закінчити роботу сталися внаслідок недоліків матеріалу, доставленого замовником, або через його розпорядження про спосіб виконання робіт, або сталися після настання прострочки в прийнятті замовником виконаної роботи, причому підрядчиком були додержані правила статей 340 і 341 цього Кодексу, підрядчик зберігає право на одержання винагороди за роботу.

Стаття 347. Права замовника в період виконання роботи

Якщо підрядчик не приступає своєчасно до виконання договору або виконує роботу так повільно, що закінчення її в строк стає явно неможливим, замовник вправі відмовитися від договору і вимагати відшкодування збитків.

Якщо під час виконання роботи стане очевидним, що вона не буде виконана належним чином, замовник вправі призначити підрядчикові відповідний строк для усунення недоліків, а при невиконанні підрядчиком цієї вимоги у визначений строк - відмовитися від договору або вимагати відшкодування збитків, або доручити виправлення роботи третій особі за рахунок підрядчика.

При наявності поважних причин замовник вправі в будь-який час до закінчення роботи відмовитися від договору, сплативши підрядчикові винагороду за виконану частину роботи і відшкодувавши йому збитки, завдані розірванням договору, з зарахуванням того, що підрядчик зберіг внаслідок розірвання договору.

Стаття 348. Побутове замовлення

За договором підряду по обслуговуванню побутових потреб громадян (побутове замовлення) організація, що обслуговує побутові потреби громадян, зобов'язується виконати для замовника певну роботу, а замовник зобов'язується прийняти її і оплатити.

До договору побутового замовлення застосовуються загальні правила про договір підряду (статті 335 - 337, 339 - 342, частина третя статті 343, статті 346, 347 цього Кодексу).

По окремих видах обслуговування громадян Рада Міністрів Української РСР затверджує типові договори побутового замовлення.

Відступи від умов типових договорів, що обмежують права замовників, недійсні.

Стаття 349. Виконання роботи за договором побутового замовлення

За договором побутового замовлення підрядчик виконує роботу з свого матеріалу, а за бажанням замовника - з його матеріалу.

Якщо робота виконується з матеріалу підрядчика, вартість матеріалу сплачується при укладенні договору повністю або в частині, зазначеній у типовому договорі (стаття 351 цього Кодексу).

У випадках, передбачених законодавством Української РСР, оплата матеріалів, наданих підрядчиком, може провадитись з розстрочкою платежу.

Якщо робота виконується з матеріалу замовника, то в квитанції, що йому видається підрядчиком при укладенні договору, повинні бути вказані точне найменування матеріалу і його оцінка за згодою сторін.

Стаття 350. Права замовника в разі істотного порушення договору побутового замовлення і строк на пред'явлення претензій і позовів про недоліки в роботі

Якщо підрядчик допустив істотні відступи від умов договору побутового замовлення або інші істотні недоліки в роботі, виконаній з матеріалу замовника, останній вправі на свій вибір вимагати або виготовлення іншої речі з однорідного матеріалу такої ж якості, або розірвання договору і відшкодування збитків.

Порядок і строк пред'явлення претензій з приводу недоліків у роботі за договором побутового замовлення визначаються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів Української РСР.

Позов з приводу недоліків у роботі, виконаній за договором побутового замовлення, може бути пред'явлений не пізніше шести місяців з дня відхилення претензії, а якщо претензія не заявлена або час її заявлення встановити неможливо, - не пізніше шести місяців з дня строку, встановленого для заявлення претензії (частина друга цієї статті).

Стаття 351. Сплата винагороди за договором побутового замовлення

Вартість робіт, виконуваних за договором побутового замовлення, визначається затвердженим в установленому порядку преїскурантом і сплачується замовником відповідно до типового договору або повністю при укладенні договору, або шляхом видачі авансу при укладенні договору з остаточним розрахунком при одержанні замовником виконаної підрядчиком роботи, або повністю при одержанні замовником зазначеної роботи.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 352. Наслідки неявки замовника за одержанням виконаної роботи

В разі неявки замовника за одержанням речі, виготовленої за договором побутового замовлення, підрядчик вправі після закінчення шести місяців з дня, коли відповідно до договору річ повинна була бути здана, і наступного дворазового попередження замовника продати річ у встановленому порядку, а виручену суму, за вирахуванням всіх належних підрядчику платежів, внести у депозит державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса на ім'я замовника.

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно з Указом

Президії Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 352 1. Правила про окремі види договору підряду

Правила про окремі види договору підряду між організаціями, а також правила про договори підряду по обслуговуванню побутових потреб громадян (побутового замовлення) встановлюються законодавством Союзу РСР, цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР.

(Доповнено статтею 352 1 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 29

ПІДРЯД НА КАПІТАЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО

Стаття 353. Договір підряду на капітальне будівництво

За договором підряду на капітальне будівництво організація-підрядчик зобов'язується своїми силами і засобами збудувати і здати організації-замовнику передбачений планом об'єкт відповідно до затвердженої проектно-кошторисної документації і у встановлений строк, а замовник зобов'язується надати підрядчику будівельну площадку, передати йому затверджену проектно-кошторисну документацію, забезпечити своєчасне фінансування будівництва, прийняти закінчені будівництвом об'єкти і оплатити їх.

Забезпечення будівництва технологічним, енергетичним, електротехнічним та загальнозаводським устаткуванням і апаратурою покладається на замовника, крім випадків, передбачених спеціальними постановами. Спеціальними постановами на замовника може бути покладене забезпечення будівництва матеріалами.

Стаття 354. Генеральний підрядчик і субпідрядчик

Договір підряду на капітальне будівництво укладається замовником з однією будівельною організацією, а у випадках і в порядку, що визначаються Радою Міністрів СРСР, з двома і більше будівельними організаціями, які вправі як генеральний підрядчик на основі договору субпідряду доручати виконання окремих комплексів робіт спеціалізованим організаціям (стаття 164 цього Кодексу).

Договір на виконання робіт по монтажу устаткування укладається замовником або з генеральним підрядчиком, або з поставщиком устаткування.

За згодою генерального підрядчика договори на виконання монтажних та інших спеціальних робіт можуть укладатися замовником з монтажними або іншими спеціалізованими організаціями.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 22.07.70 р. N 2895-VII)

Стаття 355. Права замовника

Замовник здійснює контроль і технічний нагляд за відповідністю обсягу, вартості і якості виконуваних робіт проектам і кошторисам. Він вправі в будь-який час перевіряти хід і якість будівельних і монтажних робіт, а також якість використовуваних матеріалів, не втручаючись при цьому в оперативно-господарську діяльність підрядчика.

Недоліки виконання робіт або використовуваних для робіт матеріалів, допущені з вини підрядчика (або субпідрядчика), повинні бути усунуті підрядчиком за свій рахунок.

Стаття 356. Відповідальність сторін за порушення договору підряду на капітальне будівництво

За невиконання або неналежне виконання обов'язків за договором підяду на капітальне будівництво відповідальна за це сторона сплачує встановлену неустойку (пеню), а також відшкодовує в сумі, не покритій неустойкою, збитки, що виразилися у зроблених другою стороною витратах, у втраті або пошкодженні її майна.

Суми неустойки (пені), сплачені підрядчиком за порушення строків виконання окремих робіт, повертаються підрядчикові в разі закінчення усіх робіт по об'єкту до встановленого договором кінцевого строку.

Стаття 357. Правила про договори підяду на капітальне будівництво

Договори підяду на капітальне будівництво укладаються і виконуються відповідно до правил, затверджуваних Радою Міністрів СРСР або у встановленому нею порядку.

Особливі правила про договори підяду на капітальне будівництво в колгоспах затверджуються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів Української РСР.

Глава 30

ПЕРЕВОЗКА

Стаття 358. Договір перевози

За договором перевози вантажу транспортна організація (перевізник) зобов'язується доставити ввірений їй відправником вантаж до пункту призначення і видати його управомоченій на одержання вантажу особі (одержувачу), а відправник зобов'язується сплатити за перевози вантажу встановлену плату.

За договором перевози пасажирів перевізник зобов'язується перевезти пасажирів до пункту призначення, а в разі здачі пасажиром багажу - також доставити багаж до пункту призначення і видати його управомоченій на одержання багажу особі; пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а при здачі багажу - і за провіз багажу.

Умови перевози вантажів, пасажирів та багажу і відповідальність сторін по цих перевозках відповідно до Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік визначаються

статутами (кодексами) окремих видів транспорту і правилами, що видаються у встановленому порядку.

Умови перевезки вантажу, пасажирів і багажу автомобільним транспортом та відповідальність сторін по цих перевезках визначаються відповідно до цього Кодексу Статутом автомобільного транспорту Української РСР, затверджуваним Радою Міністрів Української РСР, і правилами перевезок, що видаються у встановленому порядку.

Стаття 359. План вантажних перевезок та відповідальність за його невиконання

Договір перевезки вантажів державних, кооперативних та інших громадських організацій укладається на підставі плану перевезок, обов'язкового для обох сторін.

Укладення договорів перевезки вантажів, не передбачених планом, допускається в порядку, встановленому транспортними статутами (кодексами).

Перевізник і відправник несуть майнову відповідальність за неподачу перевізних засобів, непред'явлення до перевезки вантажу та за інші порушення обов'язків, що випливають з плану перевезок, а так само за такі ж порушення у випадках, передбачених частиною другою цієї статті.

Відправник, який не пред'явив вантаж для перевезки автомобільним транспортом, повинен заплатити автотранспортній організації штраф за всю непред'явлену кількість вантажу в порівнянні з місячним планом перевезок або разовим замовленням. Вантаж, який був пред'явлений відправником у стані, що не відповідає правилам перевезки, і не був приведений ним у належний стан в строк, що забезпечує своєчасну відправку, вважається непред'явленим.

Автотранспортна організація, що не подала відправникові транспортні засоби, достатні для перевезки вантажу, передбаченого місячним планом перевезок або прийнятим до виконання разовим замовленням, повинна сплатити відправникові штраф за всю невивезену кількість підготовленого до відправки багажу в порівнянні з місячним планом або разовим замовленням. Надання перевізних засобів, не придатних для перевезки передбаченого планом вантажу, дорівнюється до ненадання транспортних засобів.

Автотранспортна організація і відправник звільняються від відповідальності за невиконання плану перевезок, якщо це невиконання сталось внаслідок:

1) явищ стихійного характеру (заметів, поводі, пожежі та ін.);

<http://yurist-online.org/>

2) аварії на підприємстві, внаслідок якої робота підприємства була припинена на строк не менше трьох діб;

3) тимчасового припинення або обмеження перевезки вантажів по визначених шляхах, встановлюваного в порядку, передбаченому Статутом автомобільного транспорту Української РСР.

Розмір штрафів, передбачених частинами четвертою і п'ятою цієї статті, визначається Статутом автомобільного транспорту Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 360. Розрахунки за перевезку вантажів, пасажирів і багажу автомобільним транспортом

Розрахунки за перевезку вантажів, пасажирів і багажу автомобільним транспортом, а також за виконання автотранспортними організаціями операцій і послуг, зв'язаних з цими перевезками, провадяться згідно з тарифами, затверджуваними в порядку, встановленому Радою Міністрів Української РСР.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 361. Навантаження і розвантаження вантажів, що перевозяться автомобільним транспортом

Навантаження вантажів на автомобіль провадиться силами і засобами відправника, а їх розвантаження - силами і засобами одержувача, якщо інше не встановлено згодою автотранспортної організації з відправником або відповідно з одержувачем.

Строки навантаження і розвантаження вантажів засобами відправників і одержувачів визначаються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів Української РСР.

За простій засобів автомобільного транспорту під навантаженням і розвантаженням понад встановлені строки з вини відправника або одержувача, а також за простій з вини відправника засобів автомобільного транспорту по шляху слідування відправник або одержувач сплачує автотранспортній організації штраф у розмірі, встановленому Статутом автомобільного транспорту Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 362. Відповідальність перевізника за втрату, нестачу і пошкодження вантажу або багажу

Перевізник відповідає за втрату, нестачу і пошкодження прийнятого до перевезки вантажу і багажу, якщо не доведе, що втрата, нестача або пошкодження сталися не з його вини (стаття 209 і частина перша статті 211 цього Кодексу).

У транспортних статутах (кодексах) можуть бути передбачені випадки, коли доказування вини перевізника у втраті, нестачі або пошкодженні вантажу покладається на одержувача або відправника.

Стаття 363. Розмір відповідальності автотранспортної організації за втрату, нестачу і пошкодження вантажу

За шкоду, заподіяну при перевозці вантажу або багажу автомобільним транспортом, перевізник (автотранспортна організація) відповідає:

1) в разі втрати або нестачі вантажу і багажу - в розмірі вартості вантажу і багажу, який втрачено або якого не вистачає;

2) в разі пошкодження вантажу або багажу - в розмірі суми, на яку зменшилась його вартість;

3) в разі втрати вантажу або багажу, зданого до перевезки з оголошенням його цінності - в розмірі оголошеної цінності вантажу або багажу, якщо не буде доведено, що вона нижче дійсної його вартості.

Якщо внаслідок пошкодження, за яке автотранспортна організація несе відповідальність (стаття 362 цього Кодексу), якість вантажу або багажу змінилась настільки, що він не може бути використаний за прямим призначенням, одержувач вантажу або багажу вправі від нього відмовитись і вимагати відшкодування за його втрату.

Якщо вантаж або багаж, за втрату або нестачу якого автотранспортна організація сплатила відповідне відшкодування, буде згодом знайдено, одержувач (відправник) вправі вимагати видачі йому цього вантажу або багажу, повернувши одержане за його втрату або нестачу відшкодування.

Стаття 364. Строк доставки вантажу та багажу і відповідальність за прострочення

Перевізник зобов'язаний доставити вантаж або багаж до пункту призначення у строк, встановлений транспортними статутами (кодексами) або виданими у встановленому порядку правилами. Якщо строк доставки у зазначеному порядку не встановлено, сторони вправі встановити цей строк у договорі.

Перевізник звільняється від відповідальності за прострочення в доставці вантажу або багажу, якщо прострочення сталося не з його вини.

Розмір штрафів, що стягуються з автотранспортних організацій за прострочення в доставці вантажу або багажу, визначається Статутом автомобільного транспорту Української РСР в залежності від тривалості прострочення.

Сплата автотранспортною організацією штрафу за доставку вантажу або багажу з простроченням не звільняє її від відповідальності за викликані цим простроченням втрату, нестачу або пошкодження вантажу.

Стаття 365. Пред'явлення претензій по перевозках

До пред'явлення перевізникові позову, що впливає з перевозки, обов'язкове пред'явлення йому претензії.

Претензії можуть пред'являтися протягом шести місяців, а претензії про сплату штрафів і премій - протягом 45 днів. Перевізник зобов'язаний розглянути заявлену претензію і повідомити заявника про задоволення чи відхилення її протягом трьох місяців, а щодо претензії по перевозці, здійснюваній перевізниками різних видів транспорту по одному документу, - протягом шести місяців і претензії про сплату штрафу або премії - протягом 45 днів.

Стаття 366. Пред'явлення позовів по перевозках

Якщо претензія відхилена або відповідь не одержана в строк, встановлений статтею 365 цього Кодексу, заявникові надається на пред'явлення позову два місяці з дня одержання відповіді або закінчення строку, встановленого для відповіді.

Для пред'явлення перевізником до відправників, одержувачів або до пасажирів позовів, що впливають з перевозки, встановлюється шестимісячний строк.

Стаття 367. Позови з перевозок у закордонному сполученні

Строки позовної давності та порядок пред'явлення позовів у спорах, пов'язаних з перевозками в закордонному сполученні, встановлюються транспортними статутами (кодексами) або міжнародними договорами.

Стаття 368. Відповідальність перевізника за заподіяння смерті або ушкодження здоров'я пасажирів

Відповідальність перевізника за заподіяння смерті або ушкодження здоров'я пасажирів визначається за правилами глави 40 цього Кодексу, якщо законом не передбачена підвищена відповідальність.

Глава 31

ДЕРЖАВНЕ СТРАХУВАННЯ

Стаття 369. Види страхування

Державне страхування здійснюється у формі обов'язкового і добровільного страхування.

Стаття 370. Обов'язкове страхування

Обов'язковому страхуванню підлягає майно, зазначене в законі, на умовах, ним встановлених.

<http://yurist-online.org/>

За обов'язковим страхуванням страхова організація при настанні передбаченої законом події (страхового випадку) відшкодовує страхувальникові або іншій особі, якій належить застраховане майно, понесену нею шкоду: при повній загибелі майна - у повній сумі страхового забезпечення, а при частковому пошкодженні - у розмірі відповідної частини страхового забезпечення. Страхувальник зобов'язаний вносити встановлені страхові платежі.

Види обов'язкового особистого страхування встановлюються законодавством Союзу РСР.

Стаття 371. Договір добровільного страхування

За договором добровільного страхування страхова організація зобов'язується при настанні зазначеної у договорі події (страхового випадку):

за майновим страхуванням - відшкодувати страхувальникові або іншій особі, на користь якої укладено договір, понесену шкоду (виплатити страхове відшкодування) у межах обумовленої за договором суми (страхової суми), а коли майно застраховане не в повній вартості - відповідну частину шкоди, якщо інше не передбачене правилами страхування;

за особистим страхуванням - сплатити страхувальникові або іншій особі, на користь якої укладено договір, обумовлену за договором страхову суму, незалежно від належних йому сум по державному соціальному страхуванню, соціальному забезпеченню і сум, належних в порядку відшкодування шкоди.

Страхувальник зобов'язується вносити встановлені договором страхові платежі.

Стаття 372. Перехід до страхової організації прав страхувальника щодо особи, відповідальної за заподіяну шкоду

До страхової організації, що сплатила страхове відшкодування за майновим страхуванням, переходить у межах цієї суми право вимоги, яку страхувальник (або інша особа, яка одержала страхове відшкодування) має до особи, відповідальної за заподіяну шкоду.

Стаття 373. Правила страхування

Правила страхування затверджуються в порядку, встановлюваному Радою Міністрів СРСР.

Глава 32

ПОЗИКА

Стаття 374. Договір позики

За договором позики одна сторона (позикодавець) передає другій стороні (позичальникові) у власність (в оперативне управління) гроші або речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошей або рівну кількість речей того ж роду і якості.

Договір позики вважається укладеним у момент передачі грошей або речей.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 375. Форма договору позики

Договір позики на суму понад п'ятдесят карбованців повинен бути укладений у письмовій формі.

Стаття 376. Заперечення договору позики

Позичальник вправі заперечувати договір позики за його безгрошовістю, доводячи, що гроші або речі в дійсності зовсім не одержані ним від позикодавця або одержані у меншій кількості, ніж зазначено в договорі.

В тих випадках, коли договір позики повинен бути укладений у письмовій формі (стаття 375 цього Кодексу), заперечення його за безгрошовістю шляхом свідочьких показань не допускається, за винятком випадків кримінально карних дій.

Стаття 377. Позикові операції банків і державних трудових ощадних кас

<http://yurist-online.org/>

Позикові операції банків і державних трудових ощадних кас регулюються законодавством Союзу РСР.

Стаття 378. Позикові операції ломбардів

Ломбарди видають громадянам позички, забезпечувані заставою предметів домашнього вжитку і особистого користування (статті 181 - 188 цього Кодексу).

Граничний розмір і число позичок, що можуть бути видані одній особі, а також строки, на які видаються позички, визначаються Типовим статутом ломбарду, затвердженим Радою Міністрів Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 379. Позикові операції кас громадської взаємодопомоги і фондів творчих спілок

Каси громадської взаємодопомоги при профспілкових комітетах підприємств, установ, організацій видають робітникам і службовцям довгострокові і короткострокові позички. Каси взаємодопомоги в колгоспах видають позички колгоспникам. Фонди творчих спілок видають позички працівникам літератури і мистецтва.

Строки позичок і умови їх видачі визначаються типовим (примірним) статутом каси громадської взаємодопомоги і статутами творчих спілок.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Глава 33

РОЗРАХУНКОВІ І КРЕДИТНІ ВІДНОСИНИ

Стаття 380. Розрахунки між організаціями

Платежі за зобов'язаннями між державними організаціями, колгоспами й іншими кооперативними та іншими громадськими організаціями проводяться в порядку безготівкових розрахунків через кредитні установи, в яких зазначені організації відповідно до закону зберігають свої кошти. Порядок і форми розрахунків визначаються законодавством Союзу РСР.

Розрахунки готівкою між державними організаціями, колгоспами та іншими кооперативними та іншими громадськими організаціями допускаються у випадках і межах, встановлених законодавством Союзу РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 381. Розпорядження коштами, що зберігаються на рахунках юридичних осіб та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності у банках

Юридичні особи та фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності розпоряджаються коштами, що зберігаються на їх рахунках у банках, згідно з цільовим призначенням цих коштів.

Без згоди юридичних осіб та фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності списання (стягнення) коштів, що знаходяться на їх рахунках у банках, не допускається, за винятком випадків, установлених законами України, а також за рішенням суду, арбітражного суду та за виконавчими написами нотаріусів.

При задоволенні претензій додержується черговість, встановлена законодавством України.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 24.12.87 р. N 5095-XI;

у редакції Закону України від 03.12.96 р. N 556/96-ВР)

Стаття 382. Кредитування організацій

Кредитування державних організацій, колгоспів та інших кооперативних та інших громадських організацій провадиться згідно з затвердженими планами шляхом видачі цільових строкових позичок Державним банком СРСР й іншими банками СРСР в порядку, встановленому законодавством Союзу РСР.

Кредитування однієї організації іншою у натуральній або грошовій формі, в тому числі видача авансів, допускається лише у випадках, встановлених законодавством Союзу РСР.

Умови і порядок кредитування одним колгоспом іншого при поданні виробничої допомоги встановлюються Радою Міністрів Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 383. Банківські позички громадянам

Позички громадянам видаються банками СРСР у випадках і в порядку, що визначаються законодавством Союзу РСР.

Стаття 384. Вклади громадян у кредитних установах

Громадяни можуть зберігати кошти в державних трудових ощадних касах та в інших кредитних установах, розпоряджатися вкладками, одержувати по вкладах доход у вигляді процентів або вигравів, провадити безготівкові розрахунки відповідно до статутів кредитних установ та виданих у встановленому порядку правил.

Держава гарантує таємницю вкладів, їх збереження і видачу за першою вимогою вкладника.

Порядок розпорядження вкладками, внесеними в державні трудові ощадні каси та в інші кредитні установи, визначається їх статутами і зазначеними у частині першій цієї статті правилами.

Стаття 385. Звернення стягнення на вклади

Стягнення на вклади громадян у державних трудових ощадних касах і в Державному банку СРСР може бути звернено на підставі вироку чи рішення суду, яким задоволено цивільний позов, що впливає з кримінальної справи, рішення суду чи постанови народного судді про стягнення аліментів (при відсутності заробітку або іншого майна, на яке можна звернути стягнення) або рішення суду про поділ вкладу, який є спільним майном подружжя. Конфіскація вкладів громадян у зазначених кредитних установах може бути проведена на підставі вироку, що набрав законної сили, або винесеної відповідно до закону постанови про конфіскацію майна.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 01.03.85 р. N 8520-X)

Глава 34

ДОРУЧЕННЯ

Стаття 386. Договір доручення

За договором доручення одна сторона (повірений) зобов'язується виконати від імені й за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії.

Стаття 387. Винагорода за договором доручення

Довіритель зобов'язаний виплатити повіреному винагороду лише в тому разі, коли вона передбачена договором або затвердженими в установленому порядку правилами. Громадяни не можуть одержувати винагороду за виконання договору доручення, крім випадків, прямо зазначених у законі.

Стаття 388. Виконання доручення відповідно до вказівок довірителя

Повірений зобов'язаний виконати дане йому доручення відповідно до вказівок довірителя.

Повірений вправі відступити від цих вказівок, якщо за обставинами справи це необхідно в інтересах довірителя і повірений не міг попередньо запитати довірителя або не одержав своєчасно відповіді на свій запит.

В цьому разі повірений зобов'язаний повідомити довірителя про допущені відступи, як тільки повідомлення стало можливим.

Стаття 389. Особисте виконання доручення повіреним

Повірений зобов'язаний виконати дане йому доручення особисто. Він вправі передати виконання доручення іншій особі (заступникові) лише у випадках, коли він уповноважений на те за договором або примушений до того силою обставин з метою захисту інтересів довірителя.

В цьому разі повірений відповідає тільки за вибір заступника.

Довіритель вправі у будь-який час відвести заступника, обраного повіреним.

Стаття 390. Обов'язки повіреного

Повірений зобов'язаний:

- 1) повідомляти довірителеві на його вимогу всі відомості про хід виконання доручення;
- 2) по виконанні доручення без зволікання подати довірителеві звіт з доданням виправдувальних документів, якщо це вимагається характером доручення;
- 3) без зволікання передати довірителеві все одержане в зв'язку з виконанням доручення.

Стаття 391. Обов'язки довірителя

Довіритель зобов'язаний без зволікання прийняти все виконане повіреним відповідно до договору.

Довіритель зобов'язаний також, якщо інше не передбачено договором:

- 1) забезпечити повіреного коштами, необхідними для виконання доручення;

2) відшкодувати повіреному фактичні витрати, які були необхідні для виконання доручення;

3) по виконанні доручення сплатити повіреному винагороду, якщо вона належить (стаття 387 цього Кодексу).

Стаття 392. Припинення договору доручення

Договір доручення припиняється, крім загальних підстав припинення договорів, також внаслідок:

1) скасування його довірителем;

2) відмови повіреного;

3) смерті довірителя або повіреного, визнання будь-кого з них недієздатним, обмежено дієздатним або безвісно відсутнім;

4) припинення юридичної особи, що бере участь у договорі.

Довіритель вправі скасувати доручення, а повірений відмовитись від нього у всякий час. Угода про відмову від цього права недійсна.

Якщо доручення припинилось внаслідок причин, зазначених вище, то в разі необхідності захисту інтересів повіреного припускається, що доручення зберегло чинність, поки повірений не дізнався або не повинен був дізнатися про припинення доручення.

Якщо повірений відмовився від договору за таких умов, коли довіритель позбавлений можливості замінити його чи інакше забезпечити свої інтереси, повірений зобов'язаний відшкодувати завдані припиненням договору збитки.

Стаття 393. Наслідки припинення частково виконаного договору

Якщо договір доручення припинений до того, як доручення виконано повністю, довіритель зобов'язаний винагородити повіреного відповідно до виконаної роботи, якщо винагороду передбачено договором або затвердженими у встановленому порядку правилами, а також відшкодувати понесені ним витрати. Це правило не застосовується до виконання повіреним доручення після того, як він дізнався чи повинен був дізнатися про припинення доручення.

Стаття 394. Обов'язки спадкоємців повіреного

В разі смерті повіреного його спадкоємці зобов'язані повідомити довірителя про припинення договору доручення і вжити заходів, необхідних для охорони майна довірителя.

Такі ж обов'язки лежать на ліквідаторі юридичної особи, яка була повіреним.

Глава 35

КОМІСІЯ

Стаття 395. Договір комісії

За договором комісії одна сторона (комісіонер) зобов'язується за дорученням другої сторони (комітента) за винагороду вчинити одну або кілька угод від свого імені за рахунок комітента.

За договором комісії на продаж сільськогосподарської продукції колгосп (комітент) доручає організації споживчої кооперації (комісіонерові) продати на комісійних началах лишки сільськогосподарської продукції, що залишилися після виконання колгоспом зобов'язань по продажу сільськогосподарської продукції державі.

Комісійні магазини укладають з громадянами договори комісії на продаж у порядку роздрібної торгівлі прийнятих від них нових і тих, що були в користуванні, речей, за винятком предметів, прийняття яких заборонено правилами комісійної торгівлі непродовольчими товарами.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 396. Форма договору комісії

Договір комісії повинен бути укладений у письмовій формі.

Договір комісії на продаж сільськогосподарської продукції може бути укладений шляхом видачі колгоспові накладної організацією споживчої кооперації, що приймає продукти. В договорі (накладній) зазначається найменування продуктів, дата їх прийняття, ким здані продукти, їх кількість і якість, а також продажна ціна, встановлювана за погодженням сторін, і строки розрахунків.

Недодержання письмової форми тягне за собою наслідки, передбачені статтею 46 цього Кодексу.

Стаття 397. Права і обов'язки комісіонера за угодою з третьою особою

За угодою, укладеною комісіонером з третьою особою, набуває права і стає зобов'язаним комісіонер, хоча б комітент був названий в угоді або вступив з третьою особою в безпосередні відносини по виконанню цієї угоди.

Стаття 398. Право власності комітента

Майно, що надійшло до комісіонера від комітента або набуто комісіонером за рахунок комітента, є власністю останнього.

Стаття 399. Виконання комісійного доручення

Взяте на себе доручення комісіонер зобов'язаний виконати на умовах, найбільш вигідних для комітента.

Якщо комісіонер укладе угоду на умовах більш вигідних, ніж ті, що були зазначені комітентом, вся вигода надходить комітентові, якщо в договорі комісії не передбачено інше.

Організація споживчої кооперації, що прийняла сільськогосподарські продукти від колгоспу для комісійного продажу, при необхідності їх реалізації за межами району своєї діяльності вправі укласти договір субкомісії з іншою організацією споживчої кооперації.

Організація споживчої кооперації, що прийняла сільськогосподарські продукти для комісійного продажу, видає колгоспові аванс у межах, встановлених законодавством Союзу РСР.

Стаття 400. Відступи від вказівок комітента

Комісіонер вправі відступити від вказівок комітента у випадках, передбачених статтею 388 цього Кодексу.

Комісіонер, що продав майно за ціною більш низькою, ніж призначена йому комітентом, зобов'язаний відшкодувати останньому різницю, якщо він не доведе, що не було можливості продати майно за призначеною ціною і продаж за нижчою ціною запобіг ще більшим збиткам.

Якщо комісіонер купить майно за ціною вищою, ніж призначена йому комітентом, комітент, що не бажає прийняти таку покупку, зобов'язаний заявити про це комісіонерові без зволікання по одержанні повідомлення про укладення угоди з третьою особою. В противному разі купівля визнається прийнятою комітентом. Якщо комісіонер повідомить, що приймає різницю в ціні на свій рахунок, комітент не вправі відмовитися від укладеної за його рахунок угоди.

Стаття 401. Ціна речей, що продаються комісійними магазинами

Продажна ціна речі, прийнятої комісійним магазином, визначається угодою сторін, але не повинна перевищувати державних роздрібних цін на відповідні речі.

Продажна ціна антикварних і унікальних речей та творів мистецтва визначається комісійним магазином за спеціальною оцінкою.

Ціна речі, не проданої у встановлений правилами строк (стаття 395 цього Кодексу), може бути знижена за згодою з комітентом. Якщо комітент не з'являється для переоцінки речі за викликом, магазин знижує ціну відповідно до правил.

Продажна ціна лишків сільськогосподарських продуктів, прийнятих організацією споживчої кооперації від колгоспів для продажу на комісійних началах, визначається угодою сторін.

Стаття 402. Виконання угоди комісіонером з третьою особою

Комісіонер повинен виконати всі обов'язки і здійснити всі права, що випливають з угоди, укладеної ним з третьою особою.

Комісіонер не відповідає перед комітентом за виконання третьою особою угоди, укладеної ним за рахунок комітента, крім випадків, коли комісіонер приймає на себе поруку за виконання третьою особою цієї угоди (делькредере).

В разі порушення третьою особою угоди, укладеної з ним комісіонером, комісіонер зобов'язаний без зволікання повідомити про це комітента, зібрати і забезпечити необхідні докази.

Комітент, повідомлений про порушення третьою особою угоди, укладеної з ним комісіонером, вправі вимагати передачі йому вимог комісіонера до цієї особи за зазначеною угодою.

Стаття 403. Відповідальність комісіонера за збереження майна комітента

Комісіонер відповідає перед комітентом за втрату або пошкодження майна комітента, яке знаходиться у нього, коли не доведе, що втрата або пошкодження сталися не з його вини.

Якщо при прийманні комісіонером майна, яке надіслано комітентом або надійшло до комісіонера для комітента, в цьому майні виявляться пошкодження або нестачі, які можуть бути помічені при зовнішньому огляді, а також в разі заподіяння ким-небудь збитку майну комітента, що знаходиться у комісіонера, комісіонер зобов'язаний вжити заходів до охорони прав комітента, зібрати необхідні докази і про все без зволікання повідомити комітента.

Комісіонер, який не застрахував майна комітента, що знаходиться у нього, відповідає за це лише у випадках, коли комітент наказав йому застрахувати це майно або страхування його обов'язкове в силу закону.

Стаття 404. Звіт комісіонера

По виконанні доручення комісіонер зобов'язаний представити комітентові звіт і передати йому все одержане по виконаному дорученню, а також передати комітентові за його вимогою всі права щодо третьої особи, які випливають з угоди, укладеної комісіонером з цією третьою особою.

Якщо комітент має заперечення по звіту, він зобов'язаний повідомити про них комісіонера протягом трьох місяців з дня одержання звіту. В противному разі звіт, при відсутності іншої угоди, вважається прийнятим.

Сума, виручена від продажу сільськогосподарських продуктів, з відрахуванням виданого авансу, встановленої комісійної винагороди і витрат, зроблених комісіонером за рахунок комітента, повинна бути сплачена колгоспу в строки, передбачені договором. Остаточний розрахунок за прийняті на комісію сільськогосподарські продукти провадиться не пізніше трьох днів після їх продажу.

В разі укладення договору субкомісії (стаття 399 цього Кодексу) видача авансу і остаточний розрахунок провадиться за бажанням колгоспу комісіонером або субкомісіонером.

Виплата грошей комісійним магазином комітентові, за вирахуванням належної магазину комісійної винагороди, провадиться не пізніше трьох днів після продажу речі.

Стаття 405. Прийняття комітентом виконаного за його дорученням

Комітент зобов'язаний:

- 1) прийняти від комісіонера все виконане за дорученням;
- 2) оглянути майно, придбане для нього комісіонером, і сповістити останнього без зволікання про виявлені в цьому майні недоліки;
- 3) звільнити комісіонера від зобов'язань, взятих ним на себе по виконанню доручення перед третьою особою.

Стаття 406. Комісійна винагорода

По виконанні доручення комісіонер вправі одержати від комітента винагороду. Якщо комісіонер прийняв на себе поруку за виконання угоди третьою особою (стаття 402 цього Кодексу), то за цю поруку комісіонер одержує від комітента окрему винагороду.

Розмір комісійної винагороди, а також винагороди за делькредере визначається погодженням сторін, якщо інше не встановлено законом.

По всіх комісійних договорах, за винятком договорів комісії по зовнішній торгівлі, забороняється визначення комісійної винагороди і винагороди за делькредере у вигляді різниці або певної частини різниці між призначеною комітентом ціною і тією більш вигідною ціною, за якою комісіонер укладе угоду.

Стаття 407. Відшкодування витрат по виконанню доручення

Комітент зобов'язаний, крім сплати комісійної винагороди, а у відповідних випадках і винагороди за делькредере, відшкодувати комісіонерові витрачені ним по виконанню доручення суми.

Комісіонер не має права на відшкодування витрат по зберіганню майна комітента, яке знаходиться у нього, якщо у законі або договорі не встановлено інше.

Всі витрати по доставці сільськогосподарських продуктів, що здаються на комісію, до зазначеного у договорі місця їх продажу відносяться за рахунок комітента, якщо у договорі не передбачено інше.

Стаття 408. Утримання комісіонером належних йому сум

Комісіонер вправі утримати належні йому за договором комісії суми з усіх сум, що надійшли до нього за рахунок комітента.

Стаття 409. Виконання доручення комісіонером після смерті комітента або припинення юридичної особи - комітента

В разі смерті комітента, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, а також в разі припинення юридичної особи, яка виступає як комітент, комісіонер зобов'язаний продовжувати виконання даного йому доручення до того часу, поки від правонаступників або представників комітента не надійдуть відповідні вказівки.

Стаття 410. Відмова комісіонера від виконання доручення

Комісіонер не вправі, якщо інше не передбачено договором, відмовитись від виконання прийнятого доручення, за винятком випадків, коли це викликано неможливістю виконання доручення або порушенням комітентом договору комісії.

Комісіонер зобов'язаний письмово повідомити комітента про свою відмову. Договір комісії зберігає свою чинність протягом двох тижнів з дня одержання комітентом повідомлення комісіонера про відмову від виконання доручення.

Якщо комісіонер відмовиться від виконання прийнятого доручення внаслідок порушення договору комісії комітентом, він вправі одержати як відшкодування понесених витрат, так і комісійну винагороду.

Стаття 411. Розпорядження майном комітента після відмови комісіонера від виконання доручення

Комітент, повідомлений про відмову комісіонера виконати доручення, зобов'язаний протягом місяця з дня одержання відмови розпорядитися майном, що є у комісіонера.

Той же обов'язок лежить на комітентові і в разі скасування ним даного комісіонером доручення (стаття 412 цього Кодексу).

Якщо комітент у зазначений строк не розпорядиться майном, яке знаходиться у комісіонера, комісіонер вправі здати це майно на зберігання за рахунок комітента або, з метою покриття своїх вимог до комітента, продати це майно за можливо більш вигідною для комітента ціною.

Стаття 412. Скасування доручення комітентом

Якщо комітент скасує дане ним комісіонером доручення в цілому або в частині до укладення комісіонером відповідних угод з третіми особами, то він зобов'язаний сплатити комісіонером комісійну винагороду за укладені ним до скасування доручення угоди, а також відшкодувати комісіонером понесені ним до скасування доручення витрати.

Громадянин вправі в будь-який час зажадати повернення зданої ним комісійному магазину для продажу і ще не проданої речі, відшкодувавши за встановленими ставками витрати по зберіганню речі.

СХОВ

Стаття 413. Договір схову

За договором схову одна сторона (охоронець) зобов'язується зберігати майно, передане їй другою стороною, і повернути це майно в цілості.

В договорі схову між соціалістичними організаціями може бути також передбачений обов'язок охоронця прийняти на схов майно, яке буде передано йому другою стороною.

Договір схову вважається безоплатним, якщо інше не встановлено законом або договором.

Стаття 414. Форма договору схову

Договір схову, в якому хоча б однією стороною є громадянин, повинен бути укладений у письмовій формі (стаття 46 цього Кодексу), якщо вартість переданого на схов майна перевищує 100 карбованців, за винятком здачі речей на короткострокове зберігання в гардероби установ, театрів, їдалень тощо з видачею охоронцем номера або жетона.

В разі спору про тотожність речей, прийнятих на схов, і речей, які повертає охоронець, допускаються показання свідків.

Передача на схов майна під час надзвичайних обставин (пожежа, повідь тощо) може доводитися показаннями свідків, незалежно від вартості зданого на схов майна.

Стаття 415. Припинення договору схову за вимогою однієї з сторін

Особа, що здала майно на схов, вправі в будь-який час зажадати його від охоронця, а охоронець зобов'язаний повернути майно на першу вимогу особи, що здала його на зберігання, незалежно від строку схову.

Якщо майно здано на схов до вимоги або без зазначення строку, охоронець вправі у будь-який час відмовитись від договору, але зобов'язаний надати особі, що здала майно на схов, достатній за даних умов строк для його одержання.

Стаття 416. Обов'язки охоронця

Охоронець зобов'язаний вжити всіх заходів, передбачених договором або необхідних для збереження майна.

Охоронець за безоплатним договором схову, укладеним між громадянами, зобов'язаний дбати про передане йому на схов майно, як про своє власне.

Охоронець не вправі користуватися переданим йому на схов майном, якщо інше не передбачено договором.

Стаття 417. Винагорода і відшкодування витрат охоронцю

Розмір винагороди охоронцю по оплатному договору схову (стаття 413 цього Кодексу) визначається затвердженими в установленому порядку таксами, ставками, тарифами, а при відсутності таких - за згодою сторін.

В разі безоплатного схову той, хто здав майно на схов, зобов'язаний відшкодувати охоронцеві витрати, необхідні для збереження майна.

Стаття 418. Відповідальність охоронця за втрату, нестачу, пошкодження майна

Організація, що здійснює схов в силу своєї діяльності, звільняється від відповідальності за втрату, нестачу і пошкодження майна, викликаних непереборною силою.

Якщо по закінченні строку схову, передбаченого в договорі, або строку, зазначеного охоронцем у порядку статті 415 цього Кодексу, майно не буде взяте назад тим, хто здав його на схов, охоронець надалі відповідає за втрату, нестачу або пошкодження цього майна лише при наявності з його боку умислу або грубої необережності.

Стаття 419. Розмір відповідальності охоронця

<http://yurist-online.org/>

Якщо в законі або в договорі не передбачено обов'язку охоронця відшкодувати збитки, завдані втратою, нестачею або пошкодженням майна, охоронець відповідає:

- 1) за втрату і нестачу майна - в розмірі вартості втраченого майна або майна, якого не вистачає;
- 2) за пошкодження майна - в розмірі суми, на яку знизилась його вартість.

Якщо при здачі майна на схов була зроблена оцінка цього майна, яка була зазначена у договорі або іншому письмовому документі, виданому охоронцем, відповідальність охоронця обмежується сумою оцінки, коли не доведено, що дійсна вартість пошкодженого, втраченого майна, або майна, якого не вистачає, перевищує цю суму.

Якщо внаслідок пошкодження, за яке охоронець відповідає, якість майна змінилась настільки, що воно не може бути використане за первісним призначенням, особа, яка здала майно на схов, вправі від нього відмовитись.

Стаття 420. Відповідальність за збереження майна в готелях, гуртожитках тощо

Готелі, будинки відпочинку, санаторії, гуртожитки і тому подібні організації відповідають за збереження майна громадян, яке знаходиться у відведених їм приміщеннях, хоч би це майно, крім грошей і дорогоцінностей, не було особо здано на збереження цим організаціям.

Стаття 421. Наслідки порушення зворотного одержання майна

Особа, яка здала на схов майно, зобов'язана після закінчення строку, зазначеного в договорі, або строку, зазначеного охоронцем (стаття 415 цього Кодексу), взяти назад здане нею на схов майно.

При ухиленні того, хто здав на схов майно, від зворотного одержання цього майна охоронець, якщо таким є громадянин, вправі вимагати по суду продажу цього майна в порядку, передбаченому Цивільним процесуальним кодексом Української РСР для виконання судових рішень. Якщо охоронцем є державна, кооперативна або інша громадська організація, то продаж невитребуваного майна провадиться в порядку, передбаченому в її статуті (положенні).

Суми, виручені від реалізації майна, видаються тому, хто здав майно на схов, за відрахуванням сум, належних охоронцеві.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 422. Відшкодування збитків, завданих охоронцеві

Той, хто здав майно на схов, зобов'язаний відшкодувати охоронцеві збитки, завдані властивостями цього майна, коли охоронець, приймаючи майно на схов, не знав і не повинен був знати про ці властивості.

Стаття 423. Схов майна, визначеного родовими ознаками

Коли на схов здано речі, визначені в договорі лише родовими ознаками, то при відсутності іншої угоди ці речі переходять у власність охоронця, і він зобов'язаний повернути стороні, яка здала їх на схов, рівну або обумовлену сторонами кількість речей того ж роду і якості.

Стаття 424. Схов за законом або договором

Правила про договір схову, визначені у статті 413, частині першій статті 415, статтях 416, 418 - 422 цього Кодексу, відповідно застосовуються також до випадків, коли схов здійснюється на підставі інших договорів або в силу вказівок закону, якщо інше не встановлено законом або спеціальними правилами про ці договори.

Глава 37

ДОВІЧНЕ УТРИМАННЯ

Стаття 425. Договір довічного утримання

За договором довічного утримання одна сторона, що є непрацездатною особою за віком або станом здоров'я (відчужувач), передає у власність другій стороні (набувачеві майна) будинок або частину

його, взамін чого набувач майна зобов'язується надавати відчужувачеві довічно матеріальне забезпечення в натурі у вигляді житла, харчування, догляду і необхідної допомоги.

Стаття 426. Форма і умови договору довічного утримання

Договір довічного утримання повинен бути нотаріально посвідчений (стаття 47 цього Кодексу).

В договорі довічного утримання повинна бути зазначена оцінка відчужуваного будинку, що визначається за згодою сторін, а також види матеріального забезпечення, що надаються набувачем майна відчужувачеві, та їх грошова оцінка, яка визначається за згодою сторін.

Стаття 427. Забезпечення виконання договору

Відчуження будинку набувачем за життя відчужувача не допускається.

Випадкова загибель будинку, одержаного набувачем майна від відчужувача, не звільняє набувача майна від обов'язків, взятих ним на себе за договором.

Стаття 428. Розірвання договору довічного утримання за вимогою однієї з сторін

Договір довічного утримання може бути розірваний:

за вимогою відчужувача, якщо набувач майна не виконує обов'язків, взятих ним на себе за договором;

за вимогою набувача майна, якщо з незалежних від нього обставин його майновий стан змінився настільки, що він не має змоги надавати відчужувачеві обумовлене забезпечення.

При розірванні договору з зазначених вище підстав будинок повинен бути повернутий відчужувачеві. Витрати по утриманню відчужувача, зроблені набувачем майна до розірвання договору, не відшкодовуються.

Стаття 429. Перехід обов'язків за договором до спадкоємців

<http://yurist-online.org/>

В разі смерті набувача майна обов'язки за договором переходять до тих спадкоємців, до яких переходить відчужений за договором довічного утримання будинок. При відсутності у набувача майна спадкоємців або при відмові їх від договору довічного утримання будинок, що був відчужений з умовою довічного утримання, повертається відчужувачеві.

Глава 38

СУМІСНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 430. Договір про сумісну діяльність

За договором про сумісну діяльність сторони зобов'язуються сумісно діяти для досягнення спільної господарської мети, як-то: будівництво і експлуатація міжколгоспного або державно-колгоспного підприємства або установи (що не передаються в оперативне управління організації, яка є юридичною особою), будівництва водогосподарських споруд і пристроїв, будівництво шляхів, спортивних споруд, шкіл, родильних будинків, жилих будинків і т. ін.

Громадяни можуть укладати договір про сумісну діяльність лише для задоволення своїх особистих побутових потреб.

Договори про сумісну діяльність між громадянами і соціалістичними організаціями не допускаються.

Стаття 431. Ведення спільних справ учасників договору

Ведення спільних справ учасників договору про сумісну діяльність здійснюється за їх загальною згодою.

Якщо учасники договору про сумісну діяльність за згодою між собою доручили керівництво їх сумісною діяльністю одному з учасників договору, на нього ж покладається і ведення спільних справ учасників договору.

Особа, якій доручено ведення спільних справ учасників договору про сумісну діяльність, діє на підставі довіреності, підписаної іншими учасниками договору.

Стаття 432. Спільне майно учасників договору

Для досягнення мети, зазначеної у статті 430 цього Кодексу, учасники договору про сумісну діяльність роблять внески грошима чи іншим майном або трудовою участю.

Грошові та інші майнові внески учасників договору, а також майно, створене або придбане в результаті їх спільної діяльності, є їх спільною власністю.

Учасник договору про сумісну діяльність не вправі розпоряджатися своєю часткою у спільному майні без згоди інших учасників договору.

Стаття 433. Спільні витрати і збитки учасників договору

Порядок покриття витрат, передбачених договором про сумісну діяльність, і збитків, що виникли в результаті сумісної діяльності, визначається договором.

Якщо договором такий порядок не передбачений, спільні витрати і збитки покриваються за рахунок спільного майна учасників договору (стаття 432 цього Кодексу), а суми, яких не вистачає, розподіляються між учасниками договору пропорціонально їх внескам у спільне майно.

Стаття 434. Правила про окремі види сумісної діяльності

Окремі види сумісної діяльності регулюються відповідно до цього Кодексу постановами Ради Міністрів Української РСР.

Глава 39

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ З ПУБЛІЧНОГО ОБІЦЯННЯ ВИНАГОРОДИ (ОГОЛОШЕННЯ КОНКУРСУ)

Стаття 435. Обов'язки організації, що оголосила конкурс

Публічне обіцяння спеціальної винагороди (премії) за краще виконання певної роботи (оголошення конкурсу), дане державною, кооперативною або іншою громадською організацією, зобов'язує цю організацію сплатити обіцяну винагороду особі, робота якої визнана достойною винагороди відповідно до умов конкурсу.

Оголошення про конкурс повинно містити виклад завдання, строк його виконання, розмір винагороди, місце подання, порядок і строк порівнювальної оцінки робіт і може містити інші умови конкурсу.

Конкурс може оголошуватись організаціями, яким це право надано їх статутами (положеннями) або законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 436. Зміна умов конкурсу

Зміна умов конкурсу допускається лише в межах строку, встановленого для подання робіт.

Про зміни умов конкурсу повинно бути повідомлено учасникам конкурсу в тому ж порядку, в якому конкурс був оголошений.

Стаття 437. Рішення про виплату винагороди (премії)

Рішення про виплату винагороди (премії) повинно бути винесено і повідомлено учасникам конкурсу в строк, встановлений оголошенням про конкурс, і в порядку, визначеному цим оголошенням.

Стаття 438. Використання премійованих за конкурсом творів науки, літератури, мистецтва

Якщо конкурс оголошений на твори літератури, науки або мистецтва, організація набуває право використати премійовані твори передбаченим в оголошенні про конкурс способом. Автори цих творів зберігають право на одержання винагороди за використання твору (стаття 475 цього Кодексу), якщо інше не встановлено оголошенням про конкурс.

Стаття 439. Повернення учасникам конкурсу представлених робіт

Організація, що оголосила конкурс, зобов'язана повернути роботи, не удостоєні винагороди (премії), учасникам конкурсу, якщо інше не передбачено оголошенням про конкурс.

Глава 40

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ВНАСЛІДОК ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ

Стаття 440. Загальні підстави відповідальності за заподіяння шкоди

Шкода, заподіяна особі або майну громадянина, а також шкода, заподіяна організації, підлягає відшкодуванню особою, яка заподіяла шкоду, у повному обсязі, за винятком випадків, передбачених законодавством Союзу РСР.

Той, хто заподіяв шкоду, звільняється від її відшкодування, якщо доведе, що шкоду заподіяно не з його вини.

Шкода, заподіяна правомірними діями, підлягає відшкодуванню лише у випадках, передбачених законом.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 27.06.86 р. N 2444-XI)

Стаття 440 1. Відшкодування моральної (немайнової) шкоди

Моральна (немайнова) шкода, заподіяна громадянину або організації діями іншої особи, яка порушила їх законні права, відшкодовується особою, яка заподіяла шкоду, якщо вона не доведе, що моральна шкода заподіяна не з її вини. Моральна шкода відшкодовується в грошовій або іншій матеріальній формі за рішенням суду незалежно від відшкодування майнової шкоди.

Розмір відшкодування визначається судом з урахуванням суті позовних вимог, характеру діяння особи, яка заподіяла шкоду, фізичних чи моральних страждань потерпілого, а також інших негативних наслідків, але не менше п'яти мінімальних розмірів заробітної плати.

<http://yurist-online.org/>

(Доповнено статтею 440 1 згідно із

Законом України від 06.05.93 р. N 3188-XII)

Стаття 441. Відповідальність організації за шкоду, заподіяну з вини її працівників

Організація повинна відшкодувати шкоду, заподіяну з вини її працівників під час виконання ними своїх трудових (службових) обов'язків.

Стаття 442. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними діями державних і громадських організацій, а також службових осіб

Шкода, заподіяна громадянину незаконними діями державних і громадських організацій, а також службових осіб при виконанні ними службових обов'язків у галузі адміністративного управління, відшкодується на загальних підставах (статті 440 і 441 цього Кодексу), якщо інше не передбачено законом. За шкоду, заподіяну такими діями організаціям, відповідальність настає в порядку, встановленому законом.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 443. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду

Шкода, заподіяна громадянину внаслідок незаконного засудження, незаконного притягнення до кримінальної відповідальності, незаконного застосування взяття під варту як запобіжного заходу, незаконного накладення адміністративного стягнення у вигляді арешту або виправних робіт, відшкодується державою в повному обсязі незалежно від вини службових осіб органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду в порядку, встановленому законом.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 444. Шкода, заподіяна в стані необхідної оборони

Не підлягає відшкодуванню шкода, заподіяна в стані необхідної оборони, якщо при цьому не були перевищені її межі.

Стаття 445. Відповідальність за шкоду, заподіяну у стані крайньої необхідності

Шкода, заподіяна у стані крайньої необхідності, повинна бути відшкодована особою, яка її заподіяла.

Враховуючи обставини, при яких була заподіяна така шкода, суд може покласти обов'язок її відшкодування на третю особу, в інтересах якої діяла особа, яка заподіяла шкоду, або звільнити від відшкодування шкоди повністю чи частково як цю третю особу, так і того, хто заподіяв шкоду.

Стаття 446. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітнім, який не досяг п'ятнадцяти років

За шкоду, заподіяну неповнолітнім, який не досяг п'ятнадцяти років, відповідають його батьки (усиновителі) або опікун, якщо не доведуть, що шкода сталася не з їх вини.

Якщо неповнолітній, який не досяг п'ятнадцяти років, заподіє шкоду в той час, коли він перебував під наглядом учбового, виховального або лікувального закладу, вони несуть майнову відповідальність за шкоду, якщо не доведуть, що шкода виникла не з їх вини.

Стаття 447. Відповідальність за шкоду, заподіяну неповнолітнім віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років

Неповнолітній віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років відповідає за заподіяну ним шкоду на загальних підставах (статті 440, 445, 450 цього Кодексу).

У випадках, коли у неповнолітнього віком від п'ятнадцяти до вісімнадцяти років немає майна або заробітку, достатнього для відшкодування заподіяної ним шкоди, шкода у відповідній частині повинна бути відшкодована його батьками (усиновителями) або піклувальником, якщо вони не доведуть, що шкода сталася не з їх вини. Цей їх обов'язок припиняється по досягненні тим, хто заподіяв шкоду, повноліття, а також в разі, коли у нього до досягнення повноліття з'явиться майно або заробіток, достатній для відшкодування шкоди.

Стаття 448. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним

За шкоду, заподіяну громадянином, визнаним недієздатним (стаття 16 цього Кодексу), відповідає його опікун або організація, які зобов'язані здійснювати за ним нагляд, якщо не доведуть, що шкода виникла не з їх вини.

Стаття 449. Відповідальність за шкоду, заподіяну громадянином, нездатним розуміти значення своїх дій

Дієздатний громадянин, що заподіяв шкоду в такому стані, коли він не міг розуміти значення своїх дій або керувати ними, не відповідає за заподіяну ним шкоду. Проте він не звільняється від відповідальності, якщо сам приведе себе в такий стан вживанням алкоголю чи наркотиків або іншим способом.

Стаття 450. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки

Організації і громадяни, діяльність яких пов'язана з підвищеною небезпекою для оточення (транспортні організації, промислові підприємства, будови, власники автомобілів та ін.), зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки, якщо не доведуть, що шкода виникла внаслідок непереборної сили або умислу потерпілого.

Стаття 451. Відповідальність за шкоду, спільно заподіяну кількома особами

Особи, які спільно заподіяли шкоду, несуть солідарну відповідальність перед потерпілим.

Стаття 452. Право регресу до винної особи

Особа, яка відшкодувала шкоду, заподіяну з вини іншого, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи в розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлено законом.

Батьки (усиновителі), опікун або піклувальник, а також організації, зазначені в статтях 446 і 448 цього Кодексу, які відшкодували шкоду, заподіяну неповнолітнім або особою, визнаною недієздатною, не мають права регресу до цих осіб.

Стаття 453. Способи відшкодування шкоди

<http://yurist-online.org/>

Присуджуючи відшкодування шкоди, суд, арбітраж або третейський суд відповідно до обставин справи зобов'язує особу, відповідальну за шкоду, відшкодувати її в натурі (надати річ того ж роду і якості, виправити пошкоджену річ і таке інше) або повністю відшкодувати заподіяні збитки.

Стаття 454. Врахування вини потерпілого і майнового стану особи, яка заподіяла шкоду

Якщо груба необережність самого потерпілого сприяла виникненню або збільшенню шкоди, то залежно від ступеня вини потерпілого (а при вині заподіювача шкоди - і залежно від ступеня його вини) розмір відшкодування, якщо інше не передбачено законом Союзу РСР, повинен бути зменшений або у відшкодуванні шкоди повинно бути відмовлено.

Суд може зменшити розмір відшкодування шкоди, заподіяної громадянином, залежно від його майнового стану.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 05.06.73 р. N 1736-VIII)

Стаття 455. Відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я

В разі заподіяння каліцтва або іншого ушкодження здоров'я організація чи громадянин, відповідальні за шкоду, зобов'язані відшкодувати потерпілому заробіток, втрачений ним внаслідок втрати або зменшення працездатності, а також відшкодувати витрати, викликані ушкодженням здоров'я (посилене харчування, протезування, сторонній догляд тощо).

Стаття 456. Відповідальність за ушкодження здоров'я і смерть громадянина, пов'язаних з виконанням ним трудових обов'язків

У разі заподіяння громадянину каліцтва або іншого ушкодження здоров'я, пов'язаних з виконанням ним трудових обов'язків, організація або громадянин, відповідальні за шкоду, зобов'язані відшкодувати потерпілому у повному розмірі втрачений заробіток, а також виплатити потерпілому (членам сім'ї та особам, які перебували на утриманні померлого) одноразову допомогу в установленому законом порядку. При цьому пенсії та інші доходи, одержувані працівником, не враховуються.

В разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають непрацездатні особи, які перебували на утриманні померлого або мали на день його смерті право на одержання від нього утримання, а також дитина померлого, яка народилася після його смерті.

Шкода відшкодовується:

1) неповнолітнім дітям - до досягнення шістнадцятирічного віку, а учням - вісімнадцятирічного віку;

2) жінкам, старшим п'ятдесяти п'яти років, і чоловікам, старшим шістдесяти років, - довічно;

3) інвалідам - на строк інвалідності;

4) одному з батьків або подружжя померлого незалежно від віку і працездатності, якщо він не працює і здійснює догляд за дітьми, братами, сестрами або онуками померлого, які не досягли восьми років, - до досягнення ними восьмирічного віку.

Правила відшкодування шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я громадянина, пов'язаним з виконанням ним трудових обов'язків, затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(Із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 22.04.93 р. N 3128-XII)

Стаття 457. Відповідальність за ушкодження здоров'я і смерть громадянина, за якого той, хто заподіяв шкоду, не зобов'язаний сплачувати страхові внески

Якщо каліцтво або інше ушкодження здоров'я заподіяно організацією або громадянином, не зобов'язаними сплачувати за потерпілого внески по державному соціальному страхуванню, ця організація або громадянин повинні відшкодувати потерпілому шкоду за правилами статей 440, 441, 450 цього Кодексу у частині, що перевищує суму одержуваної ним допомоги або призначеної йому після ушкодження його здоров'я і фактично одержуваної ним пенсії.

В разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди мають особи, зазначені в частині другій статті 456 цього Кодексу, на строки, зазначені у частині третій тієї ж статті.

Стаття 458. Виключена.

(згідно із Законом України від 22.04.93 р. N 3128-XII)

Стаття 459. Відшкодування витрат на поховання

В разі смерті потерпілого витрати на поховання відшкодовуються особі, яка понесла ці витрати, організацією або громадянином, відповідальним за шкоду, пов'язану з смертю потерпілого.

Стаття 459 1. Відшкодування витрат на стаціонарне лікування потерпілого від злочину

Кошти, витрачені закладом охорони здоров'я на стаціонарне лікування особи, потерпілої від злочину, за винятком випадку завдання такої шкоди при перевищенні меж необхідної оборони або в стані сильного душевного хвилювання, що раптом виникло внаслідок протизаконного насильства чи тяжкої образи з боку потерпілого, підлягають відшкодуванню особою, яка вчинила злочин, у розмірі фактичних витрат.

У разі заподіяння шкоди здоров'ю потерпілого неповнолітніми, зазначеними у статтях 446 і 447 цього Кодексу, витрати на його стаціонарне лікування відшкодовуються особами, які за законом несуть за неповнолітніх матеріальну відповідальність.

Стягнені кошти зараховуються залежно від джерела фінансування закладу охорони здоров'я, який поніс витрати, до відповідного бюджету (державного, Республіки Крим, місцевого чи регіонального самоврядування) або на користь юридичної особи, якій належить відомчий заклад охорони здоров'я.

Порядок обчислення розміру фактичних витрат закладу охорони здоров'я на стаціонарне лікування потерпілого від злочину, а також зарахування стягнених коштів до відповідного бюджету та їх цільового використання визначається Кабінетом Міністрів України.

(Доповнено статтею 459 1 згідно із

Законом України від 22.04.93 р. N 3132-XII)

Стаття 460. Регресні вимоги

Організація або громадянин, відповідальні за заподіяну шкоду, зобов'язані за регресною вимогою органу державного соціального страхування чи Пенсійного фонду України відшкодувати суми допомоги або пенсій, що виплачені особам, зазначеним у статтях 456 і 457 цього Кодексу.

У випадках зменшення розміру відшкодування шкоди (стаття 454 цього Кодексу) відповідно зменшується і розмір відшкодування за регресною вимогою.

(Із змінами, внесеними згідно із

законами України від 22.04.93 р. N 3128-XII,

від 06.10.95 р. N 372/95-ВР)

Стаття 461. Відповідальність за ушкодження здоров'я і смерть громадянина, який не підлягає соціальному страхуванню

В разі ушкодження здоров'я громадянина, який не підлягає державному соціальному страхуванню, організація або громадянин, відповідальні за заподіяну шкоду, зобов'язані відшкодувати потерпілому витрати, пов'язані з відновленням його здоров'я, а також шкоду, викликану втратою або зменшенням його працездатності, в розмірі, обчислюваному стосовно до заробітної плати (заробітку) відповідної категорії робітників і службовців, якщо інше не передбачено законом.

В разі смерті потерпілого право на відшкодування шкоди, що обчислюється у встановленому вище порядку, мають громадяни, зазначені в частині другій статті 456 цього Кодексу, на строки, зазначені у частині третій тієї ж статті.

(Із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 22.04.93 р. N 3128-XII)

Стаття 462. Відшкодування шкоди при ушкодженні здоров'я неповнолітнього

В разі ушкодження здоров'я неповнолітнього, який не досяг п'ятнадцяти років (учні вісімнадцяти років) і не має заробітку на час заподіяння шкоди, організація або громадянин, відповідальні за шкоду, зобов'язані відшкодувати необхідні витрати, пов'язані з ушкодженням здоров'я потерпілого (лікування, протезування, сторонній догляд тощо).

По досягненні потерпілим п'ятнадцяти років (учнями - вісімнадцяти років) організація або громадянин, відповідальні за шкоду, зобов'язані відшкодувати потерпілому також шкоду, зв'язану з втратою чи зменшенням його працездатності, виходячи з розміру середньої заробітної плати (заробітку) некваліфікованого робітника в даній місцевості.

Якщо на момент ушкодження здоров'я неповнолітній, який не досяг п'ятнадцяти років, мав заробіток, то шкода повинна бути відшкодована йому виходячи з розміру його заробітку, але не нижче ніж з мінімальної заробітної плати (заробітку) некваліфікованого працівника в даній місцевості.

Після початку трудової діяльності відповідно до одержаної потерпілим кваліфікації він має право вимагати збільшення відшкодування за шкоду, пов'язану з зменшенням його працездатності внаслідок ушкодження здоров'я, виходячи з розміру винагороди працівника його кваліфікації.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 463. Зміна розміру відшкодування за вимогою потерпілого в разі зміни стану його працездатності

Потерпілий, який частково втратив працездатність, вправі в будь-який час зажадати від організації або громадянина, відповідальних за заподіяне йому каліцтво або інше ушкодження його здоров'я, відповідного збільшення відшкодування, якщо його працездатність в дальшому зменшилась в зв'язку з заподіяним ушкодженням здоров'я порівняно з тією, яка залишилась у нього на момент вирішення питання про відшкодування шкоди, або коли зменшився розмір пенсії, що він одержує в порядку державного соціального страхування.

Стаття 464. Зміна розміру відшкодування на вимогу осіб, що заподіяли шкоду

Організація або громадянин, які відшкодовують шкоду, пов'язану з зменшенням працездатності потерпілого внаслідок заподіяння йому каліцтва або іншого ушкодження його здоров'я, вправі в будь-який час зажадати відповідного зменшення розміру відшкодування, що сплачується ними, якщо працездатність потерпілого збільшилась в порівнянні з тією, яка у нього залишалась на момент вирішення питання про відшкодування йому шкоди, або коли розмір пенсії, одержуваної ним в порядку державного соціального страхування, збільшиться.

Стаття 465. Строки виплати відшкодування

Відшкодування за шкоду, пов'язану з зменшенням працездатності потерпілого, а також за шкоду, пов'язану з смертю, провадиться щомісячними платежами.

Стаття 466. Відшкодування шкоди в разі припинення юридичної особи, зобов'язаної до відшкодування

В разі реорганізації юридичної особи виплата щомісячних платежів (стаття 465 цього Кодексу), належних з неї в зв'язку з заподіянням каліцтва або іншого ушкодження здоров'я чи заподіянням смерті, покладається на правонаступників юридичної особи.

При ліквідації юридичної особи без правонаступника належні потерпілому або особам, зазначеним у частині другій статті 456 цього Кодексу, платежі повинні бути капіталізовані за правилами державного страхування і внесені його органам для виплати їх у розмірі і строки, зазначені у відповідному рішенні про відшкодування шкоди.

В разі ліквідації юридичної особи позови про відшкодування шкоди, заподіяної ліквідованою юридичною особою, зв'язані з ушкодженням здоров'я чи смертю громадянина, пред'являються до вищестоящої організації або до організації, зазначеної в рішенні про ліквідацію юридичної особи.

Вимога про збільшення або зменшення розміру одержуваного потерпілим відшкодування шкоди на підставах, передбачених у статтях 463 і 464 цього Кодексу, пред'являється до правонаступника або відповідно до організацій, зазначених у частині третій цієї статті, або відповідно правонаступником юридичної особи чи організаціями, зазначеними в частині третій цієї статті, які провадять відшкодування за заподіяну шкоду.

Глава 41

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНΙΚАЮТЬ ВНАСЛІДОК РЯТУВАННЯ СОЦІАЛІСТИЧНОГО МАЙНА

Стаття 467. Відшкодування шкоди, зазнаної при рятуванні соціалістичного майна

Шкода, якої зазнав громадянин при рятуванні соціалістичного майна від небезпеки, що йому загрожувала, повинна бути відшкодована тією організацією, майно якої рятував потерпілий.

Стаття 468. Порядок відшкодування шкоди, зазваної при рятуванні соціалістичного майна

Відшкодування шкоди, зазваної громадянином при рятуванні соціалістичного майна, провадиться у безспірних випадках за рішенням керівного органу організації, майно якої рятував потерпілий, а при наявності спору - за рішенням суду.

До відшкодування цієї шкоди застосовуються відповідно правила частини четвертої статті 78, частини першої статті 440, статей 451, 453, 455, частин другої і третьої статті 456, статей 457, 461 - 466 цього Кодексу.

(Із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 22.04.93 р. N 3128-ХІІ)

Глава 42

**ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ВНАСЛІДОК ПРИДБАННЯ АБО ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА
ЗА РАХУНОК КОШТІВ ІНШОЇ ОСОБИ БЕЗ ДОСТАТНІХ ПІДСТАВ**

Стаття 469. Зобов'язання повернути безпідставно придбане або безпідставно збережене майно

Особа, яка одержала майно за рахунок іншої особи без достатньої підстави, встановленої законом або договором, зобов'язана повернути безпідставно придбане майно цій особі.

Такий же обов'язок виникає, коли підстава, на якій придбано майно, згодом відпала.

В разі неможливості повернути безпідставно придбане майно в натурі повинна бути відшкодована його вартість, що визначається на момент придбання.

Особа, яка безпідставно одержала майно, зобов'язана також повернути або відшкодувати всі доходи, які вона мала або повинна була мати з цього майна з того часу, коли вона дізналася або повинна була дізнатися про безпідставність одержання майна. З свого боку ця особа має право вимагати відшкодування зроблених нею необхідних витрат на майно з того часу, з якого вона зобов'язана повернути доходи.

Ці правила поширюються на випадок збереження майна за рахунок іншої особи без достатніх підстав, встановлених законом або договором.

Стаття 470. Стягнення безпідставно придбаного майна в доход держави

Майно, придбане за рахунок іншої особи не за угодою, а внаслідок інших дій, вчинених з метою, яка завідомо суперечить інтересам соціалістичної держави і суспільства, якщо воно не підлягає конфіскації, стягується в доход держави.

Особа, яка безпідставно одержала майно, зобов'язана також повернути або відшкодувати всі доходи, що вона мала або повинна була мати з безпідставно придбаного майна.

Стаття 471. Майно, що не підлягає витребуванню

Не підлягає витребуванню як безпідставно придбане:

- 1) майно, передане на виконання зобов'язання до настання строку виконання;
- 2) майно, передане на виконання зобов'язання по закінченні строку позовної давності у випадках, коли таке виконання допускається статтею 82 цього Кодексу;
- 3) сплачена зайво або на підставі, що згодом відпала, авторська винагорода або винагорода за відкриття, винахід, раціоналізаторську пропозицію і промисловий зразок, якщо виплата проведена організацією добровільно при відсутності рахункової помилки з її боку і недобросовісності з боку одержувача.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Розділ IV

АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Стаття 472. Законодавство України про авторське право і суміжні права

Законодавством України охороняються особисті (немайнові) і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва (авторське право), і права виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення (суміжні права).

Відносини, що складаються у зв'язку із створенням і використанням об'єктів авторського права і суміжних прав, регулюються Законом України "Про авторське право і суміжні права" та іншими законодавчими актами України.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

у редакції Закону України

від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 473. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 474. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 475. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 476. Виключена.

(Із доповненнями, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;
виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 477. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 478. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 479. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 480. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 481. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 482. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 483. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 484. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 485. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 486. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 487. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 488. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 489. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII,

від 06.12.76 р. N 1515-IX;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 490. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 491. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 492. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 493. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 494. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 495. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 496. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 497. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 498. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 499. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

<http://yurist-online.org/>

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;
виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 500. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;
виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 501. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII,
від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 502. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 503. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;
виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 504. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 505. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 506. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 507. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 508. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 509. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 510. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 511. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 512. Виключена.

(згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Стаття 513. Виключена.

(У редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 13.09.74 р. N 3050-VIII;

виключена згідно із Законом України від 04.02.94 р. N 3942-XII)

Розділ V

ПРАВО НА ВІДКРИТТЯ

Стаття 514. Права автора відкриття

Автор відкриття має право вимагати визнання його авторства і пріоритету у відкритті, посвідчених дипломом, який видається у випадках і в порядку, передбачених Положенням про відкриття, винаходи і раціоналізаторські пропозиції, затверджуваним Радою Міністрів СРСР.

Автор відкриття має право на винагороду, виплачувану йому при одержанні диплома, а також на пільги, передбачені Положенням про відкриття, винаходи і раціоналізаторські пропозиції.

Стаття 515. Перехід права автора відкриття за спадкоємством

Право одержати диплом померлого автора відкриття, а також винагороду за відкриття переходить за спадкоємством у встановленому законом порядку.

Стаття 516. Спори про авторство на відкриття

Спори про авторство (співавторство) на відкриття розв'язуються судом.

Розділ VI

ПРАВО НА ВИНАХІД, КОРИСНУ МОДЕЛЬ, ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК, ЗНАК ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ, РАЦІОНАЛІЗАТОРСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ

(Назва розділу в редакції Указу Президії Верховної

Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI,

Закону України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 517. Законодавство України про охорону прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, знак для товарів і послуг

Майнові та пов'язані з ними особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку із створенням і використанням винаходу, корисної моделі, промислового зразку, знаку для товарів і послуг, регулюються законами України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", "Про охорону прав на промислові зразки", "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг", цим Кодексом та іншими актами законодавства України.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

у редакції Закону України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 518. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

<http://yurist-online.org/>

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 519. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 520. Права автора раціоналізаторської пропозиції

Авторові прийнятої до впровадження раціоналізаторської пропозиції видається свідоцтво, яке засвідчує його авторство. Він має право на винагороду, а також на пільги відповідно до законодавства України.

(У редакції Законом України
від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 520 1. Виключена.

(Доповнено статтею 520 1 згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;
виключена згідно із Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 521. Участь автора раціоналізаторської пропозиції у її впровадженні

Автор раціоналізаторської пропозиції бере участь у здійсненні робіт, пов'язаних з її впровадженням, у порядку, передбаченому законодавством України.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії
Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

<http://yurist-online.org/>

Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 522. Перехід права автора раціоналізаторської пропозиції за спадкоємством

Право одержати свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію і винагороду за раціоналізаторську пропозицію переходить за спадкоємством у встановленому законом порядку.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-ХІ;

Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Стаття 523. Спори про авторство, першість на раціоналізаторську пропозицію і виплату винагороди

Спори про авторство (співавторство), про першість на раціоналізаторську пропозицію, факт її використання, розмір, порядок обчислення і строки виплати винагороди розглядаються судом.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-ХІ;

Законом України від 28.02.95 р. N 75/95-ВР)

Розділ VII

СПАДКОВЕ ПРАВО

Стаття 524. Підстави спадкоємства

Спадкоємство здійснюється за законом і за заповітом.

Спадкоємство за законом має місце, коли і оскільки воно не змінено заповітом.

Якщо немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом, або жоден з спадкоємців не прийняв спадщини, або всі спадкоємці позбавлені заповідачем спадщини, майно померлого за правом спадкоємства переходить до держави.

Стаття 525. Час відкриття спадщини

Часом відкриття спадщини визнається день смерті спадкодавця, а при оголошенні його померлим - день, зазначений в статті 21 цього Кодексу.

Стаття 526. Місце відкриття спадщини

Місцем відкриття спадщини визнається останнє постійне місце проживання спадкодавця (стаття 17 цього Кодексу), а якщо воно невідоме, - місцезнаходження майна або його основної частини.

Стаття 527. Особи, що можуть бути спадкоємцями

Спадкоємцями можуть бути особи, що були живими на момент смерті спадкодавця, а також діти померлого, зачаті при його житті і народженні після його смерті.

Стаття 528. Усунення від спадщини

Не мають права стати спадкоємцями ні за законом, ні за заповітом особи, які навмисно позбавили життя спадкодавця або кого-небудь з спадкоємців або зробили замах на їх життя.

Не мають права стати спадкоємцями за законом батьки після дітей, у відношенні яких вони позбавлені батьківських прав і не були поновлені в цих правах на момент відкриття спадщини, а також батьки і повнолітні діти, що злісно ухилялися від виконання покладених на них в силу закону обов'язків по утриманню спадкодавця, якщо ці обставини підтверджені в судовому порядку.

Правила цієї статті застосовуються також і до права на заповідальний відказ (стаття 538 цього Кодексу).

Стаття 529. Перша черга спадкоємців за законом

При спадкоємстві за законом спадкоємцями першої черги є, в рівних частках, діти (у тому числі усиновлені), дружина і батьки (усиновителі) померлого. До числа спадкоємців першої черги належить також дитина померлого, яка народилася після його смерті.

Онуки і правнуки спадкодавця є спадкоємцями за законом, якщо на час відкриття спадщини немає в живих того з їх батьків, хто був би спадкоємцем; вони успадковують порівну в тій частці, яка належала б при спадкоємстві за законом їх померлому родителю.

Стаття 530. Друга черга спадкоємців за законом

При відсутності спадкоємців першої черги або при неприйнятті ними спадщини, а також в разі, коли всі спадкоємці першої черги не закликаються до спадкування, успадковують у рівних частках: брати і сестри померлого, а також дід та бабка померлого як з боку батька, так і з боку матері (друга черга).

Стаття 531. Спадкоємство утриманцями

До числа спадкоємців за законом належать непрацездатні особи, що перебували на утриманні померлого не менше одного року до його смерті. При наявності інших спадкоємців вони успадковують нарівні з спадкоємцями тієї черги, яка закликається до спадкоємства.

Стаття 532. Спадкоємство усиновленими і усиновителями

Усиновлені та їх нащадки при спадкоємстві після смерті усиновителя або його родичів прирівнюються до дітей усиновителя та їх нащадків. Вони не успадковують за законом після смерті своїх батьків та інших кровних родичів по висхідній лінії, а також братів і сестер.

Усиновителі та їх родичі при спадкоємстві після смерті усиновленого або його нащадків прирівнюються до батьків і інших кровних родичів усиновленого. Батьки усиновленого, його інші кровні родичі по висхідній лінії і його брати та сестри не одержують спадщини за законом після смерті усиновленого або його нащадків.

Стаття 533. Спадкоємство предметів домашньої обстановки та вжитку

Предмети звичайної домашньої обстановки і вжитку переходять до спадкоємців за законом, які проживали спільно з спадкодавцем, незалежно від їх черги і спадкової частки, якщо вони проживали з спадкодавцем до його смерті не менше одного року.

Стаття 534. Спадкоємство за заповітом

Кожний громадянин може залишити за заповітом усе своє майно або частину його (не виключаючи предметів звичайної домашньої обстановки і вжитку) одній або кільком особам як тим, що входять, так і тим, що не входять до кола спадкоємців за законом, а також державі або окремим державним, кооперативним та іншим громадським організаціям.

Заповідач може у заповіті позбавити права спадкоємства одного, кількох або всіх спадкоємців за законом.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 535. Право на обов'язкову частку в спадщині

Неповнолітні або непрацездатні діти спадкодавця (в тому числі усиновлені), а також непрацездатні дружина, батьки (усиновителі) і утриманці померлого успадковують, незалежно від змісту заповіту, не менше двох третин частки, яка належала б кожному з них при спадкоємстві за законом (обов'язкова частка). При визначенні розміру обов'язкової частки враховується і вартість спадкового майна, що складається з предметів звичайної домашньої обстановки і вжитку.

Стаття 536. Підпризначення спадкоємця

Заповідач може на випадок, коли зазначений у заповіті спадкоємець помре до відкриття спадщини або не прийме її, зазначити іншого спадкоємця (підпризначення спадкоємця).

Стаття 537. Спадкоємство частини майна, що залишилась незаповіданою

Частина майна, що залишилась незаповіданою, розподіляється між спадкоємцями за законом, закликаними до спадкоємства в порядку статей 529 - 533 цього Кодексу.

До числа цих спадкоємців входять і ті спадкоємці за законом, яким інша частина майна була залишена за заповітом, якщо в заповіті не передбачено інше.

Стаття 538. Заповідальний відказ

Заповідач вправі покласти на спадкоємця за заповітом виконання будь-якого зобов'язання (заповідальний відказ) на користь однієї або кількох осіб (відказоодержувачів), які набувають права вимагати його виконання. Відказоодержувачами можуть бути особи як ті, що входять, так і ті, що не входять до числа спадкоємців за законом.

Спадкоємець, на якого покладено заповідачем виконання заповідального відказу, зобов'язаний виконати його лише в межах дійсної вартості спадкового майна, що перейшло до нього.

В разі смерті спадкоємця, на якого було покладено виконання заповідального відказу, або в разі неприйняття ним спадщини зобов'язання виконання заповідального відказу переходить на інших спадкоємців, які одержали його частку.

Стаття 539. Покладення на спадкоємця обов'язку надання права довічного користування

Заповідач може покласти на спадкоємця, до якого переходить жилий будинок, зобов'язання надати іншій особі довічне користування цим будинком або певною його частиною.

Це зобов'язання заноситься нотаріусом у свідоцтво про право спадкоємства. В разі наступного переходу права власності на будинок або на відповідну частину будинку право довічного користування зберігає силу.

Стаття 540. Покладення на спадкоємця виконання дій для загальнокорисної мети

Заповідач може покласти на спадкоємця виконання яких-небудь дій, спрямованих на здійснення будь-якої загальнокорисної мети.

Стаття 541. Нотаріальна форма заповіту

Заповіт повинен бути укладений у письмовій формі з зазначенням місця і часу його укладення, підписаний особисто заповідачем і нотаріально посвідчений.

<http://yurist-online.org/>

Стаття 542. Заповіти, прирівнювані до нотаріально посвідчених

До нотаріально посвідчених заповітів прирівнюються:

- 1) заповіти громадян, які перебувають на лікуванні в лікарнях, інших стаціонарних лікувально-профілактичних закладах, санаторіях або проживають у будинках для престарілих та інвалідів, посвідчені головними лікарями, їх заступниками по медичній частині або черговими лікарями цих лікарень, лікувальних закладів, санаторіїв, а також директорами і головними лікарями зазначених будинків для престарілих та інвалідів;
- 2) заповіти громадян, які перебувають під час плавання на морських суднах або суднах внутрішнього плавання, що плавають під прапором України, посвідчені капітанами цих суден;
- 3) заповіти громадян, які перебувають у розвідувальних, арктичних та інших подібних їм експедиціях, посвідчені начальниками цих експедицій;
- 4) заповіти військовослужбовців та інших осіб, які перебувають на лікуванні в госпіталах, санаторіях та інших військово-лікувальних закладах, посвідчені начальниками, їх заступниками по медичній частині, старшими і черговими лікарями цих госпіталів, санаторіїв та інших військово-лікувальних закладів;
- 5) заповіти військовослужбовців, а в пунктах дислокації військових частин, з'єднань, установ і військово-навчальних закладів, де немає державних нотаріальних контор, приватних нотаріусів, посадових осіб та органів, що вчиняють нотаріальні дії, також заповіти робітників і службовців, членів їх сімей і членів сімей військовослужбовців, посвідчені командирами (начальниками) цих частин, з'єднань, установ і закладів;
- 6) заповіти осіб, які перебувають у місцях позбавлення волі, посвідчені начальниками місць позбавлення волі.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 543. Підписання заповіту іншою особою

Якщо заповідач внаслідок фізичної вади, хвороби або з будь-яких інших причин не може власноручно підписати заповіт, за його дорученням у його присутності і в присутності нотаріуса або посадової особи, яка посвідчує заповіти, прирівнювані до нотаріально посвідчених (стаття 542 цього Кодексу), заповіт може підписати інший громадянин. При цьому зазначаються причини, з яких заповідач не міг підписати заповіт власноручно. Заповіт не може підписувати особа, на користь якої його зроблено.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 544. Скасування та зміна заповіту

Заповідач вправі в будь-який час змінити або скасувати зроблений ним заповіт, склавши новий заповіт.

Заповіт, складений пізніше, скасовує попередній заповіт повністю або в частині, в якій він йому суперечить.

Заповідач може скасувати або змінити заповіт, подавши про це заяву нотаріусу, завідувачому державним нотаріальним архівом, а в населених пунктах, де немає нотаріусів, - посадовій особі виконавчого комітету сільської, селищної, міської Ради народних депутатів, яка вчиняє нотаріальні дії.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 545. Наслідки недійсності заповіту

Недійсність окремих частин заповіту не тягне за собою недійсності його в цілому.

<http://yurist-online.org/>

Якщо заповіт буде визнаний недійсним, то спадкоємець, який за цим заповітом був позбавлений спадщини, одержує право спадкувати на загальних підставах.

Стаття 546. Виконання заповіту

Виконання заповіту покладається на призначених у ньому спадкоємців.

Заповідач може доручити виконання заповіту особі, зазначеній у заповіті, яка не є спадкоємцем (виконавцеві заповіту). В цьому разі вимагається згода виконавця, виконана в написі на самому заповіті або в окремій заяві, доданій до заповіту.

Стаття 547. Повноваження виконавця заповіту

Виконавець заповіту має право вчиняти всі дії, необхідні для виконання заповіту.

Виконавець заповіту не одержує винагороди за свої дії по виконанню заповіту, але має право на відшкодування за рахунок спадщини необхідних витрат, понесених ним по охороні спадкового майна і по управлінню цим майном.

Після виконання заповіту виконавець заповіту зобов'язаний представити спадкоємцям за їх вимогою звіт.

Стаття 548. Прийняття спадщини

Для придбання спадщини необхідно, щоб спадкоємець її прийняв. Не допускається прийняття спадщини під умовою або з застереженнями.

Прийнята спадщина визнається належною спадкоємцеві з моменту відкриття спадщини.

Стаття 549. Дії, що свідчать про прийняття спадщини

Визнається, що спадкоємець прийняв спадщину:

<http://yurist-online.org/>

1) якщо він фактично вступив в управління або володіння спадковим майном;

2) якщо він подав державній нотаріальній конторі за місцем відкриття спадщини заяву про прийняття спадщини.

Зазначені в цій статті дії повинні бути вчинені протягом шести місяців з дня відкриття спадщини.

Особи, для яких право спадкоємства виникає лише у випадку неприйняття спадщини іншими спадкоємцями, можуть заявити про свою згоду прийняти спадщину протягом строку, що залишився для прийняття спадщини. Якщо строк, що залишився, менше трьох місяців, він продовжується до трьох місяців.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 15.10.73 р. N 2135-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 550. Продовження строку на прийняття спадщини

Строк для прийняття спадщини, встановлений статтею 549 цього Кодексу, може бути продовжений судом, якщо він визнає причини пропуску строку поважними. Спадщина може бути прийнята після закінчення зазначеного строку і без звернення до суду при наявності згоди на це всіх інших спадкоємців, які прийняли спадщину.

У цих випадках, якщо спадкове майно було прийняте іншими спадкоємцями або перейшло до держави, спадкоємцеві, що пропустив зазначений строк, передається лише те з належного йому майна, яке збереглося в натурі, а також кошти, виручені від реалізації решти належного йому майна.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII)

Стаття 551. Перехід права на прийняття спадщини

Якщо спадкоємець, закликаний до спадкоємства за законом або за заповітом, помер після відкриття спадщини, не встигнувши її прийняти в установлений строк (стаття 549 цього Кодексу), право на прийняття належної йому частки спадщини переходить до його спадкоємців (спадкова трансмісія).

Це право померлого спадкоємця може бути здійснене його спадкоємцями на загальних підставах протягом строку, що залишився для прийняття спадщини (стаття 549 цього Кодексу). Якщо строк, що залишився, менше трьох місяців, він продовжується до трьох місяців.

Стаття 552. Право того, хто прийняв спадщину до явки інших спадкоємців

Спадкоємець, який вступив у володіння і управління спадковим майном до з'явлення інших спадкоємців, не вправі розпоряджатися спадковим майном (продавати, заставляти та ін.), поки не мине шість місяців з дня відкриття спадщини або поки не буде одержано ним свідоцтво про право на спадщину.

До закінчення зазначеного строку або до одержання свідоцтва про право на спадщину спадкоємець вправі робити за рахунок спадкового майна лише такі витрати:

- 1) на покриття витрат по догляду за спадкодавцем під час його хвороби, а також на його похорони;
- 2) на утримання осіб, які перебували на утриманні спадкодавця;
- 3) на задоволення претензій, що випливають з законодавства про працю, та інших претензій, прирівнених до них;
- 4) по охороні спадкового майна і по управлінню ним.

Стаття 553. Відмова від спадщини

Спадкоємець за законом або за заповітом вправі відмовитись від спадщини протягом шести місяців з дня відкриття спадщини. При цьому він може заявити, що відмовляється від спадщини на користь кого-небудь з інших спадкоємців, закликаних до спадкоємства за законом або за заповітом, а також на користь держави або окремих державних, кооперативних або інших громадських організацій. Наступне скасування спадкоємцем такої заяви не допускається.

Вважається, що відмовився від спадщини також той спадкоємець, який не вчинив жодної з дій, що свідчать про прийняття спадщини (стаття 549 цього Кодексу).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 554. Прирошення спадкових часток

В разі неприйняття спадщини спадкоємцем за законом або за заповітом або позбавлення спадкоємця права спадкування (статті 528 і 534 цього Кодексу) його частка переходить до спадкоємців за законом і розподіляється між ними в рівних частках.

Якщо спадкодавець заповідав усе своє майно призначеним ним спадкоємцям, то частка спадщини, яка належала б спадкоємцеві, який відпав, переходить до інших спадкоємців за заповітом і розподіляється між ними в рівних частках.

Правила цієї статті не застосовуються до випадків, коли спадкоємець відмовився від спадщини на користь іншого спадкоємця, держави чи державної, кооперативної або іншої громадської організації (стаття 553 цього Кодексу) або коли замість спадкоємця, який відпав, призначено іншого спадкоємця (підпризначення спадкоємця - стаття 536 цього Кодексу).

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 555. Перехід спадщини до держави

Спадкове майно за правом спадкоємства переходить до держави:

- 1) якщо спадкодавець все майно або частину його заповідав державі;
- 2) якщо у спадкодавця немає спадкоємців ні за законом, ні за заповітом;
- 3) якщо всі спадкоємці відмовились від спадщини;

4) якщо всі спадкоємці позбавлені права спадкування (статті 528 і 534 цього Кодексу);

5) якщо ні один із спадкоємців не прийняв спадщини.

Якщо хто-небудь з спадкоємців відмовився від спадщини на користь держави, до держави переходить частка спадкового майна, належна цьому спадкоємцеві.

Якщо при відсутності спадкоємців за законом заповідана тільки частина майна спадкодавця, решта майна переходить до держави.

У випадках, передбачених цією статтею, авторське право, що входить до складу спадщини, або право на частку в авторській винагороді, що належало спадкоємцеві, який відмовився, припиняється.

Стаття 556. Відповідальність спадкоємця по боргах спадкодавця і витратах третіх осіб

Спадкоємець, який прийняв спадщину, відповідає по боргах спадкодавця в межах дійсної вартості успадкованого ним майна. На таких саме підставах відповідає держава, до якої надійшло майно, у порядку статей 534, 553, 555 цього Кодексу.

При наявності кількох спадкоємців вони відповідають по боргах спадкодавця пропорційно до одержаних ними спадкових часток.

Вимоги кредиторів спадкодавця підлягають задоволенню раніше претензій осіб, на користь яких спадкодавцем покладено на спадкоємців зобов'язання.

Спадкоємці, які прийняли спадщину, відшкодовують у межах дійсної вартості спадкового майна необхідні витрати, яких зазнали треті особи по догляду за спадкодавцем під час його хвороби, на похорони спадкодавця, а також по охороні спадкового майна і по управлінню ним. Відшкодування зазначених витрат (якщо його не було проведено раніше відповідно до частини другої статті 552 цього Кодексу) провадиться поряд з задоволенням вимог кредиторів спадкодавця.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

<http://yurist-online.org/>

Стаття 557. Порядок пред'явлення претензій кредиторами спадкодавця

Кредитори спадкодавця вправі протягом шести місяців з дня відкриття спадщини пред'явити свої претензії спадкоємцям, які прийняли спадщину, або виконавцеві заповіту за місцем відкриття спадщини. При відсутності зазначених осіб претензія може бути в той же строк пред'явлена в державну нотаріальну контору за місцем відкриття спадщини.

Претензії пред'являються незалежно від строку настання права вимоги.

Недодержання правил, передбачених цією статтею, тягне за собою втрату кредиторами належних їм прав на вимоги.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 558. Охорона спадкового майна

Державний нотаріус за місцем відкриття спадщини або за місцезнаходженням спадкового майна, а в населених пунктах, де немає державної нотаріальної контори, - посадова особа виконавчого комітету сільської, селищної, міської Ради народних депутатів, яка вчиняє нотаріальні дії, вживають заходів до охорони спадкового майна, коли це потрібно в інтересах спадкоємців, відказоодержувачів, кредиторів або держави.

Охорона спадкового майна триває до прийняття спадщини всіма спадкоємцями, а якщо його не прийнято - до закінчення строку, встановленого для прийняття спадщини.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

Законом України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 559. Призначення хранителя або опікуна спадкового майна

При наявності у складі спадщини майна, що потребує управління (жилий будинок тощо), а також у разі пред'явлення позову кредиторами спадкодавця до прийняття спадщини спадкоємцями державний нотаріус призначає хранителя майна, а в населених пунктах, де немає державного нотаріуса, посадова особа виконавчого комітету сільської, селищної, міської Ради народних депутатів, яка вчиняє нотаріальні дії, призначає над зазначеним майном опікуна.

(Із змінами, внесеними згідно з указами Президії

Верховної Ради Української РСР від 25.04.75 р. N 3764-VIII,

від 20.05.85 р. N 278-XI;

у редакції Закону України від 14.12.94 р. N 287/94-ВР)

Стаття 560. Видача свідоцтва про право на спадщину

Спадкоємці, закликані до спадкоємства, можуть одержати в державній нотаріальній конторі за місцем відкриття спадщини свідоцтво про право на спадщину. Свідоцтво про право на спадщину видається також державною нотаріальною конторою при переході спадкового майна до держави (статті 534, 553, 555 цього Кодексу).

(У редакції Указу Президії Верховної

Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 561. Строк для видачі свідоцтва про право на спадщину

Свідоцтво про право на спадщину видається спадкоємцям за законом після закінчення шести місяців з дня відкриття спадщини.

При спадкоємстві як за законом, так і за заповітом свідоцтво може бути видане і раніше закінчення шести місяців з дня відкриття спадщини, якщо в державній нотаріальній конторі є дані про те, що, крім осіб, що заявили про видачу свідоцтва, інших спадкоємців немає.

Свідоцтво про право держави на спадщину в усіх випадках видається не раніше як через шість місяців з дня відкриття спадщини.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 562. Поділ спадкового майна

Поділ спадкового майна провадиться за згодою спадкоємців, що прийняли спадщину. При недосягненні згоди поділ провадиться судовим порядком відповідно до часток належних кожному з спадкоємців за законом або за заповітом.

При наявності зачатого, але ще не народженого спадкоємця, спадкоємці вправі провести поділ спадкового майна тільки з виділом належної йому спадкової частки. Для охорони інтересів спадкоємця, що не народився, до участі в поділі повинен бути запрошений представник органу опіки і піклування.

Стаття 563. Виключена.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI;

виключена згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 564. Спадкоємство вкладів

Порядок розпорядження на випадок смерті вкладами в державних ощадних касах і Державному банку СРСР за спеціальними вказівками вкладників визначається статутами названих кредитних установ і виданими в установленому порядку правилами.

Якщо вкладник не зробив розпорядження ощадній касі або банку, то в разі смерті вкладника його вклад переходить до спадкоємців на загальних підставах за правилами цього розділу.

Розділ VIII

ПРАВОЗДАТНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.
ЗАСТОСУВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ЗАКОНІВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ І МІЖНАРОДНИХ
ДОГОВОРІВ

(Назва розділу VIII в редакції Указу Президії

Верховної Ради Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)

Стаття 565. Цивільна правоздатність іноземних громадян

Іноземні громадяни користуються в Українській РСР цивільною правоздатністю нарівні з радянськими громадянами. Окремі винятки можуть бути встановлені законом Союзу РСР.

Радою Міністрів СРСР (стаття 122 Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік) можуть бути встановлені відповідні обмеження щодо громадян тих держав, у яких є спеціальні обмеження цивільної правоздатності радянських громадян.

Стаття 566. Цивільна правоздатність осіб без громадянства

Особи без громадянства користуються в Українській РСР цивільною правоздатністю нарівні з радянськими громадянами. Окремі винятки можуть бути встановлені законом Союзу РСР.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 566 1. Закон, застосований до цивільної дієздатності іноземних громадян і осіб без громадянства

Цивільна дієздатність іноземного громадянина визначається за законом країни, громадянином якої він є.

Цивільна дієздатність особи без громадянства визначається за законом країни, в якій вона має постійне місце проживання.

Цивільна дієздатність іноземних громадян і осіб без громадянства щодо угод, які укладаються в Українській РСР, і зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди в Українській РСР, визначається за радянським законом.

Іноземних громадян і осіб без громадянства, які постійно проживають в Українській РСР, може бути визнано недієздатними або обмежено дієздатними в порядку, встановленому законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(Доповнено статтею 566 1 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 567. Цивільна правоздатність іноземних підприємств і організацій

Іноземні підприємства і організації можуть без особливого дозволу укладати в Українській РСР угоди по зовнішній торгівлі і по зв'язаних з нею розрахункових, страхових та інших операціях з радянськими зовнішньоторговельними об'єднаннями та іншими радянськими організаціями, яким надано право укладення таких угод.

Цивільна правоздатність іноземних підприємств і організацій при укладенні угод по зовнішній торгівлі і по зв'язаних з нею розрахункових, страхових та інших операціях визначається за законом країни, де створено підприємство чи організацію.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 568. Закон, застосований до форми угоди

Форма угоди, що укладається за кордоном, підпорядковується законіві місця її укладення. Проте угода не може бути визнана недійсною внаслідок недодержання форми, якщо додержано вимог законодавства Союзу РСР і цього Кодексу.

Форма зовнішньоторговельних угод, які укладаються радянськими організаціями, і порядок їх підписання, незалежно від місця укладення цих угод, визначаються законодавством Союзу РСР.

Форма угод з приводу будівель, які знаходяться в Українській РСР, підпорядковується законодавству Союзу РСР і Української РСР.

Стаття 569. Закон, застосований до зобов'язань по зовнішньоторговельних угодах

Права і обов'язки сторін по зовнішньоторговельній угоді визначаються за законами місця її укладення, якщо інше не встановлено погодженням сторін.

Виникнення і припинення права власності на річ за зовнішньоторговельною угодою визначаються за законом місця її укладення, якщо інше не встановлено погодженням сторін.

Право власності на річ, що знаходиться в дорозі за зовнішньоторговельною угодою, визначається за законом країни, з якої цю річ відправлено, якщо інше не встановлено погодженням сторін.

Місце укладення угоди визначається за радянським законом.

(Із змінами, внесеними згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 569 1. Закон, застосований до форми і строку дії довіреності

Форма і строк дії довіреності визначаються за законом країни, де була видана довіреність. Однак довіреність не може бути визнано недійсною внаслідок недодержання форми, якщо остання відповідає вимогам радянського закону.

(Доповнено статтею 569 1 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 569 2. Закон, застосований до позовної давності

Позовна давність визначається за законом країни, законодавство якої застосовується для визначення прав і обов'язків учасників відповідних правовідносин.

Вимоги, на які позовна давність не поширюється, визначаються за радянським законодавством.

(Доповнено статтею 569 2 згідно з Указом Президії

<http://yurist-online.org/>

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 569 3. Закон, застосований до права власності

Право власності на річ визначається за законом країни, де ця річ знаходиться.

Виникнення і припинення права власності на річ визначаються за законом країни, де ця річ знаходилась на момент, коли мала місце дія чи інша обставина, яка послужила підставою для виникнення або припинення права власності, якщо інше не передбачено законодавством Союзу РСР і Української РСР.

(Доповнено статтею 569 3 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 569 4. Закон, застосований до зобов'язань, які виникають внаслідок заподіяння шкоди

Права і обов'язки сторін за зобов'язаннями, які виникають внаслідок заподіяння шкоди, визначаються за законом країни, де мала місце дія чи інша обставина, що послужила підставою для вимоги про відшкодування шкоди.

Права і обов'язки сторін за зобов'язаннями, які виникають внаслідок заподіяння шкоди за кордоном, якщо сторони є радянськими громадянами або радянськими організаціями, визначаються за радянським законом.

Іноземний закон не застосовується, якщо дія чи інша обставина, яка є підставою для вимоги про відшкодування шкоди, за радянським законодавством не є протиправною.

(Доповнено статтею 569 4 згідно з Указом Президії

Верховної Ради Української РСР від 19.08.77 р. N 2422-IX)

Стаття 570. Закон, застосований до спадкоємства

Відносини по спадкоємству визначаються за законом тієї країни, де спадкодавець мав останнє постійне місце проживання.

Здатність особи до складання і скасування заповіту, а також форма заповіту і акта його скасування визначаються за законом тієї країни, де заповідач мав постійне місце проживання в момент складання акта. Проте заповіт або його скасування не можуть бути визнані недійсними внаслідок недодержання форми, якщо остання задовольняє вимоги закону місця складання акта або вимоги радянського закону.

Спадкоємство будівель, що знаходяться в СРСР, в усіх випадках визначається за радянським законом. Тим же законом визначаються здатність особи до складання або скасування заповіту, а також форма останнього, коли заповідається будівля, що знаходиться в СРСР.

Стаття 571. Виключена.

(згідно із Законом України від 16.12.93 р. N 3718-XII)

Стаття 572. Міжнародні договори

Якщо міжнародним договором СРСР встановлено інші правила, ніж ті, що їх містить радянське цивільне законодавство, то застосовуються правила міжнародного договору.

Такий же порядок застосовується щодо цивільного законодавства Української РСР, якщо в міжнародному договорі Української РСР встановлено інші правила, ніж передбачені цивільним законодавством Української РСР.

(У редакції Указу Президії Верховної Ради

Української РСР від 20.05.85 р. N 278-XI)